

L'alumne sempre trobava en ell l'ajut d'un amic, el somriure d'un company, la paciència d'un mestre, l'orientació d'un psicopedagog, l'explicació d'un professor i la ciència d'un doctor

Josep Maria Soler

ÍNDEX

0. Introducció	4
1. Part Teòrica	6
1.1 Què és la Pedagogia?	8
1.1.1 Concepte de Pedagogia	
1.1.2 La història de la pedagogia	9
1.1.3 Alguns pedagogs	11
1.2 Cronologia de la vida de Josep Pallach	19
1.3 Josep Pallach: L'Home	22
1.4 Josep Pallach: El Pedagóg	36
1.4.1 Context Pedagògic	
1.4.2 Institut Montgeron i Institut Pilot	
1.4.3 Què vol Pallach per Catalunya?	40
1.5 Josep Pallach: El Polític	50
2. Part Pràctica	58
2.1 Entrevistes	60
2.1.1 Entrevista Antònia Pallach i Juvé	
2.1.2 Entrevista Josep Maria Soler i Prats	63
2.1.3 Entrevista Marta Ros i Puig	66
2.1.4 Entrevista Salomó Marquès i Sureda	69
2.1.5 Entrevista Maria Eugènia Sala i Gómez	73
2.1.6 Entrevista Irene Rigau i Oliver	76
2.1.7 Entrevista Josep Mitjà i Figueras	80
2.1.8 Entrevista Frederic Suñer i Casadevall	82
2.1.9 Entrevista Amadeu Cuito	85
2.1.10 Entrevista Joan Tapia	89
2.2 Encara hi ha present el record de Josep Pallach en l'Educació i els Pobles	95
2.2.1 CEIP Escola Josep Pallach	

2.2.2 Fundació Pallach	
2.2.3 Institut de Ciències de l'Educació Josep Pallach (ICE)	96
2.2.4 Llar d'infants Josep Pallach	97
2.2.5 Plaça Josep Pallach, Palafrugell	
2.2.6 Plaça Josep Pallach, Girona	98
2.2.7 Plaça Josep Pallach, Barcelona	
2.2.8 Carrer Josep Pallach, Palafrugell	99
2.2.9 Carrer Josep Pallach, San Cugat del Vallès	
 2.3 Una aproximació actualitzada de la pedagogia de Josep Pallach	 101
 3. Conclusions.....	 103
 4. Agraïments.....	 107
 5. Bibliografia	 108

0. INTRODUCCIÓ

Hi havia molts temes que em voltaven pel cap; les sectes, la ment dels infants, l'explotació infantil...tants que no sabia què fer. De cada un d'ells m'interessava alguna cosa però no n'hi havia cap que em despertés curiositat de saber més, de buscar, d'informar-me. Pensant, pensant, vaig decidir fer alguna cosa relacionada amb els nens, vaig decantar-me per la pedagogia. Un tema que des de ben petita, m'havia agradat, però, qui no canvia deu vegades el que li agradaria ser de gran? El fet d'ensenyar, d'ajudar els altres... és una cosa que sempre ha voltat pel meu cap i per aquesta raó vaig decidir fer el treball de recerca sobre un pedagog, Josep Pallach. Un home poc conegut per molta gent però alhora admirat i estimat per aquells que l'envoltaven, ja siguin familiars, pedagogs, alumnes, companys de partit...

He de reconèixer que el primer cop que vaig sentir aquest nom no sabia qui era, però abans de començar a fer el treball em vaig anar informant sobre Josep Pallach. Vaig pensar que seria un personatge interessant, ja que a més de ser pedagog i polític, era gironí.

A part era un tema que en el meu Institut no s'havia treballat mai, i perquè no fer-ho jo? Així doncs, és com vaig començar a pensar com hauria d'estar estructurat el meu treball i vaig decidir dividir-lo en cinc parts:

1-Què és la pedagogia? Faré una petita introducció sobre la pedagogia i la seva història. També tractaré alguns pedagogs de renom tant internacional com catalans i explicaré les seves bases pedagògiques. Per fer aquesta part, buscaré la informació a través de les webs d'Internet, de les enciclopèdies, els llibres...

2- Josep Pallach: l'home, Aquesta part consistirà a donar a conèixer la seva vida, per saber una mica més d'ell: la seva personalitat, la seva manera de ser, de fer... abans d'endinsar-nos en el món de la pedagogia i de la política. Per fer aquesta part el que més utilitzaré seran llibres escrits per persones que l'han conegut i que han escrit sobre Josep Pallach, com per exemple: *Història d'un home dret: Josep Pallach*, escrit per l'Antònia Pallach, la seva filla.

3- Josep Pallach: El pedagog: Serà la part en què més em centraré ja que és la que més m'interessa, perquè en un futur potser serà la meva professió. Explicaré quines eren les seves bases o idees pedagògiques, la importància de la feina del mestre, l'espai on es fa la classe, la seva experiència amb els Instituts Pilots... La informació la trauré a partir de llibres que ha escrit Josep Pallach sobre l'ensenyament, com per exemple "*Els Mestres públics i la reforma de l'ensenyament a Catalunya*" o "*Instituts Pilot i reforma de l'ensenyament*

mitjà”... també d’altres llibres que parlen sobre d’ell, de webs, d’articles extrets de revistes, diaris...

4-Josep Pallach: El Polític: Aquí explicaré sobretot les seves bases ideològiques i les del seu partit. També la seva vida a l’exili a França, lloc on es va fer políticament.

Intentaré esbrinar com feia política catalana des de la clandestinitat ja que a Catalunya hi va poder viure molt poc temps. La informació la traure de llibres (*La democràcia per fer què?*, *Josep Pallach: 43 anys de passió...*) de webs, articles...

5- La part Pràctica: Aquesta part estarà formada sobretot per les entrevistes que faré a diferents persones que han format part de la seva vida. En l’àmbit familiar, m’agradaria entrevistar la seva filla Antònia, ja que em podrà donar una imatge més personal de Josep Pallach: com a pare, en família... En l’àmbit de la pedagogia entrevistaré persones que van tenir-lo com a professor, també persones que van col·laborar i treballar amb ell com: Marta Ros, Mòn Marqués... En l’àmbit de la política entrevistaré companys seus de partit com: Amadeu Cuito, Joan Tàpia...

En definitiva, intentaré entrevistar diverses persones que em podran donar visions ben diferents de Josep Pallach en les diferents etapes i facetes de la seva vida.

Aquesta part pràctica també estarà formada per dues parts més:

La primera consistirà en el record que Pallach ha deixat en les diferents ciutats i pobles de Catalunya: carrers i places amb el seu nom, escoles, fundacions...

La segona serà veure què ha quedat de la idea de pedagogia de Pallach en l’escola actual.

Crec que serà un treball que m’aportarà molt a nivell personal, però també acadèmicament. M’ajudarà a entendre, comprendre i a valorar millor com ha de ser un bon mestre i un bon professor. Penso que pot ser un treball en el qual em puc emportar moltes sorpreses, ja que alguns dels apartats, com la política, no són molt interessants per a mi, però en acabar aquest treball, això pot canviar, i pot arribar a passar que m’agradi i que m’interessi més del que m’imaginava.

Tinc la sensació que aquest treball em despertarà inquietuds cap a la professió de mestra que m’ajudaran a escollir el que serà molt aviat el meu futur.

1. PART TEÒRICA

QUÈ ÉS LA PEDAGOGIA?

1.1 QUÈ ÉS LA PEDAGOGIA?

Definir, explicar, entendre la pedagogia crec que és una de les coses més difícils, ja que cada cop que m'hi poso, no se ni per on començar, com ho faig perquè la gent en llegir aquest apartat entengui perfectament que és pedagogia?, ho busco a Internet, a l'enciclopèdia catalana? L'explicació que em donen és molt complicada i poc entenedora. A continuació busco pedagogs importants, i a partir d'aquí la seva complexitat va desapareixent, i quan llegeixo la seva feina, començo a entendre-la i a admirar-la.

1.1.1 CONCEPTE DE PEDAGOGIA:

La paraula pedagogia deriva del grec *paidos* que significa nen i *agein* que significa guia, conduir. La idea que es té de pedagogia ha estat modificada perquè la mateixa pedagogia ha experimentat diversos canvis favorables. Cada època històrica l'ha impregnada de certes característiques per arribar a ser el que en els nostres dies es coneix com: ciència multidisciplinària que s'encarrega d'estudiar i analitzar els fenòmens educatius i donar solucions de forma sistemàtica i intencionada, amb la finalitat d'ajudar a l'educació en tots els seus aspectes per al perfeccionament de l'ésser humà.

Tal com diu Miquel Àngel Essomba en el llibre Pedagogia: Professionals de l'educació i la cultura podríem dir que aquest ofici és com una pizza, diríem que es tracta d'un producte complex, fruit de la barreja d'una bona base d'arquitecte, d'ingredients distintius de director d'orquestra i d'entrenadors esportius, tot amanit amb una bona espècie d'artista de circ i un polsim d'aromes de pagès.

Certament, la pedagogia té un fort component d'arquitectura, ja que no s'ocupa essencialment d'allò que hi ha, sinó d'allò que hi ha d'haver. El pedagog ha de crear del no-res un nou escenari social a partir de la dinamització de l'instrument fonamental de la seva feina: un projecte.

La pedagogia també té molt de direcció d'orquestra perquè, per a dur a terme un projecte participatiu, el pedagog no es fixa en la interpretació específica de cada instrument, sinó en l'harmònica simfonia que tots plegats han de dur a terme de manera simultània en un mateix espai.

Aconseguir, però, que un sistema complex de relacions condueixi harmònicament a la consecució dels fins d'un projecte exigeix també habilitat pròpies d'un entrenador esportiu, cal proposar els exercicis adequats a cada persona per tal que se'n surti al mig del repte col·lectiu.

Com a bon pagès el pedagog no desespera perquè el cereal no creix just després de plantar-hi la llavor, sinó que sap que la vida té un cicle i, sense

*deixar de llaurar, regar, i treure les males herbes cada dia, cultiva el do de l'oportunitat, buscant el moment per a cada cosa i enfortint la paciència que obtindrà el fruit com a premi algun dia*¹.

1.1.2 HISTÒRIA DE LA PEDAGOGIA:

Actualment es tendeix a considerar la pedagogia com una ciència autònoma pel que fa als mètodes en els quals s'ha de basar el procés educatiu, però la finalitat dels mètodes s'han vist lligats als ideals i tendències culturals de cada època històrica.

Així l'antiguitat clàssica va imposar l'ideal pedagògic del *ciutadà i de l'orador*, i els mètodes educatius van tendir a fer dels joves, ciutadans perfectes i oradors aptes per participar en la vida pública.

En l'Edat Mitjana es van proposar com a objectiu educatiu els ideals del *Sant* i del perfecte *cavaller*, es va valorar també per primera vegada el treball.

Durant el Renaixement es va impulsar un desenvolupament harmònic de les facultats físiques i intel·lectuals de l'individu segons un *ideal estètic*.

La Reforma i la Contrareforma es van veure dominades per un ideal religiós.

La Revolució Francesa de 1789 va imposar uns ideals democràtics, no només polítics-socials, sinó també educatius. Això va ser ajudat per la necessitat de formar un personal tècnic especialitzat per participar a la revolució industrial. Aquest moviment renovador es va concretar en la denominada Escola Nova, que es basava en l'organització dels treballs escolars en funció de la formació total de l'alumne, adaptant l'aprenentatge a les característiques individuals. L'educació nova es va concretar en diversos sistemes pedagògics:

M.Montessori, a Itàlia, va elaborar un mètode pedagògic partint de treballs realitzats amb nens que presentaven problemes. A França, C.Freinet, va intentar elaborar les bases d'una pedagogia popular.

A diferència del que passava en altres països, especialment a França, que servia de model a Espanya pel que fa a la implantació de l'escola obligatòria, el segle XIX espanyol és d'una gran decadència política. Una invasió (la napoleònica), tres guerres civils, un breu canvi de dinastia, un curt període republicà, la pèrdua de totes les colònies, la dèbil industrialització i la vida democràtica encara més dèbil tenen com a paral·lel la instauració d'un sistema

¹ ESSOMBA, MIQUEL.A "Prefaci". A: Pedagogia: Professionals de l'educació i la cultura. Besalú.X i Feu.J p.7-8. ISBN 978-84-92718-18-4

escolar materialment pobre i de qualitat pedagògica molt baixa. Així comença el segle XX a Espanya.

A Catalunya la regió més industrialitzada d'Espanya apareixen a principis del segle XX una sèrie d'iniciatives educatives dutes a terme per institucions privades o lliures amb tendències ideològiques molt diferenciades (l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia del 1901, l'Escola de Mestres establerta per Joan Bardina, 1906, el Col·legi Mont d'Or de Joan Palau 1908...).

A partir del 1904– any de l'aprovació de l'Estatut de la Mancomunitat de Catalunya–, i fins a la dictadura de Primo de Rivera apareixen tota una sèrie d'institucions públiques gràcies a la intervenció de l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona. Entre aquestes

institucions destaca la creació del Consell d'Investigació Pedagògica l'any 1913, que a partir de 1914 organitzarà la primera escola d'estiu. També en aquests anys es va fundar l'Escola de Mar i l'Escola del Bosc, primera escola a l'aire lliure dirigida per una mestre jove anomenada Rosa Sensat, personatge que posteriorment donarà nom al moviment de renovació pedagògica nascut en els anys 60 a Catalunya (Associació de Mestres Rosa Sensat).

Durant la república es fa la primera gran construcció d'escoles i s'alteren radicalment la formació dels mestres i les orientacions pedagògiques. És durant aquest breu període quan l'escola pública a Barcelona assoleix per primera vegada un nivell europeu.

La Guerra Civil, amb la victòria d'una dictadura militar, talla el procés de modernització i durant molts anys, pràcticament fins el 1967, els mestres renovadors són separats de les escoles. Així mateix es prohibeix tota aportació pedagògica europea a Espanya com també les llengües vives de l'Estat, fora del castellà. La formació dels mestres s'escurça a tres anys i la qualitat de la renovació pedagògica desapareix.

Com a reacció a aquesta situació apareix a Catalunya, els anys 1950–60 unes poques escoles privades, les quals pretenen recuperar la qualitat pedagògica de l'escola d'abans de la guerra.

Alguns dels diversos elements que conformen el concepte de renovació pedagògica a Catalunya els podem sintetitzar en:

1) Elements en relació al context extern (social, polític i cultural):

- Recuperació de la llengua i la cultura pròpia.
- Regeneració social i política.
- Qualitat de l'ensenyament...

2) Elements en relació al context institucional:

- Model escolar nou/ renovador.
- L'autonomia i democràcia dins l'escola.

- o Catalanitat de l'escola (escola catalana)...
- 3) Elements en relació al programa pedagògic:

- o Llibertat del nen.
- o L'infant com a centre i motor de la pròpia educació.
- o Relació escola-medi.
- o Assaig i realització pràctica...

Pel que fa a la renovació pedagògica a les terres gironines s'inicia amb les Converses pedagògiques al 1903. Es tracta d'unes Converses que surten de la pròpia base del magisteri i que inicialment no tenen el recolzament de l'administració. Aquestes converses fan pòsit, ben aviat s'estendran pel país i amb elles s'obrirà l'anhel de canvi educatiu. Un anhel que es veurà frenat per la dictadura de Primo de Rivera 1923. No serà fins el 1931, amb la Segona República que Girona farà una aposta institucional per a la renovació pedagògica, fonamentalment a través de dues accions:

1- Oficialitzar les pràctiques pròpies de la pedagogia activa.

2- Portar a terme un ambiciós programa de construccions escolars modernes.

En dues qüestions ens veuran estroncades per la instauració del nou Règim Franquista, tots els avenços que s'havien fet se'n van en orris i s'imposa un model arcaic i repressiu conegut amb el nom d'educació nacional catòlica. El final del franquisme es va celebrar la primera escola d'estiu a Girona i es va reprendre l'obra renovadora de mà dels propis mestres. Els mestres abanderats de la renovació a Girona van ser entre altres: Antoni Balmany, Josep Dalmau, Carme Auguet... tots aquests mestres van treballar obstinadament per millorar la seva formació personal, per promoure un ensenyament renovador i lluitaren pel reconeixement del magisteri.

1.1.3 ALGUNS PEDAGOGS:

MARÍA MONTESSORI:

Maria Montessori (31 d'agost 1870– 6 de Maig 1952), va ser una educadora, científica, metgessa, psiquiatra, filòsofa, psicòloga, devota catòlica, feminista i humanista Italiana. Va néixer a Chiaravalle, província de Ancona a Itàlia. Va estudiar enginyeria els 14 anys, després biologia i més tard

medicina. És va graduar el 1896 com la primera dona metge a Itàlia. Va acusar públicament el règim de Mussolini de formar als joves per convertir-los en petits militars. Per aquest motiu es va exiliar a Barcelona. Va tornar a Itàlia el 1947.

Totes les seves teories es van desenvolupar en allò que va observar dels nens que feien per si sols, sense la supervisió dels adults. Deia que els nens són els seus propis mestres i que per aprendre necessiten llibertat i diverses opcions entre les quals poder escollir. Així doncs la seva pedagogia es basa en el respecte cap als nens i en la seva impressionant capacitat d'aprendre. Els considerava com l'esperança de la humanitat, per tant, calia donar-los l'oportunitat d'utilitzar la llibertat a partir dels primers anys del seu desenvolupament. És així com el nen serà un adult en capacitat de fer front als problemes de la vida.

Els tres punts essencials per María Montessori són:

L'ambient adequat (tranquil i tranquil·litzador, on els nens no tinguin limitacions), el mestre humil (el docent no és l'amo de l'aula, no és un dictador, sinó el guia) i el material científic (material concret que va dissenyar ella mateixa per tal de facilitar les tasques als nens).

“Si la ayuda y la salvación han de llegar sólo puede ser a través de los niños. Porque los niños son los creadores de la humanidad.”

María Montessori

CÉLESTIN FREINET

Célestin Freinet (15 d'octubre de 1896–8 d'octubre del 1966). Va néixer a Gars una petita població muntanyosa als Alps Marítims francesos, en una família de camperols. Va ser mestre de poble i això li va donar l'oportunitat de conèixer a fons el seu entorn caracteritzat per espai i mitjans inapropiats, soledat, incomprensió i aïllament.

El 1920 inicià l'activitat docent. Desenvolupà noves tècniques que aplicà a la *Coopérative de l'Enseignement Laïque*, fundada per ell el 1928. internat

en un camp de concentració (1940) va preparar el Moviment de l'Escola Moderna que el 1957 es va organitzar internacionalment. Freinet de tendències laïcistes i socialitzants va basar el seu ideari pedagògic en el treball cooperatiu. Introduir la impremta a l'escola i la correspondència interescolar.

La pedagogia de Freinet no és un llista de tècniques i consell pràctics sinó una manera d'entendre l'educació i els processos educatius. Té una confiança plena en la naturalesa del nen i les seves possibilitats. Va portar a la pràctica una pedagogia activa i popular perquè està vinculada tant al medi en què es treballa com als interessos del nen. La seva tasca no es basa només a donar un paper actiu al nen sinó a construir una escola viva com a continuació de la vida familiar, del poble, del medi...és a dir l'activitat del nen està molt vinculada al medi.

“No podéis preparar a vuestros alumnos para que construyan mañana el mundo de sus sueños, si vosotros ya no creéis en esos sueños; no podéis prepararlos para la vida, si no creéis en ella; no podríais mostrar el camino, si os habéis sentado, cansados y desalentados en la encrucijada de los caminos.”

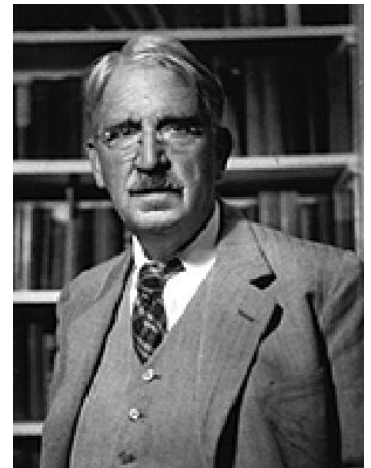
Célestin Freinet

JOHN DEWEY

(Burlington, Vermont 1859–Nova York 1952). Filòsof i pedagog nord-americà que va contribuir significativament en el desenvolupament d'un nou sistema educatiu. “El Mètode del problema” formulat per Dewey consisteix en un procés continuat mitjançant el qual s'estableix que el fet d'aprendre, ha de ser una activitat d'investigació feta pels alumnes tutelats i orientats per l'educador. Per Dewey el mètode d'aprenentatge deriva de la investigació científica. Va proposar una metodologia formulada per cinc frases:

1. Consideració d'alguna experiència actual i real del nen.
2. Identificació d'algun problema o dificultat a partir d'aquesta experiència.
3. Analitzar les dades disponibles així com la recerca de solucions viables.
4. Formular la hipòtesi de solució.
5. Comprovació de la hipòtesi per l'acció.

Dewey estava convençut que els nens aprenien resolent problemes concrets i personals. Quan el nen comença la seva escolaritat té quatre impulsos innats: el de comunicar, el de construir, el d'indagar i el d'expressar-se de forma més precisa. Aquests impulsos constitueixen “els recursos naturals, el capital per invertir, l'exercici del qual depèn el creixement actiu del nen”.

“Els nens no arriben a l’escola com pissarres passives i netes on els mestres poden escriure les lliçons sinó que el nen quan arriba a l’aula ja és intensament actiu i la funció de l’educació és orientar aquesta activitat”.

John Dewey

JEAN PIAGET

(Neuchâtel 1896–Ginebra 1980). Psicòleg suís interessat primer per la zoologia, la biologia i la filosofia, se centrà finalment en temes de psicologia infantil i evolutiva.

Per Piaget l’educació té com a finalitat afavorir el creixement intel·lectual, afectiu i social del nen, però tenint en compte que aquest creixement és el resultat d’uns processos evolutius naturals. L’acció educativa, per tant, ha d’estructurar-se de manera que afavoreixi els processos constructius personals. Per tant,

les activitats de descobriment són prioritàries. Alguns dels principis generals del pensament *Piagetia* sobre l’aprenentatge són:

- Els objectius pedagògics han d’estar centrats en el nen i partir d’activitats de l’alumne.
- Els continguts no són finalitats sinó instruments al servei del desenvolupament evolutiu natural.
- L’objectiu bàsic és el mètode del descobriment.
- L’aprenentatge és un procés constructiu intern.
- L’aprenentatge depèn del nivell de desenvolupament del subjecte.
- La interacció social afavoreix l’aprenentatge.
- L’experiència física suposa prendre consciència de la realitat, i això facilita la solució de problemes i impulsa l’aprenentatge.

“Todo lo que enseñamos al niño impedimos que lo invente”

Jean Piaget

ROSA SENSAT VILÀ

Rosa Sensat i Vilà (17 de Juny de 1873–01 d’octubre de 1961), va néixer al Masnou i va morir a Barcelona, filla d’una família marinera i artesana.

Els quinze anys Rosa Sensat ja exercia de Mestre al Masnou. També va ser parvulista a Girona i a Madrid, on va ampliar estudis i va entrar en contacte amb la Institució Lliure d’Ensenyament. També va ser mestre de Poble Nou i la Diagonal, on va escriure un diari de classe que expressava un gran entusiasme per a l’educació.

L'any 1914 Rosa Sensat va ser anomenada directora de l'Escola del Bosc, primera escola a l'aire lliure del país, on va portar a la pràctica el seu ideari pedagògic en un marc idoni i amb àmplia llibertat.

Cal destacar la important tasca de Rosa Sensat com a divulgadora dels principis de l'Escola Nova.

Va estar estretament vinculada al feminisme català.

A l'inici del segle XX, ja descriu iniciatives totalment innovadores com fer sortides escolars amb les alumnes o limitar el temps de labors d'agulla, per dedicar-lo a l'estudi de la natura, i a fer pràctiques de tipus experimental. Entre els seus anhels destaquen la necessitat de crear un ambient escolar amable, similar al d'una llar, i afavorir el creixement personal de les nenes, com també avivar els seus sentiments de dignitat perquè esdevinguin dones "en el més elevat sentit de la paraula".

Els seus principals camps d'acció van ser la renovació de l'ensenyament de les ciències i la racionalització de les assignatures considerades femenines. Aquests dos eixos els va saber lligar hàbilment de forma que, a més de reclamar una transformació dels ensenyaments domèstics que implicava la introducció d'una sòlida educació científica per a les nenes, va bastir les bases d'una didàctica de la ciències fonamentada en la vida, en els sabers femenins i en la cura de les persones, enfocament que té ara plena vigència.

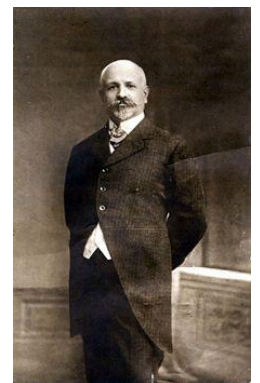
"La primera cosa és aprendre a viure"

Rosa Sensat

FRANCESC FERRER I GUÀRDIA

Francesc Ferrer i Guàrdia (Alella, Maresma 1859–Barcelona 1909). Pedagóg i pensador.

El projecte fonamental de la seva vida era l'Escola Moderna on s'hi portà a terme un ensenyament inspirat en el lliure pensament, practicant la coeducació –de sexes i classes socials– insistint en la necessitat de la higiene personal i social, rebutjant els exàmens i tot sistema de premis i càstigs, obrint l'escola a les dinàmiques de la vida social i laboral, i organitzant activitats de descoberta del medi natural. Els nens i nenes tenien

molta llibertat i feien jocs i exercicis a l'aire lliure. Un dels eixos de l'aprenentatge eren les redaccions i comentaris d'aquestes vivències, un trencament veritablement revolucionari amb els mètodes tradicionals

"Una societat moral tan sols serà possible entre homes de bons sentiments"

Francesc Ferrer i Guàrdia

JOSEP PALLACH I CAROLÀ

Josep Pallach (10 de Febrer de 1920–11 de Gener de 1977). Polític i pedagog va néixer a Figueres i era fill d'una família modesta, republicana i d'esquerres.

De jove s'afilià al Bloc Obrer i Camperol (BOC) i lluità durant la guerra amb la Divisió del 27.

El 1939 s'exilià a França on es llicencià en Filosofia i Lletres en la Universitat de Montpeller i s'incorporà a la resistència francesa, dirigint del 1948 al 1967 el Moviment Socialista de Catalunya. Des de 1951 va ésser professor al "Lycée Pilote de Montgeron" on potencià, junt amb altres professionals, una experiència d'inserció de nens caracterials.

El 1964 publicà el llibre "El gran problema: escola i ensenyament per a tots". El 1969 retornà a Catalunya, es doctorà en Ciències de l'Educació i començà a treballar com a professor de la Universitat Autònoma. Formà part de l'equip fundacional de l'Escola de Formació del Professorat d'EGB de Sant Cugat. Durant aquest període publicà "L'explosió educativa", i en edició pòstuma "Els mestres públics de Girona i els orígens de la Renovació a Catalunya"

Després de la seva mort, es creà el Premi de Pedagogia "Josep Pallach", i altres premis relatius a experiències pedagògiques.

Recentment s'ha creat la fundació Josep Pallach (gener 2012).

Paral·lelament a la seva activitat pedagògica, fundà el Partit Socialista de Catalunya del que fou el seu Secretari General fins a la seva mort.

Pallach era un observador del món, interessat per la societat, per l'home i pel fet educatiu entès com aquell conjunt de vivències que actuen sobre cada persona. En el marc d'aquesta idea, l'escola com a institució hi juga un paper molt important, com també el tenen la família i l'entorn. L'alumne és el més important en el fet educatiu, cal que l'alumne sigui ell mateix, que descobreixi la

seva realitat, i que tingui oportunitat d'excedir al coneixement útil. Es tracta de fer que els alumnes treballin, posant en acció les seves capacitats, que coneguin el seu entorn i els seus interessos.

“No podem donar aigua de vichy mentre tots no tinguin aigua corrent”

Josep Pallach

L'any 1939:

Llicenciatura de
Filosofia i Lletres

L'any 1944:

Passa dos anys a
la presó de
Figueres i Girona.

CRONOLOGIA

L'any 1946:

Treballa a "l'Institute
Pilote".

L'any 1948:

Es casa amb Teresa
Juvé a l'ajuntament
de Tolosa.

1.2 CRONOLOGIA DE LA VIDA DE JOSEP PALLACH

L'any 1920:

- Neix a Figueres. Fill d'una família modesta, republicana i d'esquerres.
- S'educa en una escola laica.

L'any 1931:

- El seu pare és elegit regidor a l'Ajuntament de Figueres, per Esquerra Republicana de Catalunya.

L'any 1935:

- Va ingressar als rengles del Bloc Obrer i Camperol (BOC).
- Va ser militant en la seva joventut.
- BOC → POUM (Partit Obrer d'Unificació Marxista), Pallach va participar en molts actes de propaganda.

L'any 1937:

- Fets de Maig → dissolució del POUM i persecució per part dels comunistes estalinistes.
- Va al front
- Destinat al Batalló Disciplinari de la 27 Divisió per pertànyer al POUM.

L'any 1939:

- És internat al camp de concentració de Saint Cyprien, aconsegueix escapar-se.
- Ocupació Alemanya → torna a ser internat i aconsegueix per segona vegada escapar-se.
- Llicenciatura de Filosofia i Lletres.

L'any 1942:

- Integrat a la Resistència en el Front de la Llibertat → perseguit per la GESTAPO → fuig del territori espanyol.
- Reorganització dels militants del POUM (defensant l'abandó de les tesis leninistes i propugnant la creació del Moviment Socialista de Catalunya (MSC).

L'any 1944:

- Reconegut per la SIM (Servei d'Informació Militar) i és detingut.
- Passa dos anys a la presó de Figueres i Girona.

L'any 1946:

- S'escapa de la presó de Girona i a peu arriba a França.
- Es reintegra a la militància en el recentment creat MSC.
- S'instal·la a París i dona classes de castellà i estudia Psicologia i Pedagogia a la Sorbonne.
- Treballa a "l'institute Pilote".

L'any 1948:

- Es casa amb Teresa Juvé a l'ajuntament de Tolosa.

L'any 1949:

- Va néixer la seva primera i única filla Antonia Pallach.

L'any 1965–66

- Mentre que és secretari General de MSC → excisió encapçalada per Joan Reventós (posicions ultraesquerranes i propugnava el pacte amb els comunistes).

L'any 1968:

- Retorna a Catalunya, essent empresonat i condemnat 16 anys per rebel·lió militar.
- Surt el cap d'uns mesos.

L'any 1969:

- Treballa durant un temps a l'INEM de Girona (Institut Nacional d'Ensenyament Mitjà) com a professor.
- És contractat com a professor de la selecció de Pedagogia de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona.

L'any 1970:

- Obté el premi “Antonio Balmany”, per la seva obra Els Instiuts–pilot i la reforma de l'ensenyament mitjà.

L'any 1974:

- Impulsor conjuntament amb altres del Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya, en el qual s'hi integren el grup que ell encapçala MSC, juntament amb l'ER i SDi diferents grups comarcals.

L'any 1975:

- Detingut a la coneguda reunió del carrer del Segre a Madrid.
- Publica el llibre: La explosión educativa.
- Es doctora en Ciències de l'Educació.
- Publica un dels llibres més venuts: La democràcia, per fer què?

L'any 1976:

- Pateix un desprestigi personal → decisió del RSDC de convertir-se en Partit Socialista de Catalunya.
- Principals promotors del Consell de Forces Polítiques de Catalunya.

L'any 1977:

- 8 i 9 de Gener → Primer Congrés del Partit Socialista de Catalunya → és elegit Secretari General.
- 10 i 11 de Gener mor a la porta de la residència de Bellvitge a causa d'un Infart.

JOSEP PALLACH: L'HOME

*“Pallach era un home de bon entendre, senzill, clar, d’aquelles
persones que no tenen res amagar i a més a més amb gran
sentit de l’humor.”*

Marta Ros

1.3 JOSEP PALLACH: L'HOME

El 10 de febrer de 1920 un matí, assolellat, però fresc, un d'aquells dies en ple hivern va néixer a Figueres un nen que esdevindria anys més tard un referent per Catalunya, com a persona, com a polític i com a pedagog. Aquest nen era Josep Pallach.

La seva mare, Joaquina Carolà– Quimeta per a tothom– feia de dependenta en un magatzem de teixits i de confecció de Figueres. Era baixeta, menuda i geniüda. La vida s'havia encarregat de forjar-li un caràcter notablement enèrgic. Més tard va despatxar en una parada del mercat, com a gallinaire per obra de la seva sogra. L'àvia Toneta era una gran dona que vivia i treballava com un home, portava les regnes de la casa i els comptes. El seu marit, l'avi Pep, el considerava un inútil i li va aconsellar que anés a viure a casa el seu fill Miquel.

L'avi Pep no s'assemblava gens ni mica a la seva dona. Era un home dolç i somiador, gran lector i gran bevedor. Es va traslladar a casa el seu fill Miquel sense protestar, carregat amb tots els seus llibres. Josep el gran dels néts, de cinc anys serà qui traurà més profit de la inesperada arribada, ja que descobrirà la seva passió per la lectura.

Entre l'avi Pep i el nen Pito s'establirà una afectuosa complicitat pel seu entusiasme pels llibres. Tot i això ell i el seu germà petit Emili, hauran d'acabar demanant al seu pare Miquel que l'avi no s'aturi a fer el toc a cada taverna que troba de camí a l'escola.

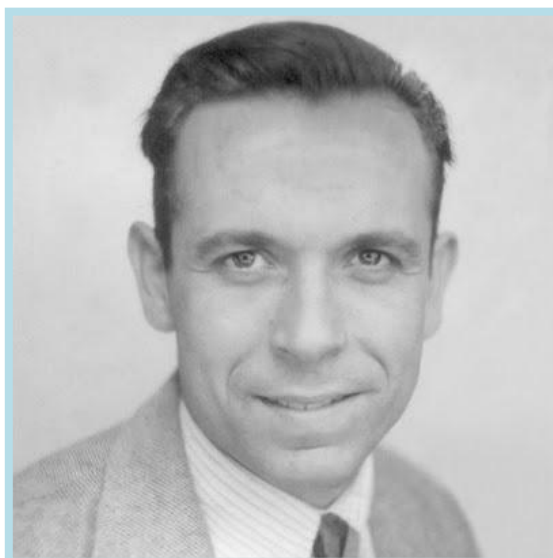
Ja veiem despuntar els dos aspectes essencials de la que serà més tard la personalitat del Pallach adult: **respecte**

total pel fet escolar i el sentit agut de la mesura.

L'avi Pep era l'encarregat de portar el seu nét a l'escola, ja que començava a anar a les “ Franceses ” com es deia aleshores. Avui és el Col·legi Josep Pallach.

Josep havia decidit que aniria tot sol a l'escola, no volia que el seu avi l'acompanyés, ja de ben petit quan NO volia una cosa no hi havia qui el fes canviar. Ja es va començar a manifestar el que seria una de les seves grans qualitats en política: **la capacitat de dir que no.**

Abans d'anar a l'escola havia de passar pel mercat a portar les oques i els ànecs. De seguida es va adonar que hi havia tres tipus de nois: els nens privilegiats, en pantalons de golf, que acostumaven a jugar amb un cercol al parc, despreocupats i per als quals l'escola representava la seva única inquietud. Després, els fills dels treballadors, com ell i tants altres, que anaven a l'escola, però que abans havien de travessar aquell mateix parc, uns amb les oques, d'altres amb cistells per anar a repartir... i finalment, els nens gitanos,

que no anaven a l'escola, que gaudien d'una gran llibertat i que sempre estaven al carrer.

El seu pare, en Miquel, era militant de l'Esquerra de Figueres. En Josep tenia deu anys quan van elegir el seu pare regidor de l'Ajuntament, al principi de la República, a les files de l'Esquerra Republicana.

El senyor Pei, el seu antic mestre de primària, l'ajudà a trobar el seu camí a través d'una tribuna per expressar-se: el diari que dirigia, *l'Empordà Federal*, on el jove estudiant publicarà alguns articles que firmà "el Xaval". Per la insistència del senyor Pei acabà el batxillerat als 16 anys.

Per la commemoració de l'aniversari de la República fa un article, al qual se li va atorgar un premi, que es diu: *República, Llibertat, Autonomia*. Aquest article que va escriure quan tenia 13 anys fa referència a les virtuts de la república, la llibertat i l'autonomia envers la monarquia, l'esclavatge i l'unitarisme. Així mateix explica que a través de l'autonomia es pot arribar al federalisme pel qual sospiren tants espanyols.

El pilar de la República començava a trontollar i es veia que el nazisme i feixisme anaven avançant.

Per aquells joves adolescents, catalanistes d'esquerres, enmig dels quals evolucionava el jove Pallach, l'elecció de seguida era feta: entre una dictadura de dreta, conservadora, reductora dels drets de l'home, i una dictadura d'esquerres, la segona guanyava sense cap ombra de dubte.

A través de l'amistat amb el trompeta Josep Núñez, va entrar al Bloc Obrer i Camperol. El 1936: el BOC esdevé el POUM, liderat per Andreu Nin. L'acompanya a la majoria dels mítings per la província de Girona. Hi participava com a representants dels joves. Tanmateix, a Figueres, la vida continua, la d'un adolescent com els altres, que es passeja per la Rambla, va a ballar al Casino...

El juliol del 1936, Josep té setze anys; la guerra esclata... És el principi del regne del terror: terror de dreta, terror d'esquerra. Va optar pel segon, convençut que és portador d'esperança per al poble. No tardarà gaire a desenganyar-se.

Ja el 1936, s'oposà a Figueres, a la violència gratuïta i a la destrucció del patrimoni cultural de l'església de Figueres, que alguns dels seus camarades volien cremar. Molt aviat serà assenyalat pels comunistes com a indesitjable i dissident.

Tot just començada la guerra s'ha presentat voluntari i se n'ha anat a Barcelona per incorporar-se. Però el seu pare el reclama per la seva joventut. Encara no anirà al front.

La repressió comunista s'endureix respecte als dissidents. Malgrat unes relacions més que tibants amb la família, es decideix enviar-lo a Roses a fer classes en una escola oberta pels militants de la CNT, perquè s'oblidin d'ell i pugui sentir-se útil.

Primers contactes amb un món que no oblidarà mai més: el nen i l'ensenyament.

Després va ser “La quinta del biberó”. Per fi havia sonat també per a ell l’hora d’anar al front. L’hora també de l’amargor, on experimentaria en els seus amics, i després en la seva pròpia carn, aquella terrible frase de Talleyrand que tantes vegades ha estat vàlida: “Déu meu, protegiu-me dels meus amics; dels meus enemics ja me n’encarrego jo”.

Se’n va anar primer a Girona, al centre de mobilització. En lloc d’anar amb el conjunt d’estudiants al batalló de transmissions, va ser enviat al batalló disciplinari de la 27a divisió que anomenaven “La Bruixa”. Aquesta divisió pertanyia als comunistes i era un batalló de disciplina estalinista.

De seguida va comprendre que aquest no era el seu lloc i va decidir demanar que l’anomenin milicià de cultura per participar a la lluita contra l’analfabetisme en els batallons. Obtindrà com a resposta l’arrest.

Malgrat tot seguirà la divisió a través de la província de Lleida, resistint amb els resistents, en una lluita dolorosa, desesperada... i devastada per la superioritat numèrica, logística i d’organització de l’exèrcit feixista. Una retirada lenta i dolorosa, a peu, per muntanyes i valls de Catalunya.

A la fi la guerra s’havia perdut. I de collada en collada, la retirada d’un divisió 27a que ja no existia acabaria en una sola paraula: **L’EXILI**.

Després d’una breu passada a Figueres per avisar el seu pare, agafa el camí de França.

Arriba a Sant Llorenç de Cerdans quan acaba de fer dinou anys i per saber què n’han de fer, els gendarmes francesos li demanen a quin camp se situa: Franco o Negrín. Per a un jove catalanista del POUM era com escollir entre la pesta i el còlera. Decideix pronunciar el nom del mal menys dolent: el còlera. Diu “Negrín”, i és enviat a un altre camp. El d’Amélie-les Bains.

Al ser massa nombrosos els soldats de la pobre República Espanyola i com que Amélie-les Bains no pot acollir-los; els envien cap a Saint-Cyprien, a la plana. No hi ha camp. Són els soldats refugiats que hauran d’internar-se ells mateixos en un camp que construïran.

Molt aviat el jove soldat Pallach recorda que a Bages (França) hi ha uns amics dels seus pares, llenyataires. Aquests li proporcionaren els papers que li permetran moure’s més lliurement. Així es pot tornar a sentir útil muntant una escola per als nens dels refugiats, deixant el seu permís de residència a uns i a altres perquè ells també puguin anar a Perpinyà.

Arriba l’hora de la mobilització per a França. Aprofitant el moviment general d’anar i venir, i amb l’ajut financer de la família, Pallach s’incorporarà a la residència d’estudiants de Montpeller i es matricularà finalment a la universitat.

La guerra mundial acaba d’esclatar i ell adquirirà un compromís que ja no deixarà mai més: el de la Resistència. Per a la defensa de la llibertat, contra

totes les formes d'opressió, en nom del que serà la seva idea fixa d'ara endavant: la democràcia.

Té gairebé vint anys i és un noi prim i bru, de pell fosca, de mirada somrient i apassionada. S'integrarà a la Residència Ramon Llull, gràcies a les beques atorgades per la JARE i pels catalans de l'exili. Matriculat alhora a Història i Filosofia, troba catalans coneguts, com el senyor Deulofeu (antic professor de matemàtiques).

Al voltant seu, un grup de Joves, estudiants de diverses assignatures i que seran, ells també, noms de la vida política i cultural del país: Barrera, Cirici, Bellsollell... i que consoliden una sòlida amistat. Josep Rovira els farà veure la realitat del possible canvi social, per vies democràtiques i mentrestant, els introduirà en la novetat del moment: la Resistència.

A la França en guerra s'organitzarà la resistència.

Josep Rovira és un dels organitzadors d'una xarxa clandestina, el grup Martin, en el qual entraran ràpidament els joves estudiants catalans, i espanyols. La majoria venien del BOC.

A França, la xarxa Martin i a Catalunya el Front de la Llibertat. Una de les seves missions consistia a fer passar jueus de la zona ocupada a la zona lliure; anar a buscar segells que servien per fabricar papers falsos. L'altra missió consistia a recollir els aviadors britànics i fer-los d'escolta quan queien en zona ocupada, per acompanyar-los, amagats dins els famosos camions de llet buida, fins a Barcelona, des d'on per Gibraltar podien guanyar la seva base.

El 1942 la zona lliure era ocupada, i la xarxa Martin vigilada per les seves connexions en la lluita anti-Gestapo i anti-Vichy. Descoberts per la Gestapo, dos dels seus membres, Pallach (àlies Recasens) i Bellsollell (àlies Busquets), van creuar la frontera, a peu, a Cervera en ple hivern del 42.

Durant aquets primers mesos de la tornada a Barcelona, va viure en total clandestinitat, sortint poc, llegint molt. Ara el temps no comptava, va ser aleshores que va començar la lectura de Marx, Bergson i Nietzsche, Kant i Spinoza, Plató o Marc Aureli. Tots aquest autors l'ajudaran en la seva reflexió política i social al llarg de tota la seva vida.

Instruït per les seves lectures i per l'observació de la realitat viscuda, una cosa es fa clara per ell: les tesis marxistes-leninistes són caduques i buides. Porten al totalitarisme, germà bessó del feixisme.

Participà el 1943, després el 1944 a dues conferències sobre el futur del POUM que acabaran en la creació del Moviment Socialista de Catalunya.

Tant anar i venir entre Barcelona i França es farà sospitós. El 24 de desembre, la vigília de Nadal, dina al Núria, la cerveseria de les Rambles-Plaça de Catalunya. Un policia, se li acosta i és detingut. Pallach serà interrogat a *la Jefatura* de la Via Laietana pels policies de servei (interrogatoris, humiliacions i pallisses). I això durarà encara trenta dies i trenta nits sense dormir gaire. D'aquest fet vindrà segurament el seu menyspreu envers la violència gratuïta.

Finalment, al cap d'aquells llargs trenta dies, li van anunciar que l'empresonarien i que seria jutjat per rebel·lió militar. Va ser transferit a la presó de Figueres.

El febrer del 45 va entrar a la presó de Figueres. Hi coneixia gent; fins i tot hi trobà algun amic. L'estada a Figueres va durar poc temps. El van enviar a Salt una de les presons de Girona; era un antic convent.

Es va dedicar, aquí també, a muntar una escola; l'organitzava de manera magistral, repartint-ne "els alumnes" per nivells, donant als uns i als altres responsabilitats en l'aprenentatge dels que sabien menys; es reservava per a ell l'alfabetització dels il·letrats, l'ensenyament del francès i l'ensenyament dels primers rudiments d'anglès.

Els companys que van viure amb ell han escrit que ell sempre intervenia per tal que els presoners poguessin viure el més decent possible. Era un mediador ideal, capaç de conciliar els irreconciliables. Tenia les qualitats de negociació i diplomàtic, tenia també molt bon cor, ja que, a més de dedicar-los molt de temps ho compartia tot de bon grat. Fins i tots els guardians li estaven agraïts ja que havia sabut evitar-los algunes intervencions i algun disgust. També perquè els va donar formació per poder ascendir. Com que el convent era petit i estava molt ple, les classes les anaven a fer a un cafè que hi havia al costat de la presó. Un dia es va posar d'acord amb els seus amics i quan va baixar per fer les classes va dir que havia d'anar al lavabo un moment, se'n va anar cap a darrere, on hi havia el seu company Solanes que li deien el "Pistoletes" que l'estava esperant, i se'n van anar cap a la via del tren.

No es van adonar que faltava fins a la nit, al moment de passar llista. De seguida es va donar l'ordre de cerca i captura contra ell.

De nit caminaven. De dia s'amagaven als turons poblats d'arbres apartats dels pobles. La tercera nit van poder creuar la línia fronterera sense massa dificultats. Un cop a França, la xarxa Martin se'n va fer càrrec. L'esperança tampoc, no s'havia perdut.

De retorn a una França alliberada, Pallach se'n va a París i es matricula a la Sorbona per acabar els estudis de psicologia del nen, a les classes dels especialistes de la nova pedagogia. Treballa com a professor d'espanyol a l'Escola de Periodisme. Viu a la residència universitària del boulevard Jourdan. Forma part del Consell Directiu del Moviment Socialista de Catalunya, del qual era membre des de la seva creació el 1945. Un cop més és lliure.

A partir del 1946 la seva activitat intel·lectual i política segueix el seu curs. Divideix el temps entre les classes a la Sorbona, on obté tots els seus diplomes; a Tolosa on hi ha els dirigents del partit i a Barcelona on va dues o tres vegades clandestinament, una d'elles per participar en l'organització de l'MSC.

El seu amic, el cineasta Bellsollé, li havia aconsellat d'anar de vacances i descansar en un bonic petit poble de pescadors del Rosselló: Cotlliure.

Es parlava tant de la seva vinguda, que a la Teresa Juvé li va fer gràcia conèixer-lo.

Va voler fer una mica de comèdia, per això amb el seu germà petit van anar a comprar un ram de flors per donar-li quan arribés. Però quan ell va baixar de seguida es van posar a parlar i van oblidar el nen i les flors. Dos mesos més tard es casaven a Tolosa. D'aquella noia morena, fina i culta, va aprendre a conèixer i a apreciar la música. La resta ho van compartir tot.

Es casen l'octubre del 1948 a l'ajuntament de Tolosa. És un casament civil ràpid i senzill, com ha de ser per aquell home que considerava la cerimònia una formalitat que s'havia de complir envers la societat.

Després del retorn a París, Bellsollell els va poder trobar una petita cambra a l'avinguda del Maine. D'allà se n'aniran ràpidament cap a un minúscul apartament, del carrer Constantinoble, al districte VIIIè de París.

En Josep i la Teresa obtenen una plaça de professor d'espanyol a Orléans, es troba a 120 quilòmetres de París, i calia fer el viatge d'anada i tornada cinc vegades per setmana. Evidentment, l'ensenyament de l'espanyol no era pas la seva especialitat, ja que Josep Pallach era llicenciat en Història i Psicologia; la seva dona ho era en Lletres Modernes i en Lletres Hispàniques. però el jove matrimoni Pallach estava ben satisfet

d'haver trobat amb què guanyar-se la vida.

Malgrat el treball i sobretot els llargs desplaçaments amb metro i tren, les activitats polítiques no s'endarrereixen. *Endavant* apareix de manera contínua i Pallach n'és una de les peces clau, el diari denuncia els abusos dels feixistes, l'atrocitat de les condicions de detenció....

Les discussions, divisions... debiliten els representats de la República a l'exili. Pallach pren partit per aquell que li sembla que és el candidat: Manuel Serra i Moret a la Presidència de la Generalitat, pel qual havia sentit més respecte i admiració.

Cotlliure, doncs, per segon estiu consecutiu. Però aquest cop carregat amb una família. El nucli familiar estava format per Josep Pallach, Teresa Juvé, Antònia Pallach, i en Cèsar, germà petit de la Teresa.

Nedar, llegir els diaris, anar a passejar, escoltar música... i escriure sobretot incansablement per a *l'Endavant* i per altres diaris. Reunir-se amb els amics, intentar reconstruir un futur possible... aquestes eren les activitats de l'estiu.

A l'octubre, el contracte de professor d'espanyol és renovat. A Blois, aquest cop. Teresa que acaba de ser mare, renuncia al seu lloc. Any difícil: les anades

Josep Pallach i Teresa Juvé a Cotlliure el 1951.

i vingudes de Blois són molt llargues; Pallach es veu obligat a quedar-s'hi a dormir un cop per setmana. Com cada any tornen a l'estiu a Cotlliure.

El començament del curs següent podien treballar tots dos ja que l'Antònia anava a l'escola maternal. Josep Pallach havia estat sempre molt interessat per la psicologia del nen, i aleshores es creaven alguns instituts experimentals de *classes nouvelles* que demanaven professors formats o interessats en la pedagogia. Se'ls va proposar a tots dos un lloc a l'Institut Pilot de Montgeron, amb un contracte renovable cada any. Van acceptar sense pensar-s'ho (1951)

L'home que havia de dirigir aquell nou establiment-pilot es deia Alfred Weiler, era especialista en les *classes nouvelles* i havia participat a la Reforma d'Ensenyament anomenada també Pla Langevin-Wallon, vigent des del 1950.

Les classes nouvelles implicaven molta dedicació del professor (reunions freqüents entre equips de professors, consells de classe...). Per aquest motiu van decidir buscar un pis a prop del lloc de treball: al mateix Montgeron.

A Montgeron hi van viure molt temps

Des de Montgeron agafava dos o tres vespres per setmana el tren cap a París. Les reunions del Moviment Socialista de Catalunya es feien al Café de Cluny, dues vegades per setmana, al Barri Llatí; d'altres a un cafè que es deia Aux Armes de la Ville, davant de la plaça de l'ajuntament. S'hi preparava *l'Endavant*, es continuaven organitzant els mitjans per resistir i es mantenien vius els lligams entre les diferents forces de l'oposició.

El Café de Cluny, és al barri dels estudiants, a prop del Sena, allà hi trobava el qui va arribar a ser el seu col·laborador més pròxim, Amadeu Cuito.

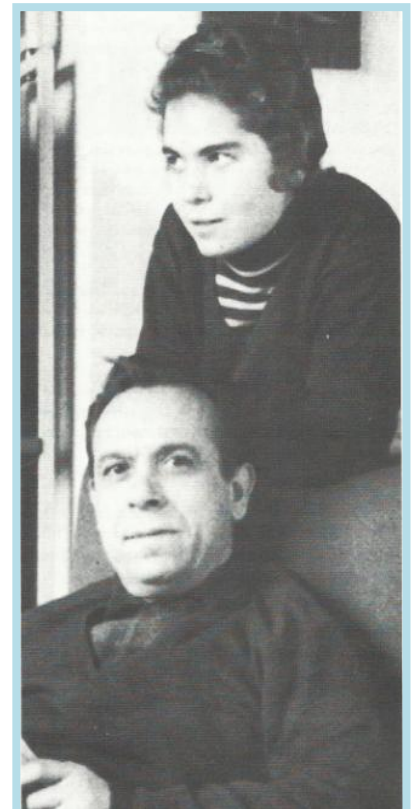
Es reunien en altres barris de París: l'un, era reservat a les trobades amb els representats de la CNT; l'altre, amb els representats de l'Esquerra Republicana a l'exili. Però sempre el jove Cuito hi era.

Eren els anys del boom econòmic i per això la feina no faltava i van poder comprar un petit "4 cavalls", fent hores extres

Pallach va arribar ser un dels principals responsables polítics a l'exili.

Van canviar d'habitatge. Aquest permetia de rebre els visitants de pas per París. El més sovint eren companys de l'interior que passaven clandestinament i que de cap manera no havien de ser registrats enlloc. També venien treballadors republicans evadits o que havien aconseguit abandonar el país en estat de setge, i que s'adreçaven a Pallach per aconseguir papers, feina o un bitllet.

Un dia en va arribar un, més o menys com els altres, però no ben bé. Estava més nerviós i també era més xerraire. L'endemà la Teresa, sospitant

Josep Pallach amb la seva filla

alguna cosa, va tornar de les classes una mica abans i el va descobrir a la cambra amb dues pistoles, una d'elles amb silenciador. Li va explicar que per deixar-lo marxar d'Espanya, la policia espanyola li havia posat la condició que havia de matar en Josep Pallach.

Com cada estiu, a Prada "a la petita ciutat del Rosselló" se celebrava el festival de música del mestre Pau Casals. No faltaven mai a la cita musical i catalanista.

Aquell estiu de 1963, a final de juliol, moria Serra i Moret. Com a socialista, demòcrata i catalanista, a més de l'afecte que els unia, era un dels homes admirats i respectats per Pallach, un exemple, una referència i un mestre al qual deu la seva evolució del pensament polític.

Després de la seva mort, es farà càrrec de la direcció a l'exili de l'MSC. Més tard sorgiran les divergències de punts de vista amb els dirigents de l'MSC de l'interior (any 1966).

Al final de la SGM hi havia molta fal·lera per aprendre l'espanyol, més tard en canvi degut a l'amistat germano-francesa, va augmentar el nombre d'alumnes que desitjaven aprendre alemany i va disminuir el nombre d'alumnes que volien aprendre espanyol. Aquest fet va comportar la supressió d'alguns llocs de treball de professor d'espanyol. Els afectats van ésser els professors estrangers, la Teresa es va quedar només amb 12 hores a la setmana i en Josep Pallach va haver de compaginar la tasca docent de professor d'espanyol amb la d'organitzar la biblioteca de l'institut, que havia esdevingut enorme, a causa de l'èxit de l'ensenyament pilot. Va obtenir el títol de bibliotecari que s'acabava de crear. Amb aquest canvi hi va sortir guanyant ja que es va trobar en el seu element vital, els llibres. Va ser el període de la seva vida en què es va enriquir més a través de les seves lectures. No només va organitzar les tres biblioteques per als alumnes dels tres nivells d'estudis (*Petit Collège*, nivells 6è i 5è; *Moyen Lycée*, nivells 4t i 3r; i *Gran Lycée*, nivells 2n, i 1r i terminals), escollint els llibres més adients per cada edat o classe, sinó que també va muntar la rica biblioteca dels professors en què cadascun anava a cercar el que li calia per millorar la seva formació pedagògica. Va fomentar la creació d'un veritable fons de biblioteca de ciències de l'educació.

Era el període en que també triomfava, a l'Europa romànica, un jove cantant, valencià de Xàtiva, que es deia Raimon i que cantava Espriu. Raimon revolucionava la cançó-protesta i agradava molt en els medis intel·lectuals francesos. El seu concert a París va ser un èxit. Pallach li agradava Raimon perquè cantava en català, perquè era la seva llengua, per la seva naturalitat i per la seva senzillesa.

Els desacords van començar a obrir-se pas. En el MSC hi havia dues línies dirigents. Pallach era partidari de proposar una alternativa de govern, en la perspectiva

d'aliances puntuals amb aquest o aquell partit. L'altra era partidària, des de l'interior, d'un pacte amb els comunistes.

El maig de 1968, s'ha consumat la ruptura amb una part de l'MSC de l'interior, partidària d'una aliança amb el PC.

La primavera del 68 a França és va iniciar amb vagues d'estudiants i tot seguit d'obriers que va comportar un deteriorament del país (les empreses no funcionaven, poca alimentació...). La primavera del 68 es va acabar. Tot i que hi va haver molts desordres, almenys no hi va haver sang; només una gran decepció.

Durant tots els dies de vaga, Pallach va anar a l'institut, on se celebraven assemblees generals. Va dialogar amb els joves, va explicar-los que les seves justes reivindicacions per canviar la societat havien de fer-se per la via de la discussió, no per la via de la violència.

Aquell mateix estiu, per segon any consecutiu, la família Pallach, havia organitzat uns cursos d'estiu destinats als estudiants per aprendre idiomes. L'escola es trobava a Roses. Pallach havia decidit que ell també hi aniria per donar un cop de mà.

Pallach va aprofitar el moment de feblesa del règim per demanar un passaport al Consolat, li van donar. Va passar sense problemes i va participar en el funcionament de l'escola tot l'estiu. Fins que un dia del mes d'agost, la Guàrdia Civil va anar a detenir-lo. Encara tenia ordre de cerca i captura.

Va ser detingut, doncs, davant els seus alumnes i se'l van endur cap a la presó de Figueres.

La seva esposa es va posar en moviment avisant els amics, que van avisar la premsa estrangera. Hans Matthöffer, es va encarregar de la pressió internacional. Amadeu Cuito es va encarregar de notificar-ho a aquells que l'havien defensar i Joan Tapia d'assegurar la informació nacional. Tres setmanes i el van deixar anar. Fins i tot podria ser a Montgeron per al començament de curs.

Els dos anys que passaria a Montgeron havien de transcórrer inalterables. Només li quedava tornar definitivament. Però encara calia resoldre dos problemes: el primer, trobar feina a Catalunya per a tots dos. Això es resoldria aviat gràcies a l'ajut eficaç d'amics i pedagogs. El segon era què passaria amb la seva filla. Amb el seu casament, el mateix any, es va confirmar que, decididament la seva filla Antònia es quedaria a França i ells retornarien al seu país. Va ser l'any 1970 i no el 1969 com van dir els diaris.

Van comprar una vessana a Esclanyà i un any després de la compra del terreny, la planta baixa sorgia del terra

La vida de Josep Pallach s'anava accelerant des de totes els punts de vista, al ritme de l'acció política.

Va trobar una plaça de PNN de COU experimental a Girona, en aquella tornada del 1970. Es van instal·lar en un apartament que van llogar el carrer del Cardenal Margarit, molt a prop del que avui s'ha convertit, en la plaça Josep Pallach.

Tots el caps de setmana tornen a Esclanyà, per primera vegada a la seva vida és de debò a casa seva.

Després d'un any a Girona, forma part a Barcelona de l'Institut Joanot Martorell, i la Teresa de l'Escola Oficial d'Idiomes. Serà la nova i última etapa.

El trasllat de Girona a Barcelona va ser ràpid. A Barcelona es tracta de trobar-hi un apartament, petit, com sempre, moblat, atapeït de llibres i de diaris, per als dies de feina. El cap de setmana és la tornada necessària a l'Empordà, ja que ell continua exercint a Girona, el divendres a la tarda, i el dilluns, al Col·legi Universitari. S'instal·len al carrer Sèneca, entre el Passeig de Gràcia i la Via Augusta.

Josep Pallach i Teresa Juvé amb en Marc (né) a la falda, i la seva filla.

El 1972 les seves preocupacions i activitats són múltiples i diverses.

Participa a la posada en marxa de l'Escola de Formació del Professorat de Sant Cugat. Paral·lelament l'Autònoma inaugura el departament de Ciències de l'Educació a Bellaterra. En serà un dels responsables, juntament amb J.Serramona i Octavi Fullat.

Aquell mateix any 1972 neix el primer dels seus néts: en Marc. El naixement, quatre anys més tard, de la seva néta Sandra arrodonirà la seva felicitat. Pallach deia que la missió d'educador incumbeix als pares, la dels avis consisteix a compartir el plaer.

En aquesta època, doncs, treballa, escriu molt, prepara classes, reflexiona sobre l'organització de les Escoles Noves. La formació dels mestres el preocupa i l'interessa. Per a ell, l'ensenyament primari és fonamental.

L'escola, l'ensenyament, havia estat sempre la seva preocupació més gran. Era, doncs, normal que un cop tornés al país, hagués abandonat l'ensenyament de llengua estrangera per consagrar-se a l'ensenyament dels futurs mestres i professors. També preparava la seva tesi doctoral: *Els mestres de Girona i els orígens de la renovació pedagògica*.

Després de l'estiu del 1974, arran del breu pas de Juan Carlos com a cap d'estat durant la malaltia de Franco, Pallach va anunciar a la família que participaria en la fundació d'un nou partit Socialista. Estaria obert a tots els corrents de pensament més diversos (marxista, cristià, anarquista...). Tots es trobaven al voltant d'una idea que els uniria: Llibertat-Democràcia-Socialisme.

El 10 de novembre del 1974 es fundava a Montserrat el "Reagrupament Socialista Democràtic de Catalunya".

Aquella reunió portaria més endavant a la creació de la Plataforma de Convergència Democràtica, dominada pel PSOE i de la qual Pallach es volia mantenir independent.

L'any 1975 marcaria el principi d'una activitat política intensa. Acabada la tesi, la va defensar el 20 de setembre de 1974, i va obtenir "Sobresaliente cum Laude".

La primavera del 1975 hi va haver la presentació del cicle de conferències titulat "Les Terceres Vies a Europa", al col·legi d'Arquitectes. En Josep Pallach la va fer el 22 d'abril de 1975 i va ser seguida per la de J. Reventós. Aquesta trobada va intensificar la tensió entre els dos líders socialistes, ja que les seves estratègies per accedir al poder eren molt diferents. L'estratègia de Pallach consistia a accedir al poder poc a poc per la via de les reformes i per la participació quan aquesta portés cap a la democràcia.

En canvi Reventós optava en aquell moment per una estratègia de ruptura amb el sistema capitalista i una aliança de principi amb el Partit Comunista.

Finalment el mes de novembre de 1975, el vell dictador, que agonitzava des de feia setmanes, va morir. Segons Pallach, el poble estava madur per un canvi pacífic. La reivindicació primordial, inqüestionable, era el retorn de la democràcia.

En el si del Consell de Forces Polítiques, creat el 24 de desembre de 1975, el Reagrupament reclamarà amb la mateixa força l'Estatut d'Autonomia i, preliminarment a tot tipus de negociació amb un govern futur, sigui el que sigui, el restabliment immediat de la Generalitat i el retorn del seu president, Josep Tarradellas.

El 1976 seria per fi l'any del retorn veritable dels partits polítics, el de la legalització. Anaven a trencar-se 40 anys de silenci.

Pallach va tornar a París a mitjans de gener, per presentar el Consell de Forces Polítiques. Preparava el segon congrés del reagrupament que havia de tenir lloc uns dies més tard, el 18. El seu llibre, *La Democràcia per fer què?* Acabava de sortir.

Semblava que estava en bona forma, i que la seva capacitat de treball funcionava a ple ritme.

Aquest mateix any cap a la primavera va anunciar que el Reagrupament canviaria de nom i es diria Partit Socialista de Catalunya.

El reagrupament havia estat un moviment que havia federat grups socialistes i democràtics de tendències diverses. Entre ells hi havia el seu company i amic de Montepellier, Heribert Barrera, de l'Esquerra Republicana de Catalunya.

Fou així com Pallach i Barrera van acordar que aquest últim recobriria la seva autonomia de partit i el nom que li era propi.

Josep Pallach amb els seus néts.

L'estiu del 76 Pallach ja no era el mateix, havia canviat, feia mala cara, malgrat l'estiu. S'havia engreixat. El mes de juliol gairebé no havia anat a la platja, a ell que tant li agradava nedar, fins i tot les seves passejades amb el seu pastor alemany Top era cada dia més rares. Es cansava de pressa i tardava a recuperar-se. En donava la culpa als quilos de més.

Aquell estiu, arran del canvi de govern, van córrer rumors sense fonament a la premsa i en el món polític: Pallach seria ministre del govern Suárez. Un rumor fals.

Va rebre una ferotge campanya d'atacs polítics, a ell sempre li van semblar lògics, formen part del joc i, si no es poden aguantar, cal renunciar a ser un home públic.

Massa cites, massa reunions, massa hores de classe. Una cursa desenfrenada contra el rellotge, contra natura, a la qual s'havia llençat.

Furiós contra ell mateix perquè no havia sabut fer avançar l'elaboració dels seu diccionari de pedagogia. Encara més furiós per no haver pogut renovar tots els seus cursos per l'any que començava. Per Pallach era un deure canviar les assignatures cada any. Així que es va imposar una nova assignatura: la de la pedagogia contemporània.

El dia a dia de Josep Pallach era esgotador: dormia poques hores, menjava malament, anava de cita en cita, reunions fins a la matinada, classes a les nou del matí... massa coses en poc temps.

Els caps de setmana a Esclanyà no eren gaire millors. El divendres a la tarda feia classe i quan s'acabaven moltes vegades tornava a Barcelona per reunions, a més de l'estrès de les reunions s'hi afegia l'estrès de conduir.

Tenia una gran passió pel Barça, i això el distreia el cap de setmana.

El mes d'octubre d'aquest mateix any va patir una indisposició cardíaca metre feia classe, no ho va dir a ningú. No ho va consultar a cap metge, sabia del cert que li diria repòs complet i això no s'ho podia permetre.

El 16 desembre va tenir una entrevista amb Adolfo Suárez. Havia estat rebut després de Jordi Pujol i just abans de Ramon Trias Fargas. Havia anat bé, havia d'anar a París a explicar a Josep Tarradellas, el que s'havia dit: el reconeixement de l'Estatut del 1932, el restabliment del President de la Generalitat com a únic interlocutor legal del poble català etc. Aquest mateix dia va tenir lloc la trobada a Madrid amb Willy Brandt, president de la Internacional Socialista i Hans Mathöffer, l'amic i ministre de l'SPD.

La finalitat d'aquesta reunió era mantenir vius els antics lligams amb la social democràcia Alemanya i de defensar la causa del PSC i la seva entrada a la Internacional Socialista, però sabia que

Cansat de la lluita

això era molt complicat, ja que només es permetia un únic partit socialista per estat i per Espanya era el PSOE.

Les vacances de Nadal les van passar al País Basc francès. Pallach ho va aprofitar per veure amics del PNB i socialistes bascos. Només van estar-hi una setmana ja que estava molt ocupat preparant el congrés del PSC, per principis de gener.

El congrés es va celebrar el 8 i 9 de gener de 1977 al Col·legi d'Advocats de Barcelona. Al final s'havia d'elegir el Secretari General. Josep Pallach va ser escollit per aclamació i inacabables aplaudiments. En la conferència de premsa tothom es va adonar que estava immensament cansat. Al mateix vespre van tornar a Esclanyà ja que Josep Pallach tenia classes a Girona l'endemà.

L'11 de gener, de 1977 una freda matinada d'hivern esdevindria el dia més trist i gris. Josep Pallach havia mort. Catalunya perdia indiscutiblement un GRAN home, un gran polític i un gran pedagog. Un home que va poder gaudir poc temps de llibertat en el seu país.

És clar, la vida continua per a tots, però segurament no pas com ell hauria volgut.

JOSEP PALLACH: EL PEDAGOG

“Assegurar a tots els infants el dret a l’ensenyament, orientar-los en la vida segons les diferents capacitats i segons l’autèntica vocació: és el primer pas, el real primer pas vers una societat de justícia i progrés.”
Josep Pallach.

1.4 JOSEP PALLACH: EL PEDAGOG.

Quan parlem de Josep Pallach com a pedagog ens hem de situar en el temps que li va tocar viure, en la influència del seu entorn, familiar i social i en ell mateix com a persona dotada de grans virtuts de les quals destacaven **la seva bonhomia (bon home), una inesgotable capacitat de treball i una voluntat indomable de servei a la causa del socialisme democràtic**

1.4.1 EL CONTEXT PEDAGÒGIC:

Des del naixement d'en Pallach (1920) fins a l'inici de la seva joventut (1936) en el món de la pedagogia les coses segueixen una dinàmica activa, tant a Catalunya com a la resta del món. Podem esmentar:

- L'any 1920 Claparède, pedagog suís, un dels creadors de la teoria funcional de l'educació, base teòrica de l'Escola Activa, imparteix un curs a l'Escola d'Estiu de Barcelona.
- El 1921 apareix a Madrid la *Revista de Pedagogia*.
- El 1922 comença l'Escola del Mar, una escola que es basava en: el laïcisme, la coeducació, l'escola activa, la col·laboració dels pares i l'amor a la natura..

També es crea el Laboratori de psicologia Experimental a Barcelona i apareix el *Butlletí dels Mestres*.

- Del 1924 al 1930 període que durà la dictadura de Primo de Rivera. En l'àmbit estatal és produeix una regressió de les polítiques educatives. A Catalunya es mantenia com podia la renovació pedagògica.
- A partir de la proclamació de la Segona República les coses tornen a canviar en l'àmbit estatal: l'Estat es preocupa per primera vegada de l'Ensenyament mitjà; es crea a Barcelona el Seminari de Pedagogia.
- El 1932 a les Universitats de Madrid i de Barcelona es poden cursar estudis de Pedagogia.
- El 1933 Celestin Freinet, el pedagog que influeix profundament en Josep Pallach, imparteix un curs a l'Escola d'Estiu de Barcelona.

Com a fet destacat en l'àmbit europeu Celestin Freinet crea l'escola de Vence, Stanlin accentuà la centralització educativa a l'URSS i el govern italià prohibeix qualsevol mena d'activitat montessoriana

Algunes d'aquestes persones i aquests moviments pedagògics de Catalunya, Espanya i Europa influeixen profundament en Josep Pallach.

1.4.2 INSTITUT MONTGERON I L'INSTITUT PILOT:

Passada la Guerra Civil, Josep Pallach, s'exilià i estudià Pedagogia a la Universitat de Montpeller.

Va treballar a Montgeron fins a la seva tornada definitiva a Catalunya. A Montgeron va ser testimoni privilegiat del pla pilot de reforma dels instituts d'ensenyament mitjà, conegut també com el Pla Langevin-Wallon (Paul Langevin i Henri Wallon). L'aplicació d'aquest pla pilot es va portar a terme a diversos instituts de França, entre ells el de Montgeron, on hi va treballar. En el seu llibre *Instituts Pilot i Reforma de l'Ensenyament Mitjà*, Josep Pallach diu: *"L'enfocament del Pla Langevin-Wallon era, doncs, extraordinàriament ambiciós, puix que preveu la gratuïtat completa per a tots els graus i per a tots els ordres de l'ensenyament: primari, secundari i universitari, igual que tècnic, comercial o industrial. Ara bé, si tots els nens podien tenir lliure accés a tots els graus d'ensenyança, el primer problema que calia resoldre era una orientació adequada. Calia, doncs, la facilités. Ràpidament, l'any 1945 s'institueix la es funden les primeres posaran a prova nous Deu anys més tard, a partir centenars de milers de nois portes dels establiments de de democratització gratuït, encara que només socioeconòmica d'una Europa que consolidava la prosperitat després d'haver reparat les malvestats de la guerra; les exigències familiars conscients de l'evolució de les tècniques i de la necessitat d'una més llarga formació per a dominar-les, tot plegat confirmaria els pronòstics dels homes del pla de reforma, i àdhuc els ultrapassaria.*

elaborar una pedagogia que puix el temps era mesurat. Comissió d'Estudis i alhora classes "noves" on es mètodes...

de 1955, la gran onada de i noies es presentaria a les segon grau: el mateix procés (l'ensenyament secundari fos parcialment); l'evolució

D'un cens de 300.000 alumnes l'ensenyament secundari passaria a prop de dos milions i mig. Més encara, aquesta "explosió escolar" significava que, uns quants anys més tard, un problema similar es plantejaria a les portes de les universitats, o de les escoles especials tècniques, industrials comercials, les quals fins a aquest moment rebien 60.000 estudiants i havien de preparar-se per acollir-ne 700.000.

Preparar-se per acollir aquestes masses immenses d'infants o adolescent, o de joves estudiants, volia dir: un programa extraordinari de construccions escolars, de segon grau i universitaris, però significava sobretot- i això era molt més important i difícil- la preparació d'un cos professional indispensable per a

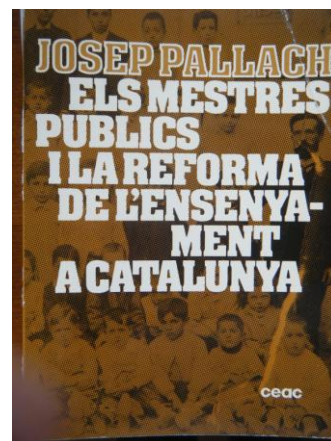
satisfer les noves necessitats, tant de l'ensenyament de segon grau com superior.”²

En aquest text podem veure algunes de les preocupacions de Josep Pallach: ensenyament públic i gratuït, la necessitat d'una bona orientació escolar, l'esmerçament de recursos públics en el camp de l'ensenyament, i una formació adequada del professorat.

La seva obra pedagògica és basa en aquests problemes:

- o L'adolescència i la formació de la personalitat– 1950.
- o El gran problema: Escola i ensenyament per tots– 1964.
- o Els mestres públics i la Reforma de l'Ensenyament a Catalunya–1969.
- o Explosió Educativa– 1975.

La pedagogia dels instituts pilots es basava en un bon coneixement de l'Infant. I un dels elements bàsics per aconseguir aquest objectiu és que les **classes** siguin **poc nombroses (25 alumnes per classe)**.

Pallach era portador i transmissor d'una filosofia de l'educació assimilada i treballada des de la democràcia i per la democràcia, que havia tingut l'oportunitat de conèixer amb professionals en un país que es preocupava per millorar la situació de les persones i de la societat en el seu conjunt.

És obvi que una de les bases principals per aconseguir-ho és una bona educació per tothom, missatge que no és va cansar de repetir Josep Pallach.

En aquest mateix llibre *Instituts pilots i reforma de l'ensenyament mitjà* els defineix com uns establiments d'ensenyança en els quals, gràcies a l'adhesió de tot el personal constituït en un equip el més homogeni possible, es treballi en un laboratori permanent d'experiències pedagògiques, i on es pugui posar a prova els mètodes més actius d'ensenyança al servei de la formació pedagògica dels professors. Es proposen sobretot:

- o Fer possible *l'orientació escolar*, gràcies a la coneixença dels alumnes, mitjançant les reunions regulars dels professors de la mateixa classe, i els contactes permanents amb els pares, esforçant-se en la recerca individual de les aptituds del nen i instaurant un expedient escolar que seguirà a l'alumne des del començament fins al final de l'escolaritat.
- o Practicar la *coordinació de les distintes disciplines* mitjançant l'acord regular entre els professors de diferents assignatures d'una mateixa classe, sobre els distints punts de programa per tal d'acostumar l'alumne a considerar qualsevol qüestió en la seva totalitat.

² PALLACH.J (1971) "Origen i evolució dels Instituts-Pilot les <<Classes nouvelles>> i la Reforma de l'ensenyament". A: Instituts Pilot i Reforma de l'ensenyament mitjà. p.25–26.

- Treballar de manera que l'alumne adquireixi *el seu propi mètode* personal de treball, gràcies sobretot a les sessions regulars de *treball dirigit*.
 - *Actualitzar l'ensenyament*, suprimint les fronteres entre l'escola i la vida gràcies a l'estudi del medi natural i humà, ensenyant el nen i l'adolescent a situar-se en el temps i en el espai.
 - Mantenir *un lligam constant amb les seccions d'ensenyament tècnic comunes* a l'establiment, o-si no n'hi ha- amb els establiments d'ensenyament tècnics veïns.
 - Donar gran importància a les disciplines *artístiques i als treballs manuals* a fi d'aconseguir un més complet desenvolupament de la personalitat.
 - Fomentar un clima de confiança, de manera que els alumnes prenguin consciència de *la seva pròpia responsabilitat* en la formació personal.
- L'ensenyament obligatori i gratuït a França es va establir l'any 1959 per a tots els nois i noies fins l'edat de 16 anys.

TRETS BÀSICS DE LA PEDAGOGIA DELS INSTITUTS PILOTS:

- Un *nombre limitat d'alumnes* per classe (25 alumnes per classe).
 - Un *nombre limitat de professors*. Els professors podien ser polivalents i ensenyar diverses assignatures.
 - *Els consells de classes: el professor "chef d'équipe"*. Els Consells de classe, es reuneixen tots els professors almenys un cop a la setmana.
 - *La coordinació vertical*. Contactes entre els professors que any rera any s'ocupen de l'alumne.
 - *L'orientació i l'expedient escolar*. Per tal que els alumnes siguin orientats vers els diferents batxillerats o vers una formació professional. La decisió és de l'equip de professors ajudats pel psicòleg escolar. L'orientació és vàlida si és contínua, regular i si s'estén al llarg dels anys de l'escola i d'Institut.
 - *La direcció de treball*. Una pedagogia activa, això exigeix que l'Infant sigui actiu a la classe i no un simple espectador. Durant l'hora de D.T (Direcció de Treball) la classe queda reduïda a un petit grup d'alumnes (15 alumnes) i es transforma en un veritable laboratori d'investigació. El professor inicia els seus alumnes en les tècniques de treball, els ensenya a manejar instruments, a consultar diccionaris, a prendre notes d'una explicació a resumir una lectura...
 - *Ensenyar a estudiar: exigència de la democratització*. El fet que l'ensenyament sigui obligatori fins els 16 anys fa que arribin molts més nois i noies a l'Institut. Això comporta que molts d'ells provenguin d'una herència cultural pràcticament nul·la. El medi sociocultural d'origen és cada vegada més un nou factor essencial de desigualtat escolar. Per descompensar aquesta inferioritat cultural cal ensenyar a utilitzar les eines de treball cultural (llibres, manuals, diccionaris...). El procés de democratització de l'ensenyament troba aquí un veritable inconvenient que cal lluitar a l'escola.
- L'experiència dels Instituts pilots, tot i que va ser molt positiva i va emmarcar els grans trets de la pedagogia de la segona meitat del segle XX no va poder donar resposta a tots els objectius que s'havia plantejat, però sí que va obrir el camí a

seguir a partir d'una diagnosi i d'una predicció bastant exactes els grans reptes que haurien d'afrontar, en el futur, els respectius governs de cada país.

A Montgeron, Josep Pallach, va deixar una gran empremta –la biblioteca de l'Institut porta el seu nom–, va compaginar el treball pedagògic–formació contínua, publicacions..–amb el treball polític arreu d'Europa, l'enyorança de Catalunya, la seva terra, i tot això va recaure sobre les seves espatlles, un home donat totalment a la seva família i a la societat amb un objectiu clar, tossut, inqüestionable: lluitar per la justícia, per la igualtat d'oportunitats entre els homes amb generositat, sense rancúnies de cap tipus.

1.4.3 QUÈ VOL PALLACH PER CATALUNYA?

En l'obra pedagògica de Josep Pallach hi ha un fil conductor clar i permanent: preocupació per una escola de qualitat, laica, gratuïta, per a tothom, un professorat ben format, orientació adequada per treure el màxim rendiment de les potencialitats dels alumnes, metodologies actives, conjunció harmònica individu–grup, racionalització de la dualitat teoria–pràctica, la necessitat de preveure els efectes de l'explosió escolar i de posar–hi remei.

Josep Pallach veia amb molta claredat el que passaria el darrer terç del segle XX, aquesta visió del futur era conseqüència d'un gran coneixement de la societat europea de l'època, gràcies a un treball d'estudi i observació constants.

En el seu llibre *La Explosión educativa* defineix les línies essencials de l'educació del segle XXI:

- 1. Una educació bàsica per a tots, sense **distinció de sexes ni de classes**, que s'iniciarà aviat i que ha de proporcionar els coneixements fonamentals.*
- 2. Un lligam permanent i concret amb la vida, que només pot assegurar-se amb el contacte real dels joves amb el món del treball, ja des de la Secundària. **Els diferents aspectes de la vida social han de ser viscuts pels adolescents en la seva dimensió real, la del treball productiu.***
- 3. **L'educació del caràcter, la conquesta del judici propi, l'elecció del propi sistema de valors, l'esperit crític i el sentit de responsabilitat en la comunitat democràtica,** han de ser també aspectes bàsics de l'educació del segle XXI.*
- 4. **L'adquisició de mètodes de treball personal, el coneixement del propi ritme de treball i el treball en equip.***
- 5. **El foment de l'educació artística i l'adquisició dels diferents llenguatges estètics per facilitar el gaudi i la pròpia expressió.***
- 6. **L'educació ecològica com a necessitat induïda per la conquesta del temps lliure i l'exigència d'una major qualitat de vida.***
- 7. **L'educació física, que passa per la conquesta del propi cos i per un desenvolupament corporal harmònic.***

8. *Uns espais escolars oberts a l'exterior: modificant l'arquitectura escolar, transformant els locals i utilitzant com a llocs de classe els espais on els homes treballen pensen i gaudeixen.*

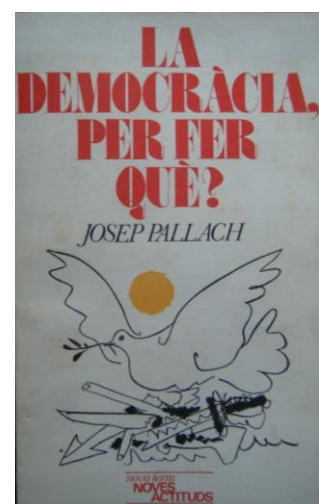
9. *Ajudar els joves a fer-se el **propri itinerari formatiu**: al costat de les matèries comunes hi haurà un sistema d'opcions diverses, lliurement escollides, i un conjunt d'activitats paraescolars i extraescolars i les xarxes d'informació cultural.*

10. *L'escola haurà d'acollir i criticar tot el que provingui dels mitjans educatius extraescolars i haurà de desenvolupar l'esperit de reflexió personal a fi que els homes i les dones sàpiguen escollir d'entre les diverses possibilitats que se'ls ofereix.*³

Josep Pallach va retornar definitivament a Catalunya el 1970. Recordem que els anys 70 a Espanya s'acabava de promulgar la Llei General d'Educació que garantia el dret a l'escola per tota la població escolar fins els 14 anys (l'EGB) per seguir després amb caire no obligatori els estudis de BUP i FP.

L'oferta educativa de l'estat espanyol era clarament descompensada entre l'escola pública i la privada. Feia falta una oferta pública per a l'ensenyament a la qual tothom hi tingués accés i que abracés un període d'escolarització obligatòria més llarg i complet que el proposat en la recent llei. En defensar aquest plantejament, Pallach solia dir: “*No podem donar aigua de vichy mentre tots no tinguem aigua corrent*”. La seva idea és ben clara: **escola obligatòria i gratuïta per tots. Democratització de l'ensenyament.**

En el seu llibre *la democràcia per fer què?* ens diu: *la gran revolució de l'ensenyament és l'autèntica palanca per a democratitzar la societat espanyola. Els problemes són immensos i avui ja no són exclusivament els de l'ensenyament primari: construcció d'escoles i intensiva formació de mestres ben pagats que han de fer que l'escola pública, gratuïta i obligatòria, sigui un dels llocs privilegiats de formació dels futurs ciutadans. Escolaritzar les barriades de les grans ciutats i de les ciutats mitjanes, instal·lar-hi jardins d'infants primer i els centres culturals, que han d'ésser el fogar de cultura per als joves: heus ací una tasca indispensable. Però hi ha també l'escola mitjana que avui ja és necessària per a satisfer les exigències tècniques del treball, la formació tant industrial com agrícola, i per la qual haurien de passar tots els adolescents*

³ PAIRUTÓ SANS, MARTÍ. (1998). “Pallach, un pedagog avançat”. Revista de Girona, Aragó, Narcís-Jordi. núm.189 : p.78

*fins a 16 anys almenys. S'imposa, doncs, tota una reforma dels plans d'estudis.*⁴

Al costat d'aquest objectiu i lligat amb ell sorgia un segon gran tema que era la **crisi de l'escola**. Sortir de l'estancament i de les inèrcies de molts anys requeria un canvi de plantejaments pedagògics orientats a l'alumne que és el més important en el fet educatiu. Fer que l'alumne sigui ell mateix, que descobreixi la seva realitat, i que tingui l'oportunitat – tots igual – d'accedir al coneixement útil. Es tracta de fer que els alumnes treballin, posant en acció les seves capacitats. Pallach coneixia bé els reptes que havien de salvar a Catalunya i a l'estat espanyol.

Sovint en les seves classes plantejava les següents preguntes:

- Quina mena d'home s'ha de formar?
- En quina societat hauran de viure els infants d'avui, els que l'any 2000 tindran 25 ó 30 anys?

Cal observar cap on va el món, els progressos de la tecnologia, les noves tecnologies i preparar les escoles i els professors per dotar els alumnes de les eines que els permetin actuar i progressar en tot el que està per venir.

En la Conferència pronunciada a Òmnium cultural de París l'any 70, Pallach diu: *Conèixer l'infant no vol dir veure'l assegut davant la tarima, amb els braços plegats i esforçant-se aparentment a no perdre un mot de la valuosa paraula del mestre. Tampoc no vol dir, es ben clar, veure'l recitar la lliçó! Vol dir veure'l treballar, veure'l fer, veure'l com juga i com s'erra, com reposa i com s'apressa.*⁵

Per tal que el docent pugui conèixer l'alumne d'aquesta manera cal treballar amb grups reduïts, Pallach sabia que això volia dir temps i diners.

Això ho deixar clar quan diu: *La només és possible si els mestres es veuen sovint entre regular amb les famílies, en tota mena d'activitats paraescolars, com conduint d'investigació permanent aptituds i constituint, des del l'escolaritat, una expedient seguir l'evolució de l'infant des dels 6*

coneixença de l'infant professors i els ells, tenen contacte observen els minyons escolars i una mena col·lectiva de les començament de individual que permetrà als 18 anys.

⁴ PALLACH.J (1975). “ Les reformes socialistes”. A: La democràcia per fer què? p.176–177. ISBN: 84–280–0884–5

⁵ PALLACH.J(2002).” La Reforma de l'ensenyament”. A: Josep Pallach pedagog, antologia de textos, Salomó Marqués.p.61. ISBN:84–9548327–0

*Ara: aplicar aquest punt central és car. I, això, ho ha de saber l'Estat i ho han de saber els pares que paguen els impostos per a finançar les distintes partides del pressupost. Conèixer els nens d'una classe, quan aquesta té una quarantena d'alumnes és una tasca difícilíssima, per no dir impossible(...). Pensar que es pot fer la mateixa feina en una classe de cinquanta que amb una classe de vint-i-cinc és absurd, i aquesta absurditat només pot corregir-se obtenint del Ministeri d'Hisenda els crèdits necessaris per augmentar el personal.*⁶

A la importància de tenir pocs alumnes a la classe hi afegeix la necessitat de tenir poc professors sobretot durant els primers anys, creu que quant el nen té onze o dotze anys no hi ha cap raó que justifiqui que hagi d'aprendre la física, la química, la geografia, la història i la biologia amb especialistes d'aquestes matèries i que s'hagi de sentir perdut en entrar a l'Institut i trobar-se amb vuit o deu professors. El pas del “mestre únic” als “mestres especialistes” no pot ser brusc.

Creu que els mestres haurien de ser més polivalents i que el professor de matemàtiques ensenyi les Ciències Naturals i el de llengua materna la història i la geografia.

Tres o quatre professors per classe seria l'idoni.

És important per Josep Pallach que els professors d'una mateixa classe puguin trobar-se per parlar sobre el treball, l'estudi, la vida comunitària... dels alumnes. Creu que hi ha d'haver com a mínim un “consell de classes” a la setmana, on els mestres discuteixen, s'esforcin a fer conèixer els criteris que tenen, avaluin els treballs dels nois, cerquin mitjans per millorar-lo... un consell de classe és una feina seriosa i cal per tant que consti a l'horari del professor i que sigui un tasca remunerada.

La direcció del treball on el mestre esdevé contramestre vol ajudar aconseguir aquesta coneixença que ha de permetre de detectar les aptituds, d'ajudar-les a manifestar-les, i alhora tendeix a afavorir la creació d'un mètode de treball personal per cada infant. Però la direcció de treball exigeix encara grups més reduïts (en general de quinze) i també costa cara. Però per en Josep Pallach és una exigència indispensable per l'autèntica democratització de l'ensenyament, ja que sense ella el fill de les famílies que tenen una heretatge cultural, amb llibres a casa, on els pares parlen la llengua que utilitzarà l'escola i no uns altres signes lingüístics, serà sempre molt superior al fill de famílies de medi sociocultural inferior.

⁶ PALLACH.J(2002).” La Reforma de l'ensenyament”. A: Josep Pallach pedagog, antologia de textos, Salomó Marqués.p.59-60. ISBN:84-9548327-0

Aquesta acció pedagògica ha de començar abans dels vuit anys, ja que són els anys els quals l'infant adquireix els mecanismes instrumentals: la llengua, les relacions sociofamiliars, les estructures de l'enteniment: el temps, l'espai, els valor dels símbols que li permetran de llegir i escriure...

Creu que a l'expedient escolar és en aquest sentit un bon instrument de coordinació, però insisteix també en la necessitat que durant els dos primers anys s'ha de mantenir el mateix equip de professors. Aquests dos primers anys constitueixen el cicle d'observació i per tant haurien de tenir un nombre limitat de matèries (llengua materna, matemàtiques, idioma estranger, ciències d'observació, expressió artística, educació física, Estudi del medi i treballs manuals educatius).

Pel que fa aquestes dues últimes, com diu estudi del medi vol dir ensenyar el nen a situar-se en el temps i en l'espai, vol dir esforçar-se a obrir plenament les portes de l'escola. Vol dir, en realitat, fer reviure les assignatures a partir de l'estudi de la realitat que envolta l'infant, i en la qual viu. La classe mateixa, els alumnes, les famílies dels alumnes, el treball dels pares, l'estació del tren o l'autobús del poble, el servei de telèfons...qualsevol dels aspectes de la realitat en què viu. Tots els professors participen en l'estudi del medi, el mestre aprèn alhora que ensenya.

L'altre matèria els treballs manuals, formen part del camp cultural que han de practicar tots els alumnes. Camp cultural que no es tracta de cap formació professional, sinó que ajuda en la formació de la intel·ligència. Creu que és clau. Segons Bergson: "La intel·ligència puja de la mà a la ment."

Aquesta assignatura permet també un bon reclutament per a l'ensenyament tècnic, un ensenyament que deixa de ser així el parent pobre dels altres (llatí i literatura).

Per Pallach la transformació dels mètodes i contingut de l'ensenyament és molt, però no és l'essencial; l'essencial és canviar el medi en el qual el nen ha de viure una part molt important de la seva vida. L'objectiu fonamental de la transformació de l'escola és preparar el futur ciutadà, i per aconseguir-ho cal crear el clima institucional necessari. En aquesta conferència deixar clar la importància del medi escolar, quan diu: *"Cal aconseguir que l'alumne faci l'aprenentatge de la llibertat gràcies a un esforç d'autodisciplina, infontent a l'infant el sentit de la solidaritat social gràcies precisament al **medi escolar en el qual viu i treballa**"*⁷ Aquest desig de l'aprenentatge en llibertat exclou l'autoritarisme, el càstig brutal i exigeix sobretot la participació.

⁷ PALLACH.J(2002)." La Reforma de l'ensenyament". A: Josep Pallach pedagog, antologia de textos, Salomó Marqués.p.65-66. ISBN:84-9548327-0.

Aquesta transformació escolar no pot quedar reduïda només a la classe, ja que la classe forma part d'una totalitat que és l'escola, o l'institut, el conjunt dels establiments de la ciutat i finalment l'Educació Nacional tota sencera.

Per a ell l'ensenyament primari és fonamental. És la base de l'èxit escolar, és a dir, de la integració social i d'aquesta socialització del nen, així com les tècniques d'aprenentatge, que seran decisives en l'evolució de la seva personalitat, són a les mans dels mestres.

L'escola té el poder d'anivellar, d'anul·lar les diferències. Cal que ho faci, estirant el màxim cap amunt, i no pas tirant el llistó cap avall, cap a la facilitat i la mediocritat. Però també el lloc on es prepara el coneixement i el domini de la llengua, i en el cas de Catalunya el català.

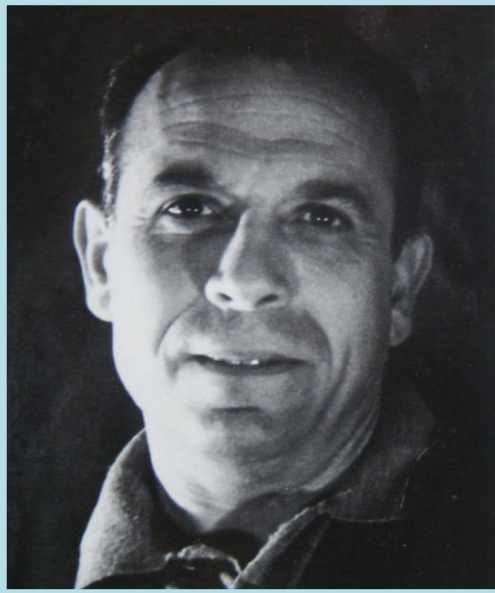
En tota aquesta reforma és molt important el paper del mestre. Per Pallach, el mestre més que informador, ha de ser educador. El mestre és l'intermediari indispensable entre el noi/a de la classe i el coneixement, i el seu paper és més necessari que mai, però per fer-ho bé cal que se'l prepari. Aquest és un altre element bàsic de la reforma: **la formació del professorat per al futur ensenyant.**

Fins ara el jove professor s'enfronta amb la classe directament i la cosa pot rutllar o pot no rutllar. Si rutlla el professor fa l'aprenentatge de l'ofici ensenyant, però rumiant tot sol els fracassos i els èxits. Si no rutlla, no passa res, el professor continua ensenyant i viu desgraciat fent malbé les criatures. Per tant és imprescindible la formació del professorat. Pallach creu que quan es proposin les reformes, cal tenir present, que el mestre es formava en la classe de pràctiques, pràctiques reals, és a dir quan era responsable d'una classe i quan podia reflexionar amb els seus mestres sobre els mil problemes que es trobava i sobre els horitzons que se li obrien. Una formació universitària per a tots els ensenyants des del mestre de primària al futur doctor, i per a tots una formació pedagògica, que no ha d'ésser llibresca i feta de receptes, sinó de pràctica i de rigor en la pràctica, una formació psicològica, sociològica també, en els diferents aspectes d'aquesta ciència que comença essent una reflexió sobre el grup i continua analitzant el fet social en els seus distints aspectes: l'escola no és pas el menys importants d'aquests fets.

Amb l'objectiu d'avançar-se al canvi que estava per venir i amb la seva gran preocupació per la formació dels mestres va crear l'ICE a Girona.

La seva tasca pedagògica a Catalunya es va materialitzar majoritàriament a la Universitat Autònoma de Barcelona, més concretament a l'ICE (Institut de Ciències de l'Educació) i el departament de ciències de l'educació de la Facultat de Filosofia i Lletres. Va ser cridat a l'ICE de la Universitat Autònoma per portar l'esperit de l'escola francesa en uns moments de renovació tècnica.

La docència impartida als estudiants de l'especialitat de Pedagogia va coincidir amb uns anys gens fàcils per a la Universitat, que es debatia entre el compliment dels seus fins acadèmics i professionalitzadors i el fet de ser un lloc preferent de debat polític, atesa la impossibilitat de fer-ho en altres llocs. La Universitat Autònoma volia recuperar l'esperit de catalanitat que recordava el seu nom, idèntic el de la Universitat creada per la Generalitat Republicana el

1933.

L'activitat acadèmica estava fortament condicionada per l'actualitat sociopolítica del moment. Molts dies es feien assembles, manifestacions, debats... demostratius de l'oposició a un règim polític dictatorial. En Pallach professor universitari va impartir la docència durant cinc anys, sense que mai cap alumne li discutís la seva vàlua acadèmica, de la mateixa manera que ell va respectar els seus oponents ideològics, els quals només demanava que fossin congruents amb les seves idees.

Era un professor a qui li agradava el debat, “el cos a cos” per al qual estava ben preparat gràcies a la seva experiència política i àmplia formació social i pedagògica. Provocava constantment el debat a les seves classes, conscient que amb això ajudava a reflexionar i a comprometre's vers l'educació i el país.

Compromís i coherència van caracteritzar la seva pràctica pedagògica.

Pel que fa a la seva tasca en el col·legi Universitari de Girona i a l'Institut de Ciències de l'Educació, va impartir la signatura *Introducció a les Ciències de l'Educació*, en les seves classes Pallach analitzava tot allò que incideix en el fet educatiu, començant per a l'infant com a ésser que creix, l'entorn natural i social en què es desenvolupa, la família, l'escola, factors que determina la seva conducta, evolució de la seva personalitat... I ho explicava fonamentat sempre en bases pedagògiques i culturals de gran abast.

Al costat de la tasca docent Josep Pallach va crear l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE), era el curs 74-75 i s'intuïa a prop el canvi de règim.

Partidari i defensor de l'escola Catalana, pública i plural, Pallach tenia clar que els primers esforços havien de centrar-se en una oferta formativa que impulsés el coneixement de la llengua catalana des d'una perspectiva àmplia.

Si el domini lingüístic era bàsic per garantir l'ús normalitzat del català a l'escola, no ho eren menys el coneixement de Catalunya i la Didàctica de la llengua. I així, amb la voluntat de donar el servei que convenia a l'escola d'aquell moment

es van començar els cursos de Reciclatge de Català. Aquest programa de formació que s'oferia, per aquells anys era molt important, ja que per a molts assistents va ser la primera oportunitat d'aprendre la pròpia llengua des d'un establiment oficial i prop de casa. L'ICE va posar a l'abast dels docents tot un ventall de formació. L'actualització de l'ensenyament demanava una reflexió molt seriosa entorn a l'escola.

Aquella època els professors es preguntaven

- Què havien de modificar?
- Quines estratègies didàctiques podrien afavorir l'èxit del procés d'ensenyar i aprendre?
- Com enfocar temes com la tutoria, l'orientació escolar, ...?

Pallach sabia que l'exercici de la docència necessitava renovació de plantejaments. La inèrcia de fer les coses de forma repetitiva, comporta la rutina i la manca d'il·lusió.

Les escoles d'estiu d'aquells anys van tractar de donar resposta a les inquietuds i expectatives de molts mestres que seguien cursos de didàctiques específiques i participaven en tota mena d'activitats lúdiques i formatives.

El seu objectiu no era només a l'ensenyament primari sinó que tenia clar també que feia falta formació per als professors d'Ensenyament Secundari, que impartien docència als Instituts de BUP i d'FP, el fet de tractar amb adolescents comporta el coneixement d'aquesta etapa.

En aquest sentit es van orientar els cursos per a l'obtenció del Certificat d'Aptitud Pedagògica el CAP, amb la intenció d'informar i aprofundir en els aspectes definidors de l'etapa adolescent.

Pallach sabia que el futur de l'escola requeria posar en marxa l'ICE de Girona com a plataforma de formació permanent per tal d'adaptar-se als processos de canvi.

El temps ha demostrat que aquell inici va constituir una sòlida base per a una tasca de futur avui ben viva.

Pallach va defensar des del primer moment l'escola en català, quan altres grups d'esquerra demanaven el bilingüisme. En aquesta línia va ser un dels fundadors d'un grup d'opinió denominat Consell Català d'Ensenyament on s'aplegaren personalitats com Jordi Pujol, Heribert Barrera... Josep Pallach va creure amb tota fermesa en l'Educació com a element transformador de la societat, una societat més justa.

Sabia que per aconseguir-ho s'havia de fer possible un ensenyament de qualitat per a tothom. Va defensar sempre una escola:

Democràtica: la democratització de l'escola és fruit del mateix procés democratitzador de la societat.

Pública: la necessitat d'una escola pública ve donada per l'existència de l'escola privada, que agreuja la discriminació. L'escola pública ha d'ésser millor que la privada.

Pluralista: Per a tothom.

Catalana: l'escola ha d'ésser catalana i en català, però també hi ha d'haver uns cursos anteriors per als més petits castellanoparlants, de manera que es produeixi la seva inserció progressiva a la llengua catalana. Més tard catalans i castellans han d'aprendre la llengua castellana.

En definitiva creia que l'educació era la clau per el desenvolupament social i econòmic del país.

Pallach volia avançar amb pau i amb llibertat i a aquest objectiu va dedicar tota la seva vida. Però la seva mort prematura li va negar tot allò que tant havia desitjat: VIURE I TREBALLAR EN LLIBERTAT AL SEU PAÍS.

JOSEP PALLACH: EL POLÍTIC

“República, Llibertat, Autonomia paraules màgiques que porten els raigs de sol que il·luminen els pobles i enjoien els nostres caps.”

Josep Pallach.

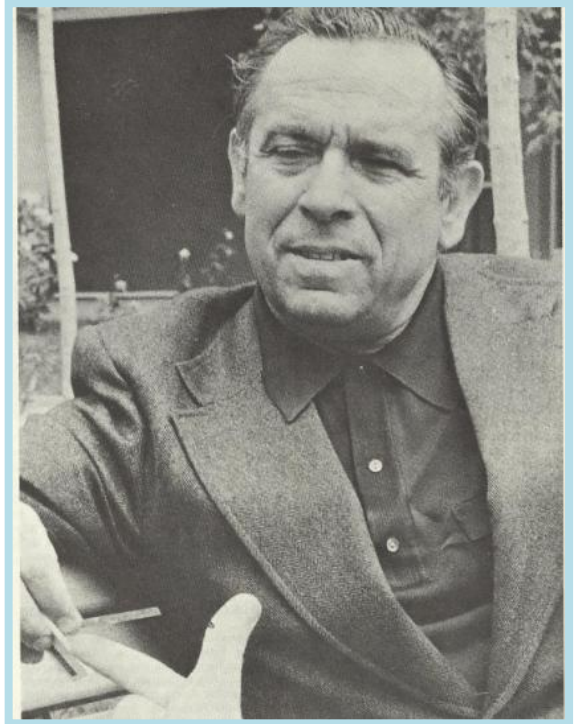
1.5 JOSEP PALLACH: EL POLÍTIC

“Creiem que només utilitzant la llibertat aprenen els pobles a ésser lliures i només exercint la democràcia esdevenen demòcrates els homes. Els nostres pobles han de construir ara la democràcia, és a dir, han de fer ús de les llibertats essencials de les quals depèn al capdavant el nostre esdevenidor.

L'acció que decidirem serà decisiva per molts anys. El fascinant espectacle d'un esforç popular per a triar un camí que actualment només s'intueix, i que pot marcar-nos pels segles a venir, s'accentua encara en el nostres cas per les especials dificultats que hem de vèncer: polítiques, socials, econòmiques, nacionals i morals. Els camins de la democràcia no són planers enlloc. A la península, com que menen a Europa, són especialment costeruts.

Són, però, els que millor poden obrir-nos els horitzons de benestar social, de dignitat personal i de fraternitat entre els pobles.” ⁸

JOSEP PALLACH.

Josep Pallach va ser un polític destacat en una etapa extremadament dura per al nostre país. S'inicià el 1939 amb la derrota de la República i la Dictadura franquista i acabà amb les primeres eleccions democràtiques del juny de 1977, pocs mesos després de la seva mort. Pallach no va poder tenir mai accés a la televisió i ben difícilment als diaris del nostre país; va poder gaudir de pocs mesos de llibertat i democràcia a Catalunya i en conseqüència d'uns medis de comunicació lliures. Per això, malgrat el seu gran carisma, no va ser gaire conegut en vida, a part dels cercles polítics.

Als catorze anys s'afilià a les Joventuts del Bloc Obrer i Camperol, un partit creat a Catalunya el 1930, d'ideologia marxista-leninista. El 1935 per la seva fusió amb l'Esquerra Comunista d'Andreu Nin, el BOC es convertí en el Partit Obrer de Unificació Marxista (POUM) amb l'aspiració a actuar a tot l'Estat espanyol. Pallach, un adolescent, se'n va fer membre i participà en diversos actes públics en nom de les joventuts del partit al costat de Nin.

⁸ PALLACH.J (1977) “Josep Pallach”. Presencia, Josep Pallach: adéu a un lluitador, Aragó, Narcís-Jordi. Núm:458. p.14

El 1936 Pallach era el secretari de les joventuts del POUM a Figueres.

En esclatar la Guerra Civil, s'apuntà com a voluntari però, reclamat pel seu pare ja que només tenia setze anys, retornà a Figueres. El 1938 fou mobilitzat i pel fet d'haver estat al POUM va ser enviat a un batalló disciplinari i posteriorment detingut. Així Pallach ja de molt jove va patir persecució per raons ideològiques. El POUM havia estat dissolt arran dels fets de maig de 1937, i Nin havia estat detingut i posteriorment assassinat.

Al jove Pallach li va causar un fort impacte la desaparició del líder del seu partit, l'admirat Andreu Nin—alhora marxista i nacionalista català— i la violenta campanya dels comunistes contra els anarquistes i els pumistes. Després de la Guerra Civil va venir l'exili. A l'exili a França va ser on va passar més temps de la seva vida, allà es va formar políticament, on més tard va aportar el que havia après a Catalunya. A França, va laborar tots els articles de l'Endavant (el diari del partit del moviment), que es publicava a Perpinyà, amb la complicitat dels amics de sempre, en Josep Buiria, l'Enric Brufau i el senyor Serra i Moret. Entre els fidels d'aquells temps li quedaren fins al final en Buiria i el que esdevindria ràpidament el seu braç dret l'Amadeu Cuito.

Alguns dels articles van ser :

- La política catalana: FEM BALANÇ (Abril de 1949): en aquest article deixa clar els seus pensaments sobre Catalunya i la llibertat. Algunes frases són: *Com més difícils són els temps més necessari és clavar els peus al sòl i dir les raons del nostre combat.*⁹

Els partits i el poble (novembre de 1954): Ens explica que els elements fonamentals per aconseguir una verdadera vida democràtica són els partits polítics junts amb els sindicats.

- El congrés del P.S.O.E (octubre-novembre 1955): Ens reflecteix les discrepàncies entre el PSOE i els Socialistes Catalans. El PSOE refusa les aliances polítiques, en canvi a Catalunya hi ha una posició ben diferent, de promoure una àmplia i sòlida aliança dels grups i sectors democràtics catalans: nacionalistes, socialistes i sindicalistes. “Treva Catalana”. També fa esment de l'oblit llastimós en aquest congrés de Catalunya i del problema català.

A Catalunya amb el nom de Recasens, continuà la tasca clandestina i a la vegada propugnava amb altres companys, una revisió de les posicions pumistes i proposava l'abandonament de les tesis leninistes per formar un moviment socialista català obert als diversos corrents del socialisme, d'acord amb les propostes que a França estava fent Josep Rovira.

Detingut per la policia a Barcelona la vigila de Nadal del 1944, Pallach va estar catorze mesos a la presó de Girona. El 1946, juntament amb altres presos

⁹ PALLACH.J (1949). “La política catalana: FEM BALANÇ”. A: Josep Pallach: 43 DE PASSIÓ. Antonia Pallach. p.36. ISBN: 84-87309-054

polítics, protagonitzà una novel·lesca evasió. Mentre Pallach estava empresonat, membres del POUM i diverses persones procedents de la Unió Socialista de Catalunya (USC), de la federació catalana del PSOE, i d'altres formacions polítiques fundaven el gener 1945 a Tolosa de Llenguadoc, el Moviment Socialista de Catalunya (MSC), el seu lema era *"Federació, Democràcia i Socialisme"*. Les idees fonamentals són gairebé les mateixes que trenta anys més tard hi haurà en la constitució del partit fundat per Pallach, el Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya (RSDC).

Les idees eren: la voluntat de reagrupar les disperses forces socialistes, crear un partit de masses (no un partit només de classe obrera), fer inseparable la consecució del socialisme de la democràcia, aconseguir la unitat sindical, afirmació de la personalitat de Catalunya, estructura federal de l'Estat espanyol, relacions amb el socialisme espanyol sobre una base de federació.

Després de la fugida de la presó Pallach va tornar a França i s'incorpora al MSC.

Entre els anys 1946–1948 Pallach va realitzar un parell de viatges clandestins a Catalunya, el 1946 va col·laborar en l'organització del primer congrés nacional del MSC del grup clandestí de Catalunya. Va fer un altre viatge clandestí el 1962 ja que Pallach era partidari de la unitat sindical lliurement pactada, va posar la seva tenacitat per fer avançar l'ASO (Aliança Sindical Obrera) i va dedicar molts esforços a coordinar el MSC i l'ASO amb organismes internacionals socialistes amb els quals estava ben relacionat. Després de la mort de Serra i Moret el 1963, Pallach agafà del tot el relleu en el lideratge del MSC de l'anomenat "exterior", és a dir la branca del Moviment constituïda pels militants que estaven a l'exili.

El 1966 es produí la ruptura de MSC com a conseqüència de la desavinença entre dues tendències, una part dels afiliats fora partidària d'una aliança amb el partit comunista mentre que la línia pallaquista en fos totalment contrària i més decididament socialdemòcrata. Josep Pallach i la direcció de l'exterior propugnaven un gran partit socialista interclassista.

El gran partit socialista necessitava per arribar a governar el suport d'àmplies capes de la societat. En canvi la direcció de l'interior mantenia la concepció d'un partit basat en el marxisme.

Pallach va tornar definitivament a Catalunya a la tardor de 1970 i va ser novament detingut tot i que durant poc temps. En aquells anys finals del franquisme, va continuar compaginant l'activitat política clandestina amb la seva carrera acadèmica. Amb la mort de Franco, va intensificar fins al límit la seva activitat política.

Una fita culminant en la seva trajectòria política va ser la fundació de reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya (RSDC) el 10 de novembre de 1974 a Montserrat.

El Reagrupament fou el resultat de la unió de quatre grups polítics: el sector d'Esquerra Republicana, liderat per Heribert Barrera, el procedent de MSC que havia seguit a Pallach, el grup d'orientació cristiana dels Socialistes Demòcrates Catalanes i el Bloc Popular de les Terres de Lleida.

Ja en plena transició política i amb les eleccions generals en un horitzó pròxim, el Reagrupament canvià el seu nom pel Partit Socialista de Catalunya l'any 1976, poc temps després adoptà el nom de Partit Socialista de Catalunya Reagrupament per distingir-se de Partit Socialista de Catalunya Congrés, el partit liderat per Joan Reventós.

Pallach va ser un dels conferenciants en els famós cicle de conferències "*Les terceres vies a Europa*" (primavera de 1975) i participà en la creació del Consell de Forces Polítiques de Catalunya (desembre de 1975) on Pallach va plantejar com a punt de partida a les reivindicacions catalanes l'exigència del retorn del president de la Generalitat a l'exili, Josep Terradellas.

Al Congrés de partit (gener de 1977) Pallach en fou elegit secretari general. Pallach va morir la nit següent a la clausura d'aquest Congrés.

El Reagrupament, va ser l'obra política més important de Pallach.

Pallach renuncià a accedir a altes responsabilitats en el socialisme espanyol, perquè la seva prioritat era la construcció d'un partit socialista català autònom.

Què havia influït en Pallach:

- El catalanisme i el republicanisme del seu pare membre d'Esquerra Republicana de Catalunya.
- L'ambient federalista de Figueres.
- El marxisme revolucionari de BOC i el POUM temperat posteriorment per la influència de fabianisme i del laborisme britànic a través del seu amic Serra i Moret.
- El coneixement profund de la realitat política europea viscuda a través del seu llarg exili a un país lliure.

El seu pensament polític gira entorn d'unes idees bàsiques: el socialisme democràtic com a via per aconseguir gradualment una societat igualitària i justa; una Europa unida i socialista; Catalunya com a nació té dret al seu propi autogovern i a pactar amb els altres pobles peninsulars la formació d'un estat federal. L'instrument per aconseguir aquests objectius ha de ser un gran partit socialista català autònom.

Pallach es definia com a "**català, socialista i demòcrata**".

L'última aportació política de Pallach va ser l'informe que va presentar al 1er. CONGRÉS DEL PARTIT SOCIALISTA DE CATALUNYA (8 i 9 de gener de 1977).

En aquest informe fa una explicació de les línies en què ha treballat el Partit en l'últim any i deixa molt clar el seu desig de continuar treballant pel socialisme, per la democràcia i per Catalunya.

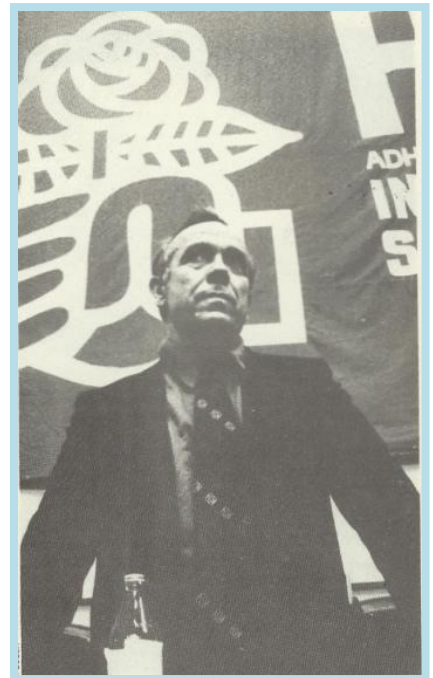
Pel que fa al socialisme té molt clar que tot el socialisme ha d'estar unit i que ells no són els únics socialistes que hi ha a Catalunya, n'hi ha d'altres, i vol que tots plegats formin un gran Partit Socialista.

Sobre les bases del socialisme creu en els principis de la Internacional Socialista, van ser els primers que la van traduir al català i la van fer conèixer. Vol que els socialistes discuteixin aquestes bases, tant els del seu partit com els dels altres partits socialistes, per ell és molt important que grups distints es puguin trobar i treballar plegats. En diu Reagrupament. El socialisme català va néixer d'un esforç de reagrupament (tant socialistes són els sectors cristians com els que puguin venir del marxisme com dels que puguin venir del camp sindicalista...). Però aquesta unitat socialista també la voldria entre tots els partits socialistes espanyols. Aquesta és una de les primeres afirmacions TREBALLAR PER LA UNITAT SOCIALISTA.

Un altre punt important és treballar per muntar una política d'aliances positiva i catalana, entorn d'una gran voluntat d'unitat i clarificació política. A Catalunya n'hi havia hagut des de fa mots anys (Front Nacional o Front de la Llibertat, Consell Nacional de la Democràcia Catalana...) i creu molt important bastir una política d'aliances clares, entorn de partits polítics que s'entenguessin sobre unes bases molt i molt precises i per això van treballar contribuint a crear el **Consell**.

També mostra el seu desacord a utilitzar el verbalisme revolucionari, tot i que de vegades hi han caigut. Un exemple és que han parlat molt de ruptura amb l'oposició i han acabat pactant la llei electoral amb el govern Suárez. És un problema del llenguatge polític, ja que **ruptura vol dir canvi** i què volia dir negociació per al canvi. En definitiva, ruptura, volia dir: La democràcia. Unes lleis ben diferents de les que varen sortir de la victòria de la guerra civil. Llibertats democràtiques, autonomia per Catalunya i per als diferents pobles que ho demanessin; també volia dir llibertats sindicals...

En un moment del seu informe diu: *La responsabilitat dels partits democràtics, està compromesa avui, i l'esdevenidor de la democràcia d'aquest país dependrà d'aquest sentit de responsabilitat dels partits democràtics, i el Partit Socialista ha d'ésser el més responsable, per la raó senzilla que nosaltres representem, en gros, el desig de la gent, de la gent corrent, i els interessos de la gent corrent. Hi ha gent que no tenen problemes quan les coses van*

*malament, porten els diners a Suïssa i després procuren anar-hi ells. Nosaltres tenim problemes quan les coses van malament, vosaltres teniu problemes quan les coses van malament, la lluita contra la inflació ens toca essencialment als socialistes portar-la, perquè quan la moneda perd valor, són les nostres poques monedes les que en perden ... la classe treballadora s'ha de defensar en un moment en què la moneda perd cada dia. Però ha d'ésser portat amb responsabilitat perquè no és destruïnt l'economia del país que l'arribarem a refer al servei dels treballadors.*¹⁰

Deixa clar el seu sentit de responsabilitat amb la gent corrent (com bé diu ell) i amb el país.

Per Pallach la democràcia a Catalunya és la Generalitat i sense la Generalitat no hi ha democràcia. Creu que la Generalitat l'obtindrien lluitant per la democràcia, al costat de tots els partits bascos, gallecs, espanyols, que lluiten per la democràcia. També dóna molta importància a la Llei electoral, ja que segons quina llei electoral s'aprovés podria desfer els partits catalans i seria una causa de ruptura de Catalunya amb l'Estat Espanyol. Per tant creu molt necessari negociar una Llei electoral democràtica i que respecti les característiques del poble català. És una persona que creu en la negociació, cada vegada que s'ha hagut de negociar amb el poder s'ha fet, tot i que el poder ha negociat poc només ha escoltat.

Deixa clar que són republicans, però que la República és una cosa que situen en el seu calendari polític molt i molt lluny mentre la monarquia no es fiqui amb la democràcia, no es fiqui amb Catalunya i no es fiqui amb el socialisme.

Al final del seu informe diu: *Avui no és el moment de pensar en la implantació del socialisme. És el moment de pensar en la conquesta de la democràcia, en la consolidació de la democràcia, que no és fàcil... I hem de dir que la consolidació de la democràcia, és una de les feines bàsiques dels partits socialistes, a tot arreu d'Europa. La democràcia, i per això es deien socialdemòcrates, la democràcia no l'ha donat enlloc la burgesia, no l'ha donat enlloc el capitalisme: L'han conquistat els partits socialistes, perquè els Partits Socialistes varen conquistar el Sufragi Universal*¹¹.

Queda clar en tot el seu informe aquesta lluita per conquistar i consolidar la democràcia, ja que creu que una vegada consolidada podran treballar per obrir camins cap al socialisme.

¹⁰ PALLACH.J (1977) Informe polític presentat al 1er. Congrés del partit socialista de Catalunya (8 i 9 gener de 1977). A: Josep Pallach: 43 Anys de Passió, Antonia Pallach. p.97-98. ISBN 84-87309-054.

¹¹ PALLACH.J (1977) Informe polític presentat al 1er. Congrés del partit socialista de Catalunya (8 i 9 gener de 1977). A: Josep Pallach: 43 Anys de Passió, Antonia Pallach. p.99. ISBN 84-87309-054.

Una de les persones que va opinar sobre la ideologia política de Pallach va ser Joan Paredes Hernandez empresari i polític català, i aquestes van ser un resum de les seves paraules vers Pallach (Presència-22 gener 1977).

A Catalunya, les generacions posteriors al 36, han viscut en el buit polític produït per la imposició violenta de la pretesa perfecció política.

Hi ha molts homes que, d'alguna manera, són els ponts que s'aixequen sobre aquest buit. Josep Pallach i Carolà va ser un d'aquestes homes pont.

Pallach era difícilment mitificable des de fora; per la seva veracitat, senzillesa i bonhomia, fins i tot per la seva presència física; però, en canvi, anava creixent i ampliant la seva personalitat a través del coneixement personal, per la seva lucidesa, humilitat i capacitat d'entrega.

Pallach ha estat un gran educador i ha fet de la política una gran lliçó.

Hi ha tres lliçons bàsiques, fonamentals, que anava explicitant, clarificant i ampliant dia a dia : Catalunya, la democràcia i el socialisme.

La Catalunya nova de Pallach no començava de nou, sinó que estava arrelada en el passat. Davant la mala fe, la inconsciència o la lleugeresa dels qui volen o deixarien que Catalunya hagués de tornar a començar en un denigrant joc de conquestes democràtiques i d'anul·lacions unilaterals i dictatorials.

Josep Pallach es va convertir en el defensor aferrissat i apassionat del retorn de Josep Tarradellas com a President de la Generalitat, abans o després de les eleccions, considerant la

Presidència com a l'única Institució que ens queda per rel·ligar el passat amb el present, de cara al futur. En aquest cas es pot dir que Tarradellas seria l'home-institució pont.

El que ens ve a dir Pallach amb aquesta lliçó és que Catalunya no es pot muntar sobre el buit

polític i que tota Generalitat que no vingui enganxada per Tarradellas, risca de ser una "Generalitat" franquista, encara que al seu davant hi pogués haver algun polític de l'actual oposició.

La democràcia de Pallach es defineix en un sol molt: inequívoca.

La frase "INEQUÍVOCAMENT DEMOCRÀTICS" la utilitzava moltes vegades en parlar de diferents partits. El seu respecte per les persones i les seves ideologies o creences era total. No recordo mai haver-li sentit mai el més petit insult a un adversari ni que fos en privat. **La persona és llibertat i la llibertat fa les persones.** Molts que l'han tractat em confessen que mai no els va demanar que s'afiliessin al seu partit.

Els seus escrits, les seves paraules, el tracte normal amb amics i adversaris polítics, tota la seva vida, en definitiva, era una vivència de democràcia.

Joan Paredes i Josep Pallach en un acte polític

Les llibertats individuals i col·lectives, per a ell no eren “*FORMALS*”, sinó essencials, ho eren *TOT*.

La seva tercera lliçó va ser un definició clara, valenta, agosarada, del socialisme. Un socialisme, repetim-ho, “inequívocament democràtic” en els procediments per arribar al poder i en la seva actuació quan l’ha conquerit. Demanà la claretat, l’autonomia i la unitat socialista, ben diferenciada del comunisme, al mateix temps que exigia la legalització dels comunistes.

Conseqüent amb la seva idea de llibertat, refusà tot socialisme dogmàticament marxista i no preguntà mai a ningú **d’on venia sinó allà on volia anar**. Ell, de procedència entre marxista i proudhoniana, no s’està mai de valorar molt positivament el fet dels cristians que es defineixen com a socialistes i que amb la seva visió de l’home aporten nous valors a la renovació del socialisme democràtic encarnat en els principis de la Declaració de la II Internacional Socialista.

La seva visió i praxis socialista li valgué atacs, campanyes denigrants i difamacions. Molts li volien negar el drets fins i tot a dir-se socialista. Aquesta incoherència s’ha posat de manifest també en una part de la premsa del nostre país, que en vida el va tractar sempre en to despectiu i que ha hagut de ser la mort qui els fes descobrir la seva gran talla humana i política.

2. PART

PRÀCTICA

ENTREVISTES

2.1 ENTREVISTES:

2.1.1 ENTREVISTA ANTONIA PALLACH JUVÉ (Filla de Josep Pallach)

Antonia Pallach Juvé filla de Josep Pallach i Teresa Juvé. Va néixer a París l'11 de Juliol de 1949, quatre anys i mig després de la Segona Guerra Mundial.

Tots els seus estudis de primària i secundària els va realitzar en un poble al costat de París, anomenant Montgeron, on els seus pares feien de professors. Va tenir un any el seu pare com a professor, però el resultat no va ser bo per cap de les dues parts i el seu pare va demanar al director que no posés la seva filla a la seva aula.

Va estudiar la carrera de Filologia Hispànica a la Sorbona.

Va treballar de professora d'institut a l'entorn de París, seguidament de professora d'institut a Bordeus i actualment és catedràtica d'Hispaniques a la Universitat de Toulouse... També va treballar un any a Barcelona on va fer de lectora de francès a la Universitat Autònoma.

En la família es parlava català i castellà ja que la mare parlava en castellà i el pare en català.

Actualment viu a Toulouse i passa temporades a Catalunya a la casa pairal d'Esclanyà

1. Com era Josep Pallach com a persona?

El meu pare era una persona molt riallera, però quan ja n'hi havia prou de rialles i havia d'anar "en serio", podia ser un home de gran serietat i àdhuc de severitat.

2. I com a pare?

Tinc uns records extraordinaris del meu pare. Era un home molt just i que sempre em donava la paraula i em demanava que m'expliqués (ja de molt petita). Fins i tot parlant de política quan jo tenia sis o set anys ja em demanava de quin partit era, jo li contestava que era del partit del pernil.

3. Pel que he llegit, el teu pare sempre pensava en els altres, a que és degut aquesta preocupació per les persones (pel caràcter, pels seus pares...)?

Crec que és el seu caràcter que el feia pensar en els altres però també hi tenia una gran influència el seu avi. La família del seu pare eren gallinaires de Figueres. El seu avi era un home que llegia molt i que s'interessava molt per les coses socials, el meu pare li tenia molt d'afecte i segurament va ser ell qui li va obrir els ulls i la porta al món de fora.

4. Quina influència ha tingut la seva família en les seves idees polítiques i socials?

La seva família va tenir una mica d'influència, primer l'avi i també el seu pare, que va ser regidor de Figueres i estava afiliat a Esquerra Republicana. Prové d'una família republicana de tota la vida i això va tenir molta influència en les seves idees polítiques i socials.

5. Tots els seus coneixements, com els aplicava al dia a dia? I en la teva educació?

Ell aplicava en la seva vida, no tant tots els seus coneixements, sinó tot allò que creia just.

En la meua educació va posar en pràctica tot el que ell havia après, reflexionat...

6. A casa es parlava del sistema educatiu, d'educació, els mestres...?

Si, sempre. Sempre vaig sentir que hi havia aquesta preocupació sobre els mestres, l'educació... A casa sempre em van transmetre un gran respecte cap a la tasca dels mestres, per als meus pares el respecte als mestres era primordial. Ells deien que no se'ls pot qüestionar, però si que es pot estar en desacord, sempre i quan es pugui donar arguments i raons de la teua opinió.

7. Compartíeu estones de joc amb el teu pare?

Moltes estones de joc, cantàvem moltes cançons junts, tot i que el meu pare desafinava molt. Hi ha cançons que les he apreses cantant amb el meu pare i encara ara les canto desafinant, com és els Segadors. També m'explicava molts contes.

8. Tens alguna anècdota que ens vulguis explicar (del seus anys estudiant a Figueres, de la seva vida política, de la seva tasca docent...)?

L'anècdota que sempre explico del meu pare és que estava poc dotat per l'esport, però tot i així li agradava molt el futbol. Els seus companys no volien que jugués ja que era bastant dolent. Un dia va arribar ell amb la pilota de futbol a sota el braç i va dir: La pilota la porto jo i per tant haig de jugar. Els seus companys no van tenir més remei que deixar-lo jugar i va poder demostrar que tampoc no era tant dolent, i que també ell podia jugar a futbol.

9. Un dels aspectes (caràcter) més rellevants del teu pare?

Potser la capacitat d'escoltar la gent i a partir d'aquí fer-se una opinió personal seva. Un cop s'havia fet aquesta opinió després d'haver escoltat molta gent i haver llegit molt, ja no se li podia fer canviar.

10. Josep Pallach podia separar les seves dos grans passions, la política i la pedagogia?

No, anaven juntes, ell sempre deia que fer política és fer pedagogia, mai no va deixar d'explicar, explicar i explicar com ha de fer un bon pedagog les seves idees polítiques.

11. Ha influït el teu pare el fet que tu et dediquis a la docència?

Sí, em vaig dedicar a la docència influenciada pels meus pares, tot i que en principi no era la meva primera opció. Però suposo que la passió que els meus pares desprenien per l'educació m'hi va fer dedicar.

12. Quina tasca important va desenvolupar a França?

Va participar en el desenvolupament dels Instituts pilots i va crear tot el sistema de biblioteques i documentació dels Instituts que està molt ben fet a França.

13. Es tractaven temes polítics?

Sí, tot el dia, des del matí fins al vespre.

14. Com valoraven els altres polítics europeus (amb els que el teu pare tenia molta relació) la feina que feia?

Quan va viure a França, com a exiliat i responsable de la política clandestina, va ser quan va conèixer una gran quantitat de responsables polítics de l'estranger "Mathöfer", Olof Palme, Mitterrand... quan va tornar a Catalunya va guardar els lligams amb aquests polítics. Crec que tots aquests polítics el valoraven ja que era un home que tenia les idees molt clares, i que sabia el que volia i el que no volia, i jo crec que això en política és molt important.

15. A què es va dedicar els anys que va viure a França?

A l'exili és va formar com a polític, com a pedagog (va estudiar pedagogia a la Universitat de Montpellier) i com a pare, ja que va passar la major part de la seva vida a França.

Es va dedicar a fer de professor d'Espanyol, que era el que necessitaven després de la guerra. Aquesta feina li deixava molt de temps lliure, per llegir i fer política. Anava a reunions polítiques a París tres o quatre cops per setmana. Va tenir una formació política intensa així com una vida política intensa.

El seu objectiu era construir alguna cosa per tornar i fer política a Catalunya.

16. Tot el que he llegit fins ara del teu pare, he arribat a la conclusió que era una persona perfecta, és possible això? Tenia algun petit defecte?

Sí, tenia defectes com tot home, era un home dret, però no era un home perfecte. Tenia moments de dubte, es preguntava si el que feia, ho feia bé. També tenia els seus moments de mal humor. Com a filla puc dir clarament que no era perfecte, ha sigut un bon pare, però un pare perfecte no, perquè no n'hi ha.

Esclanyà, 31 de juliol de 2012

2.1.2 ENTREVISTA JOSEP M. SOLER I PRATS (alumne de Josep Pallach)

Josep M. Soler i Prats va néixer a Girona, el 28 de febrer de 1948. Mestre (promoció de Magisteri Girona, 1965) i psicòleg (Llicenciat en Filosofia i Lletres, Secció Psicologia, UAB, 1974). Ha dedicat 44 anys de la seva vida activa professional al món de l'educació; 27 anys com a mestre de primària i 17 anys com a psicòleg –en funció psicopedagògica– a l'EAP del Baix Empordà.

Aquest any 2012 s'ha creat a Palafrugell la Fundació Josep Pallach, de la qual n'ha estat el principal impulsor i n'és el president.

1. Quan va ésser alumne de Josep Pallach?

Vaig ésser alumne de Josep Pallach per primera vegada l'any 1970 quan ell tornà de l'exili, en el 2n curs de Filosofia i Lletres a l'Estudi General de Girona, que depenia de la UAB. Més endavant també el vaig tenir en alguna altra assignatura en posteriors cursos; finalment, Pallach em va dirigir la meua tesina de llicenciatura "Aspectes psicològics i psicosociològics de l'ensenyança mútua a l'educació bàsica"–1974.

2. Quina assignatura li va impartir quan el va tenir per primera vegada?

Va ser professor d'"Introducció a las Ciencias de la Educación"

3. Com era com a professor ?

Pallach ho era tot, era doctor, professor universitari, psicopedagog, mestre, company, amic... L'alumne sempre trobava en ell l'ajut d'un amic, el somriure d'un company, la paciència d'un mestre, l'orientació d'un psicopedagog, l'explicació d'un professor i la ciència d'un doctor. I tot això no estava gens renyit amb la necessària exigència i l'esperit crític per fer avançar.

4. I les seves classes com eren?

Molt sovint a les seves classes no hi havia prou cadires ja que hi havia molta més gent de la que estava matriculada. Era un professor que ens donava la paraula a nosaltres, els seus alumnes que presentàvem diferents temes.

A tots ens agradava sentir Pallach en les seves esporàdiques intervencions, en els seus aclariments i en l'exposició dels temes més importants que ens volia transmetre.

Feia que el programa del curs fos compartit per tothom, aportant cadascú les seves pròpies experiències.

Feia poques lliçons magistrals, parlava dels grans temes del programa i els alumnes feien les aportacions que creien oportunes, però sempre sota el guiatge del professor.

Afavoria l'intercanvi constant d'opinions i punts de vista, actuant de professor només per aclarir, moderar o animar el possible col·loqui.

Ens proposava treballs per fer a casa i ens els retornava degudament corregits i sempre amb algunes anotacions que ens podien ajudar, guiar...

5. Què és el que més valora de les seves actituds personals com educador?

El respecte que tenia per tots els alumnes, intentant ajudar sempre i valorant més les coses positives que teníem que les negatives. Respectava totes les idees.

També va saber trobar una gran coherència entre la teoria i la pràctica.

Era una persona molt sincera i amb esperit crític. Volia que els seus alumnes també fossin crítics i que argumentessin les seves opinions sobre qualsevol fet educatiu.

6. Què és el més important que li va transmetre?

Ens va transmetre allò més difícil d'ensenyar; ens va fer veure com l'actitud, el tracte, la persona de l'educador... i que són potser el més important del "programa". Va aconseguir canviar o fer evolucionar la mentalitat de molts de nosaltres en front del fet educatiu.

7. Com entenia, segons el seu parer, Pallach l'educació?

Per ell era més important el SER que el SABER, buscava més la motivació dels alumnes que un grau elevat d'acumulació de coneixements sense sentit. Aplicava els principis de l'Escola Activa: especial interès en el treball en equip i en l'estudi del medi (que l'escola no es redueixi a les quatre parets de l'edifici sinó al contrari connectar molt amb l'entorn).

8. Té alguna anècdota que vulgui compartir amb mí?

D'anècdotes en tinc varies però potser la que més m'ha quedat és la que ens va passar a mi i els meus companys un dia que anàvem a veure'l a casa seva per parlar d'un treball. En arribar-hi no vam veure el seu cotxe, però hi havia els gossos i les finestres estaven obertes. Vam preguntar a una veïna si sabia on era el senyor Pallach i ella ens respongué en un andalús salerós: "¿ Quién ? ¿ El maestro-escuela?". Era un verdader mestre!

9. Què va canviar de la seva manera de fer professionalment després d'haver-lo conegut?

És difícil de concretar-ho en alguna cosa. Penso que em va fer veure que l'educació anava molt més enllà del que pot passar a l'aula –tot i que sigui molt important el que allà hi passi–; també la importància de les relacions, del treball en grup; de la col·laboració imprescindible entre professionals que directa o indirectament tenen a veure amb l'educació; de la gran importància dels lligams família-escola; i moltes més coses. El que és segur és que, d'alguna manera van tenir gran influència en la meua manera de fer professional, sigui a l'aula com a mestre o com a psicòleg en funció psicopedagògica.

10. Què l'ha mogut de la figura de Pallach a crear la fundació que porta el seu nom?

Una fundació de caràcter educatiu transversal penso que s'adiu enormement amb el que ell pensava. L'educació formal –l'escolar– ha de garantir d'alguna manera la igualtat d'oportunitats, però no depèn això només del què passa a l'escola, a l'aula –que és molt important, això sí–; sinó que també depèn de la família, de l'entorn social, dels diferents professionals que incideixen més directament o indirectament en l'educació... Des de la Fundació intentarem crear ponts entre uns entorns educatius i altres (educació formal, no formal, informal) i entre l'educació que es dona en uns i altres àmbits (salut, cultura, esport, lleure...).

11. Quina és la missió d'aquesta fundació?

L'objectiu és que les idees de Pallach, en un ampli sentit, no deixin mai de ser actualitat: formació, implicació, interdisciplinarietat, educació integral...; les activitats de la Fundació es concreten en quatre àmbits: formació; programes; estudis i recerques; publicacions i difusió.

12. Per acabar, pot definir Josep Pallach en dues paraules

Un autèntic mestre.

Palafrugell, 31 de Juliol 2012

2.1.3 ENTREVISTA A MARTA ROS I PUIG (Professora–ajudant de Josep Pallach)

Marta Ros i Puig va néixer a l'Armentera el 26 de novembre del 1947.

Mestre i llicenciada en Filosofia i Lletres (Secció Pedagogia), 1970 i Filologia Catalana, 1977 per la Universitat de Barcelona.

Va impartir classes de Didàctica general al col·legi universitari de Girona des del curs 1972–73 fins al 79–80. Al mateix temps impartia classes de llengua espanyola i catalana a diversos instituts de les contrades gironines. Finalment a partir del curs 83–84 exerceix d'inspectora al servei territorial d'Ensenyament a Girona.

1. Quan va conèixer Josep Pallach?

El vaig conèixer al final del curs 1971–72 a través del doctor Frederic Udina en aquells moments degà de la UAB i que em va proposar com a professora auxiliar de Josep Pallach al Col·legi Universitari de Girona per la matèria d'Introducció a les Ciències de l'Educació (Introducción a las Ciencias de la educación)

2. Quant temps va treballar amb Josep Pallach?

La meua tasca al costat de Josep Pallach és va desenvolupar des del curs 1972–73 fins a la seva mort el gener del 1977.

3. Quina va ser la seva tasca?

La matèria de la Introducció a les Ciències de l'Educació es donava tres cops a la setmana. Josep Pallach impartia classes magistrals el dilluns i el divendres i a mi em corresponia la coordinació dels treballs de grup dels alumnes els dimecres. No obstant, sempre vaig assistir a les seves classes magistrals.

Més tard em va proposar impartir la Didàctica general a l'Escola de Mestres de Sant Cugat, que va començar el curs 1973–74. Paral·lelament i sota la seva iniciativa va començar l'ICE de Girona que depenia de la UAB. Aquesta oficina va tenir en els seus inicis responsabilitats de formació per als mestres i els professors de secundària. Vaig col·laborar a l'ICE fins el curs 1977–78.

4. Com era la seva relació de col·laboradora amb Josep Pallach?

Era una relació de molta franquesa i de molta lleialtat. Moltes vegades em va demanar sense dubtar que jo impartís la seva classe perquè aquell dia ell tenia

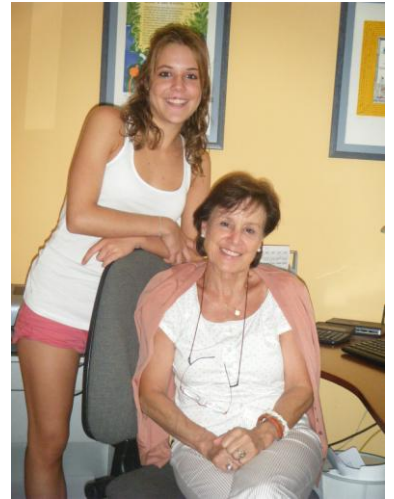
altres obligacions de caire polític. Encara em sorprèn la confiança absoluta que va disposar en la meua preparació.

5. Una idea de Josep Pallach com a persona?

Amb la meua relació amb Josep Pallach vaig poder captar que era una persona molt comunicativa, alegre i sobretot molt bon company i molt respectuós. La seva bonhomia el portava a dir-me sovint que el tractés de tu, fet que no vaig aconseguir per la consideració que sempre vaig tenir a la seva persona.

6. Li va influir l'exemple de Josep Pallach, a l'hora d'impartir classes?

Sense cap dubte. Vaig aprendre a plantejar qüestions als alumnes que els fessin definir o pensar els seus punts de vista sobre algun tema. D'aquesta premissa se'n derivava el respecte a les opinions de tothom i a una pluralitat de conclusions molt enriquidora per al conjunt de la classe. De la seva metodologia vull destacar que el fet de posar els alumnes a reflexionar sobre el contingut d'un text que era molt habitual, el vaig "copiar" per moltes activitats de les meues classes.

7. Em podria donar una idea de com eren les classes de Josep Pallach, segons el seu punt de vista?

Classes del tot magistrals! Amb això vull dir que el contingut era sempre innovador, que el discurs era fluïd, no cansava a ningú. Tenia l'habilitat d'intercalar la pregunta o la qüestió de reflexió en el moment just i tenia molt d'interès a conèixer l'opinió dels alumnes que tenia al davant. El respecte a l'opinió de tothom era total i en moltes ocasions introduïa comentaris subtils que provocaven el somriure de tots. Eren unes classes molt participades.

8. Té alguna anècdota que vulgui compartir amb mi?

Em feia molta gràcia que Josep Pallach anomenés l'escola del meu poble, l'Armentera, quan volia parlar de llocs on la pedagogia i les metodologies eren molt determinades pel context. Aquesta cita del meu poble tenia lloc en les reunions del departament de pedagogia de la UAB a Bellaterra a l'hora de fer entendre a algun professor que no era el mateix fer classe en un col·legi de 600 o 800 alumnes d'algun indret de Barcelona que al meu poble.

9. Com va viure la mort de Josep Pallach?

Va ser el primer moment tràgic de la meua vida professional i personal. Vaig tenir el sentiment que hi perdia molt tothom: la família, la Universitat, els que treballàvem a prop d'ell i Catalunya. I jo, personalment hi vaig perdre molt.

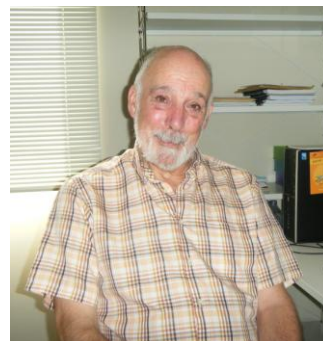
10. Per acabar pot definir a Josep Pallach en dues paraules.

Un bon amic, gran pedagog i per tant, gran polític.

Sant Martí d'Empúries, 30 d'agost del 2012.

2.1.4 ENTREVISTA A SALOMÓ MARQUÈS I SUREDA (alumne i col·laborador de Josep Pallach)

Salomó Marquès i Sureda va néixer a l'Escala el 1942. Va fer els estudis de pedagogies al Col·legi Universitari de Girona (depenent de la Universitat Autònoma de Barcelona) i els va acabar a Bellaterra. És doctor en Pedagogia per la UAB i ha estat professor a la UAB i a la UdG des de la seva fundació. Actualment és professor emèrit.

1. Quan va conèixer Josep Pallach?

El vaig conèixer a la Universitat de Girona, quan era professor meu. En aquests moments jo també estava en una institució que es deia Justícia i Pau, no era un partit polític, En aquesta entitat vam organitzar unes trobades a Banyoles que es deien la “Societat del demà” i vam convidar diferents persones, entre elles en Pallach. En aquesta trobada va ser quan em va dir que ens haviem de trobar per parlar.

2. Quan de temps va ser alumne de Josep Pallach i quina assignatura li va impartir?

Vaig ser alumne de Pallach dos anys, al primer curs va ser l'any 1972–73 i ens feia classes el dilluns i el divendres. L'assignatura era “*Introducción a las Ciencias de la Educación*”. Era una assignatura on hi havia discussió sobre temes d'educació i també història de l'educació. Aquesta assignatura la feien ell i la professora Marta Ros.

3. Com era com a professor? I les seves classes com eren?

El record que tinc d'ell com a professor és que el primer dia de classe (uns 60 alumnes) es va posar davant de la taula i no darrera i parlant d'un tema concret, que ara no recordo ens va preguntar: *¿Vostè què pensa?* això és de bon professor. A la Universitat el que han d'ensenyar és ajudar a pensar, i no ha repetir el que diu el professor. Has de tenir idees pròpies, pots pensar diferent del professor però ho has de justificar. Per defensar les teves idees hauràs de donar arguments, raons... i amb això tu aniràs creixent.

Aquesta manera d'ensenyar és fantàstica però no ho feien la majoria de professors, Pallach sí.

Quan tens un professors que a més de ser bon professor és un home compromès també educa.

En les seves classes es discutia quin model d'escola havia de tenir el país: escola pública, escola privada, escola única i bona per a tothom, moltes escoles... tot això es discutia a classe on hi havia: comunistes, anarquistes... que pensaven i opinaven diferent.

Era tot un estil de fer diferent. Les seves classes eren dinàmiques, molt directes i defensava amb argument el que ell pensava. Acceptava que tu pensessis diferent, a més a més li agradava, però els seus arguments sempre eren més fermes que els nostres. Tot això t'ajudava a avançar i a créixer.

4. Que és el que més valora de les seves actituds personals com educador?

La coherència, ja que mai no deia una cosa i en feia una altra.

5. Que és el més important que li va transmetre?

Ser coherent i estimar la feina. Un mestre és important que estimi la feina però també s'ha d'estimar els nens i els joves. Pots estimar la feina, però si els nens o adolescents no t'agraden, malament, difícilment seràs un bon professor. D'aquests mestres coherents i que s'estimen la feina els alumnes se'n recorden. És per aquest motiu que el tinc tan present. Josep Pallach, era un d'ells.

6. Com entenia, segons el seu parer, Josep Pallach l'educació?

L'educació havia de ser un element crític per desvetllar les persones. L'educació era allò que t'ajudava a pensar, a preguntar i no memoritzar i memoritzar. Quan parlem d'educació tenim dos models: "*caps ben plens o caps ben fets*". Hi ha gent que pensa que l'educació ha de ser caps ben plens quantes més coses sàpigues millor, però arriba un moment que el cap explota. D'altres pensen que l'educació ha d'aconseguir caps ben fets que vol dir saber el que és i la resta saber on anar-ho a buscar. En Pallach creia que l'objectiu de l'educació era nois amb els caps ben fets.

7. Vostè també va treballar amb Josep Pallach. Quant de temps va treballar-hi?

Josep Pallach va crear l'ICE a Girona mentre jo era alumne seu i un dia em va cridar dient que necessitava un auxiliar administratiu, perquè necessitava algú que l'ajudés. Jo en aquells moments no tenia feina i evidentment li vaig dir que sí. Vaig ser un privilegiat, compartia temps amb ell, anava a les seves classes i després treballàvem junts a l'ICE. Durant aquesta època vaig aprendre molt, el sentia parlar amb els mestres ja que preparava la seva tesi sobre els Mestres de l'escola pública del 1901-08 que és el millor estudi que s'ha fet sobre els mestres públics de les comarques gironines.

8. Quina era la seva tasca?

La meua tasca era atendre les consultes dels mestres, passar escrits a màquina, fer les fitxes, preparar els cursos, trucar a les escoles, ajudar a organitzar les Escoles d'Estiu, etc. No té preu el que vaig aprendre.

9. Una idea de Josep Pallach com a persona?

Era un home molt després, li demanaves qualsevol cosa i mai no et deia que no, tot i que sempre anava de bòlit. Molt coherent quan defensava les seves idees fins al final però respectava les opinions dels altres.

10. Li va influir Josep Pallach, a l'hora d'impartir classes?

Sí, el primer dia que vaig fer classe vaig pensar: en Pallach que faria?

Que haig de fer jo? Haig de fer que els alumnes els agradi les classes, que les classes siguin vives i participatives, si no, no té sentit.

Em vaig plantejar quina és la funció de la Universitat: ensenyar, ensenyar molt, ensenyar críticament, ensenyar a espavilar-te o ser una veu crítica de la societat? La funció de la

Universitat ha de ser aprendre però també ha de ser la veu crítica de la societat.

11. Té alguna anècdota que vulgui compartir amb mi?

Potser el fet de la seva visió de l'església. Josep Pallach tenia la visió de l'església del temps de la república i d'aquell temps fins els anys 70 s'havien produït molts canvis. El sorprenia que persones progressistes podien ser de l'església. Qüestió que parlàvem repetides vegades

Va anar descobrint que hi havia un sector de l'església que estava a favor dels drets humans, la democràcia...

12. Com va viure la mort de Josep Pallach?

Amb molta tristesa, és una de les vegades que vaig plorar sense poder-me contenir. Va ser molt emotiu el seu enterament a Esclanyà on van acabar cantant Els Segadors. En ser una mort tan precipitada i inesperada va ser molt dolorosa.

L'any que jo vaig fer 57 anys (l'edat que va morir Pallach) no me'l podia treure del cap.

13. Per acabar pot definir a Josep Pallach en dues paraules?

Un socialista català o un català socialista, que volia un país diferent i tant de bo tinguéssim el país que ell volia.

Girona, 4 de setembre de 2012

2.1.5 ENTREVISTA A LA MARIA EUGENIA SALA I GÓMEZ

(alumne de Josep Pallach)

Maria Eugenia Sala i Gómez, va néixer a Figueres el mes d'agost de l'any 1955. Llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitat en Ciències de l'Educació per la Universitat Autònoma de Barcelona el 1978. Va treballar un any al camp de l'educació especial a Barcelona. Un any més tard va tornar a Figueres i va treballar a l'Ajuntament on va dur a terme la creació del departament de serveis socials. A partir de l'any 1981 ha treballat per la Generalitat de Catalunya en diferents departaments: Fins el 1994 va estar en la Direcció General de Joventut, del 1994–2005 treballà en el Departament d'Universitats i Recerca i Societat de la informació, del 2005–2011 en el departament de Benestar Social i actualment treballa en el Departament d'Empresa i ocupació.

1. Quan va ésser alumna de Josep Pallach?

Vaig ésser alumna de Josep Pallach per primera vegada el curs 1973–74. També em va impartir classes el curs 1976–77 de l'assignatura: Pedagogia Contemporània.

2. Quina assignatura li va impartir quan el va tenir per primera vegada?

Va ser professor de “Introducción a las Ciencias de la Educación”

3. Com era com a professor?

Per mi era una altra cosa, una altra dimensió. En Pallach era un professor que ens tractava com adults, aquesta és la sensació que jo vaig tenir. Es trencava aquella relació professor–infància i era una relació professor–adult, això és el que em va impactar més com a professor. També d'una manera especial ens va ensenyar a organitzar–nos. Recordo que en el curs del 73 entre els alumnes n'hi havia molts de llengua castellana provinents d'altres comunitats i els alumnes catalans volíem fer les classes en català. Això va provocar un debat, però el fet de ser joves o de no tenir expertesa amb determinats conflictes no acabàvem de sortir–nos–en. Va ser el professor qui amb el seu exemple va marcar el camí. Ens va dir que a l'inici de curs les classes es farien en castellà però a partir del gener es farien en català, això va fer que ens barregéssim per ajudar–nos i es va crear un ambient de gran amistat i companyonia. Allò que podia haver esdevingut un conflicte, gràcies a la intervenció educativa del professor Pallach no ho va ser. Amb un exemple com aquest ens mostrava com havia de ser l'educació: cooperar, col·laborar, tenir cura de l'altre i molta pràctica. Què en farem de parlar de valors si no els practiquem?

4. I les seves classes com eren?

Eren unes classes actives, sobretot molt participatives, en les quals tu havies de donar la teva opinió i donar arguments del que deies. També era un home molt influenciat per la pedagogia moderna, la francesa, per Freinet, Piaget.. pedagogs europeus i ell bevia d'aquesta filosofia i la integrava a les classes. Sempre solia anar amb una jaqueta de llana o de pana i un jersei de coll alt. Era una persona molt simpàtica. Em feia molta gràcia com, en algunes ocasions, es posava a les classes. S'asseia sobre la taula i balancejava les cames; a mi m'encantava, sabies que allà passaria alguna cosa interessant, que hi hauria un debat, unes idees, una argumentació...

5. Què és el que més valora de les seves actituds personals com educador?

El que més valoro, és que el professor Pallach em va fer sentir com una persona adulta. Jo tenia 18 anys i ell ens tractava com persones que sabíem. Això et fa canviar, ja que ell et tractava com allò que podies arribar a ser, per ell ja ho eres. També penso que el professor Pallach era un home fet d'una personalitat molt autèntica i un home molt responsable. A més a més era un professor molt pròxim, estrany en un professor d'Universitat, tal com en aquell temps jo tenia com a concepte.

6. Què és el més important que li va transmetre?

Que la cultura i l'educació ajuden a progressar a les persones i als pobles i que tu sol no pots fer res, que has de cooperar i col·laborar amb els altres. Que t'has d'estimar la teva llengua, el teu país, tot el que tens al teu entorn, i també els teus companys per tal que la classe tingui èxit.

El que també em va impactar molt és la confiança en els altres. En el moment de fer la tesina, jo estava molt insegura respecte quin camí d'investigació agafar. Ell em va proposar que continués les seves investigacions i que fes l'estudi d'alguns mestres gironins abans del 1900. Jo no em podia creure que em demanés que seguís la línia de la seva investigació; mai va dubtar que ho podia fer. Com que el professor Pallach va creure que jo ho podia fer, jo també hi vaig creure i junt amb un company de classe vàrem recórrer els pobles on determinats mestres gironins havien iniciat la renovació pedagògica abans de 1900, elaborant l'estudi des de l'any 1875 al 1909. És un dels treballs dels quals vaig aprendre més.

7. Com entenia, segons el seu parer, Pallach l'educació?

Pel professor Pallach la idea de progrés era molt present en l'acció educativa. Cal promoure actituds actives i compromeses socialment per fer avançar les comunitats. El professor Pallach ens va desvetllar molt la idea de progrés.

8. Té alguna anècdota que vulgui compartir amb mi?

Alguns dilluns em preguntava per persones de Figueres i em demanava a qui havia vist diumenge per la Rambla. Em feia gràcia i il·lusió que m'ho comentés i li responia si havia vist els seus amics, o bé el Sr. Ramon Canet, o bé el Sr. Joan Guillamet... Ell tenia ben present els seus amics.

9. Què va canviar de la seva manera de fer professionalment després d'haver-lo conegut?

Va ser un professor que ens van ensenyar molt. Jo encara no havia iniciat la meua vida laboral, però sí que em va fer canviar la manera de com encarar-me a la vida educativa, i a la professional. També em va fer comprendre que l'educador ha de ser molt pròxim a l'educand, que ha d'haver-hi un respecte mutu i que has de confiar en l'alumne, en el seu progrés i tenir-hi un tracte de persona adulta i amb criteri.

10. Per acabar pot definir a Josep Pallach en dues paraules

Una persona que confiava en els altres, confiava en el progrés del país i una persona molt donada als altres i als seus alumnes.

Girona, 31 d'agost del 2012

2.1.6 ENTREVISTA IRENE RIGAU I OLIVER (alumna de Josep Pallach)

Irene Rigau i Oliver va néixer a Banyoles el 22 de Juny del 1951. És l'actual consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Diplomada en E.G.B. especialitat parvulari, per l'Escola Universitària del Professorat de Girona i llicenciada en Psicologia per la Universitat Autònoma de Bellaterra (Barcelona). Ha exercit de mestra, inspectora d'ensenyament i professora universitària.

Des del 1970, va exercir la docència en l'ensenyament públic com a mestra d'educació infantil i primària en diverses poblacions de les comarques de Girona (Salt, Argelaguer, Quart, Celrà...). Ha impartit docència a la Universitat de Girona i a la Universitat Oberta de Catalunya. És membre del Consell d'Ensenyament des del 1980. Ha estat inspectora a l'Alt Empordà. Ha estat cap dels serveis territorials d'Ensenyament a Girona

(1982–1986), secretària del Consell Escolar de Catalunya (1986–1989), sotsdirectora general de Formació del Professorat (1989–1993) i secretària del Consell Interuniversitari de Catalunya (1993–1999).

Ha estat consellera de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya (1999–2003) i diputada al Parlament de Catalunya el 2003 i 2006.

Fou nomenada consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya pel president Artur Mas i va prendre possessió del càrrec el 29 de desembre de 2010.

1.– Quan va ésser alumna de Josep Pallach?

Vaig ésser alumna de Josep Pallach quan estudiava la carrera de la Psicologia de l'Educació, a Bellaterra però també vaig conèixer Josep Pallach com a director de l'ICE a Girona. Allà es feien els cursos de català, per als mestres que volíem fer l'escola en català però no en sabíem prou ja que no havíem estudiat en català i anàvem a les classes per aprendre'l. A partir d'aquestes activitats vaig tenir relació amb Pallach.

2.– Quina assignatura li va impartir quan el va tenir per primera vegada?

Em va impartir l'assignatura de Pedagogia Contemporània i després el Pràcticum Educacional.

3.– Com era com a professor?

Era una persona senzilla i sàvia alhora. Que es feia respectar però que generava franquesa. Era una persona que havia viscut marcat pels fets polítics de la Guerra Civil i del seu exili. Venia amb moltes ganes i se li notava que estimava

molt el seu país i que creia molt en l'educació. Creia que una bona educació en cada noi i noia podria aconseguir una millor realització personal i també una societat més intel·ligent, més culta, més serena, més democràtica.

Parlava de conceptes amb els quals aquí no hi estàvem gaire acostumats, es notava que venien de fora, que era una persona amb pensament propi i amb una estructura política. Recordo que ens impressionava molt quan anava a l'Alemanya, quan parlava d'Smicht, les seves relacions amb la socialdemocràcia Europea. Per a nosaltres era com una finestra oberta al món. No és que fos molt exigent amb els alumnes, però ja et cuidaves de fer-ho bé, perquè et sabia molt de greu fer un mal paper davant d'ell. Sabia exigir-te de manera indirecta. Era un home molt respectuós

4.- I les seves classes com eren?

Explicava molt bé, estructurava molt bé els discursos, molt entenedores. Eren classes que et passaven molt ràpid, d'aquelles que dius, ja s'ha acabat. I que alhora et feien ganes de continuar llegint i investigant sobre el tema tractat.

5.- Què és el que més valora de les seves actituds personals com educador?

Creia que tothom té valors i talent, i que cadascun de nosaltres hem de trobar allò en què som bons i en allò que és bo rendir al màxim. També tenia un gran sentit social, ens deia que el que sabem ho devem a la societat, i per tant no hem de créixer només com a persones sinó que també hem d'ajudar als altres. Aquesta visió més col·lectiva, la tenia molt present i te la feia notar.

També era una persona que estimava molt Catalunya i ho explicitava. Per exemple en aquells moments ell feia les classes en català i molts professors no ho feien, això ja era un punt diferencial molt important.

6.- Què és el més important que li va transmetre?

La convicció que valia la pena dedicar-se a l'ensenyament, que era una bona manera de realitzar-se personalment. Et feia sentir orgullós de la professió de mestre.

Va fer la tesis sobre els mestres de Girona, era molt coneixedor de la història dels mestres públics.

7.- Com entenia, segons el seu parer, Pallach l'educació?

Ell ho ha deixat escrit, era molt partidari que els alumnes havien de créixer amb un torn de pluralitat i que era la manera de lluitar contra les desigualtats socials. El fet de ser una persona tan respectuosa no estava d'acord en que l'educació s'utilitzés per adoctrinar. Era molt curós, en aquest aspecte, tot i que era un moment que políticament hi havia molta efervescència. Hi havia qui pensava que es podia utilitzar l'educació per crear unes idees polítiques. En Josep

Pallach ho tenia molt clar, l'objectiu de l'educació NO era adoctrinar de res sinó que s'havien de donar eines perquè la gent pogués tenir el seu propi criteri.

8.– Té alguna anècdota que vulgui compartir amb mi?

Quan havia de fer el pràcticum, em va dir: Irene de què el faràs tu? jo vaig dir-li que no sabia si fer-lo de l'escola rural, perquè estava fent de mestra a Argelaguer o sobre l'ortografia natural, que estava molt de moda en aquella època. Es tractava que els nens escrivissin de manera natural sense ensenyar les regles ortogràfiques... em va mirar, em va agafar pel braç i em va dir, si **és ortografia, no és natural**, perquè hi ha normes. Finalment vaig decidir fer-lo sobre les Escoles Rurals.

Era un home molt savi que et feia veure que havies de vigilar molt per no caure en les modes. Aplicar les coses perquè estan de moda, encara que no estiguin ben formulades, no té sentit. Com passa a vegades, quan es posa de moda algun color, i ens el posem tot i que sabem que no ens queda bé. Però ho fem perquè és moda. Això també passa en pedagogia que s'apliquen fórmules i mètodes que estan de moda. Més que una anècdota, aquest fet que he explicat era atrevir-se a pensar diferent de tothom, dels que estaven de moda.

Pallach sabia buscar gent, i aplegar gent diferent, com va fer en el Consell Català de l'Ensenyament, creia en el pluralisme, no estava d'acord en què tothom hagués de pensar igual. Ell representava el sentit comú.

Una vegada vaig defensar en un taula rodona que els llibres de text havien de rebaixar el registre lingüístic, que havien de ser més planers, ja que si eren en registres cultes els nens de classe senzilla no els entendrien. Em va dir: no, no t'equivoquis, no hem de rebaixar els llibres, hem de fer que la gent de classe senzilla els entengui. Era una manera diferent de pensar i ell tenia aquest coratge. Era l'expressió de la maduresa (ara als seixanta anys ho entens més bé); mantenia la il·lusió, els reptes i els somnis de la joventut però amb la serenor que et dóna l'experiència.

9.– Què va canviar de la seva manera de fer professionalment després d'haver-lo conegut?

Una de les coses que vaig canviar, va ser atrevir-me a dir les coses tal com les veia, independentment que la persona que tenia al davant esperés que les digués d'una altra manera. Atrevir-me a dir el que pensava i no el que tocava

dir. Moltes vegades fem les coses, no tant pel que creiem, sinó pel que pensem que els altres els agrada que fem.

En Pallach sempre ens deia amb molta naturalitat i sense cap retret: sigues tu mateix.

També em va ensenyar a creure molt en la feina a l'aula. La pedagogia és molt important, les teories també però allò que és realment important és el que passa a l'aula quan hi ha el mestre i els alumnes

10.– Per acabar pot definir Josep Pallach en dues paraules

Un home savi, planer, i murri. Va demostrar que era un home lliure de pensament, valent de caràcter i llest. Pallach era tant important que si no s'hagués mort, la política catalana hauria estat diferent.

Girona 3 d'octubre de 2012

2.1.7 ENTREVISTA JOSEP MITJÀ I FIGUERES (alumne de Josep Pallach)

Josep Mitjà i Figueras, va nèixer a Camallera (Alt Empordà) el 29 de març de 1949, l'escola del seu poble va proporcionar-li els seus fonaments escolars; el batxillerat el va fer a Figueres a l'Institut "Ramon Muntaner" (llavors l'únic a la capital empordanesa). Llicenciat en Magisteri a La Universitat de Girona (Promoció 64-67). Llicenciat en Psicologia per la UAB (Promoció 72-77). Mestre del 1967 al 1982 i Inspector d'Educació des del 1982 fins ara, a Girona.

1.- Quan va ésser alumne de Josep Pallach?

En el Col·legi Universitari de Girona el curs 74-75, i a Bellaterra (UAB) part del curs 76-77.

2.- Quina assignatura li va impartir quan el va tenir per primera vegada?

Pedagogia Contemporània.

3.- Com era com a professor?

Seriós (el tracte sempre era de vostè) i molt afable

4.- I les seves classes com eren?

Les feia interessants ja que continuament feia referències a la seva experiència professional en un centre d'alumnes especials a França.

5.- Què és el que més valora de les seves actituds personals com educador?

La seva gran empatia amb els alumnes (ens tenia sempre a la "butxaca") i la seva erudició. Sabia compaginar perfectament els casos pràctics amb els referents teòrics, circumstància que el feia absolutament entenedor.

6.- Què és el més important que li va transmetre?

L'interés pels alumnes amb dificultats educatives, especialment d'origen familiar i social.

7.- Com entenia, segons el seu parer, Pallach l'educació?

Com a eina de promoció de l'individu, tan personal com social.

8.- Té alguna anècdota que vulgui compartir amb mi?

Suposo que degut al seu compromís amb la política, especialment activa en aquell moment de "transició", algunes classes eren "experiències viscudes" cosa que les feia absolutament entranyables.

9.– Què va canviar de la seva manera de fer professionalment després d’haver-lo conegut?

Vaig esdevenir més comprensiu amb els alumnes, especialment amb els que tenien més dificultats per aprendre motivades, sobre tot, pel seu entorn familiar i social.

10.– Per acabar pot definir a Josep Pallach en dues paraules
Compromès i erudit.

Girona, 10 d’octubre de 2012

2.1.8 ENTREVISTA A FREDERIC SUÑER I CASADEVALL

(Company polític de Josep Pallach)

Frederic Suñer i Casadevall va néixer. Doctor en Farmàcia i Especialista en Anàlisis Clíniques. Ha exercit com a farmacèutic i analista clínic a Palafrugell durant 45 anys. Diplomant en Sanitat i Supervisor d'instal·lacions radioactives. Acadèmic de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya. Premi "August Pi i Sunyer" de l'Institut d'Estudis Catalans. Ha ostentat els següents càrrecs: Regidor de l'Ajuntament de Palafrugell (1987-1991) (2004-2008), Diputat provincial (1987-1999), President de la Diputació de Girona (1996-1999), President de l'Institut d'Assistència Sanitària (1992-1996), Alcalde de Palafrugell (1991-2003) i President de la Fundació Pla (1992-2006).

1. Com va conèixer Josep Pallach?

No el coneixia físicament però n'havia sentit a parlar. Més tard Pallach va comprar una parcel·la a Esclanyà i el vaig començar a veure passejar per Palafrugell. Va arribar un moment que tant l'un com l'altre ens volíem conèixer i vam quedar a casa de l'Anna Brunet per fer l'aperitiu; ens vam aixecar a les 4 de la tarda. Parlem de l'any 1975-76.

2. Quina relació mantenia amb Josep Pallach? Eren companys de grup?

A part de ser companys de grup, l'amistat es va intensificar quan vam anar a reunions del partit i vam fer algun dinar plegats, però quan més ens vam relacionar va ser abans del congrés quan em va demanar que li fes la ponència de sanitat ja que l'encarregat de fer-ho, Quim Jubert li va dir que no a última hora (faltaven dos o tres dies per al congrés). Aquest fet va fer que estiguéssim molt en contacte.

3. Què era el que més admirava de Josep Pallach com a polític i com a persona?

Era una persona molt honrada i idealista que si hagués continuat vivint hauria hagut de canviar, ja que per ser polític era de massa bona fe. I sobretot admirava el fet que feia política i pedagogia alhora.

4. Catalunya, la democràcia i el socialisme eren la base de la seva política? Podien anar separades?

Catalunya, la democràcia i el socialisme eren la base de la seva política i inseparables.

Era un anticomunista, ja que l'havien fet patir molt. Ell era un socialdemòcrata convençut i catalanista. Les dues parts anaven molt lligades, era difícil dir quina anava primer que l'altra, segurament era un 50% cada una.

Les seves idees provenen d'allò que ell havia viscut.

5. Quina relació tenia Josep Pallach amb els socialistes espanyols (PSOE)?

Dolenta. Una vegada ens vam trobar a l'Hotel Melià de Madrid, jo hi anava molt sovint per la Llei d'Especialitats dels Laboratoris Clínics i en Pallach em va explicar que havia vist en Felipe González i la cosa no havia anat massa bé. El PSOE ajudava econòmicament al PSC Congrés i no el PSC Reagrupament

6. Va veure mai dubtar Josep Pallach de les seves idees polítiques?

No, mai, sempre va ser conseqüent, tot i que tenia una feina molt difícil. A París ja va veure els intrínquils del que era la política. Fer la papallona per quedar bé no ho va fer mai, sempre va ser conseqüent. Potser això li va costar la vida. Mai no actuava diferent del que pensava. Ell com a pedagog havia de practicar amb l'exemple, i sempre ho feia.

7. En el primer congrés del partit Socialista de Catalunya 8 i 9 de gener de 1977 va ser-hi present? Què va presentar Pallach?

Sí que vaig ser-hi present, vaig presentar la ponència de sanitat.

Pallach va presentar un programa socialdemòcrata.

8. Pel que he llegit, es va realitzar una campanya bastant ferotge contra Josep Pallach abans del Congrés. Perquè? Era un polític que els feia por?

Sí, li deien que era agent de la CIA i sobretot perquè en aquells moments es vivia d'una manera molt radicalitzada. Pels progressistes d'aquells moments socialdemòcrata era un insult, eren molt radicals. Pallach es defensava dient: Si Marx no era marxista... Va rebre crítiques de tots costats.

Sí, els feia por perquè veien un home amb moltes possibilitats.

9. El seu desig era la creació d'un Partit Socialista de Catalunya, sense cap mena de submissió a cap altre partit. Ho hauria aconseguit?

En Pallach era prou intel·ligent per veure que això de moment no era possible.

Ell volia conservar els lligams amb el Partit Socialista de Madrid, i amb en Felipe González mantenien una certa relació. La seva finalitat, sens dubte, era aconseguir un Partit Socialista Català, tot i essent conscient que seria un camí amb molts problemes. Tot i això és claríssim que aquesta era la seva aspiració i objectiu.

10. Què creu que pensaria Josep Pallach de la política actual?

No l'entendria, perquè per Pallach la política era una devoció i també tenia molt de sentit social i en canvi actualment els polítics s'hi dediquen per guanyar-se la vida i tenen poc sentit social.

11. Si Pallach no hagués mort tan jove, què creu que hauria passat al nostre país? Creu vostè que hagués arribat a ser President de la Generalitat?

Jo crec que s'hagués notat la seva influència, dit pel propi Jordi Pujol que hagués pactat amb en Pallach abans que amb en Trias Fargas. Segurament amb en Pallach les coses haguessin anat diferent. Era un home enormement honrat i en certs aspectes hagués posat una mica d'ordre. No s'hauria perdut l'ètica com s'ha perdut.

Podria haver arribat a ser president de la Generalitat, perfectament i ho hagués fet bé.

12. Com va viure vostè la mort de Josep Pallach?

Vaig quedar ben desorientat amb la seva mort, perquè era un home amb qui hi tenia molta confiança i del que te'n podies refiar.

Vaig ser una de les últimes persones que hi vaig tenir una llarga conversa. El dilluns a la tarda em va trucar en Bagué, el metge, i em va dir que en Pallach no es trobava bé vaig anar a casa seva per intentar distreure'l i vam estar més de dues hores xerrant.

A la nit vaig portar-lo amb el meu cotxe cap a Barcelona a l'Hospital Bellvitge juntament amb l'Anna Maria Brunet. La Teresa, la seva dona, venia amb un cotxe tot darrera amb en Bagué. Mentre anàvem cap a l'Hospital, tot i que no es queixava, segurament es trobava malament ja que ens va demanar poder anar al seient del darrera per poder-se estirar. Només de veure l'hospital va començar a dir que li feia mal i va caure. Es va morir la matinada del dimarts

No descarto que morís com a conseqüència del Congrés, ja que va haver de suportar molta pressió.

Palafrugell 5 de setembre de 2012

2.1.9 ENTREVISTA AMADEU CUITO (Company polític de Josep Pallach)

Amadeu Cuito va néixer a Barcelona el 1936, però ràpidament l'any 1937 la seva família va marxar a París per exiliar-se, ja que el seu pare havia estat director general d'Indústria del primer govern de la República. Va estudiar Economia i Dret a La Universitat de Sorbone a París. L'any 1940 va anar a viure a Perpinyà, on va estar-hi set anys, després va tornar a París. Va treballar a Amèrica en una companyia que l'any 1962 el va destinar entre París i Madrid. No serà fins el 1973 que tornarà definitivament a Catalunya.

Es va iniciar en el món de la literatura amb *El jardí sense temps* (Quaderns Crema, 2004). El 2006 va publicar també en aquesta editorial *Contes d'un carrer estret*. La seva última publicació ha estat *Memòries d'un somni* l'any 2011.

1. Com va conèixer Josep Pallach?

Vaig conèixer Josep Pallach a través del meu pare que havia creat una revista catalana a Perpinyà que es deia *Quaderns*. El primer número es va publicar el gener de 1945 i va continuar apareixent mensualment fins el maig de 1947. Hi van escriure, entre molts altres, Claudi Ametlla, Amadeu Hurtado, Antoni Rovira i Virgili i Josep Pallach. Després el 1947 vam tornar a París. Josep Pallach venia sovint a casa i va ser ell qui em va entabanar amb les seves històries polítiques. Em vaig fer del seu partit el 1954. Jo era un jove inquiet que m'interessava la política. A partir d'aquest moment vam començar a col·laborar junts i ens vam fer grans amics.

2. Quina relació mantenia amb Josep Pallach? Eren companys de grup?

La relació es va iniciar sobre la base de la política, quan jo vaig entrar en el partit del Moviment Socialista de Catalunya que ell n'era un dels dirigents. Vaig començar a col·laborar políticament amb en Pallach, la "política" que es podia fer en aquella època. Ens vam conèixer millor, quan van detenir uns amics nostres de Barcelona i en Pallach i jo vam anar a veure un advocat que va ser un dels fundadors d'Amnistia Internacional, per tal de convèncer-lo que fes campanya a favor de l'alliberament dels companys. Així va començar la relació i l'amistat, que es va intensificar, fora del partit, sobretot quan jo vaig tornar el 1962 d'Amèrica, que ens vèiem molt sovint.

3. Què era el que més admirava de Josep Pallach com a polític i com a persona?

L'admirava com a polític i com a persona. Com a persona donava credibilitat, la seva manera de ser reforçava l'autoritat i la credibilitat que es mereixia com a polític. Era un home de fiar, ferm, clar, que s'explicava amb claredat, mai t'intentava convèncer, t'explicava el que creia i el que feia. Era un home molt optimista que t'entrenava a fer coses amb ell. Era una persona com cal, a més

era un home que no enganyava mai a ningú, no explicava mentides, el seu discurs era molt sincer i la seva vida es corresponia molt amb el seu ideari polític i aquesta coherència reforçava la seva autoritat política i moral. Era molt respectuós, tenia un respecte impecable per l'opinió de les persones.

4. Catalunya, la democràcia i el socialisme eren la base de la seva política? Podien anar separades ?

Sí. Però jo crec que abans que tot ell era un catalanista. Josep Pallach venia del POUM, un partit marxista revolucionari. Es va adonar que el gran error havia estat el fet de ser un partit espanyol. Quan va ser conscient d'aquest fet van decidir fer un partit nou i només català, separat dels partits espanyols. Això va donar sentit al seu ideari. Les seves idees les volia plasmar en un projecte polític català, articulat i dialogant amb les altres forces espanyoles però separat. Va ser quan es va crear el Moviment Socialista Català.

Catalunya, la democràcia i el socialisme no podien anar separades, eren coses que en el seu ideari, no eren únicament compatibles sinó que una reforçava l'altra.

5. Quina relació tenia Josep Pallach amb els socialistes espanyols (PSOE)?

Tenia molta relació, és cert que ens barallàvem, ens discutíem... però hi havia molta relació. En aquella època la relació existia tan a fora com a dins. A fora ens disputàvem molt amb els representants del Partit Socialista Obrer Espanyol a l'exili. En canvi estàvem bastant d'acord amb els socialistes espanyols que eren del PSOE, que eren a dintre i eren més renovadors i que semblava que entenien més bé els plantejaments de Catalunya.

Jo i en Pallach vam anar a la presó amb en Felipe González. Va ser en una reunió a Madrid on es discutia amb totes les forces espanyoles per tal de fer una plataforma democràtica i aquí ens van detenir.

6. Va veure mai dubtar Josep Pallach de les seves idees polítiques?

No, ell de les seves conviccions no en va dubtar mai perquè era un home que tenia un camí traçat, no es va desviar mai d'aquest camí. Ara també era un home capaç de rectificar les seves idees. Ell va evolucionar, com va evolucionar tot el socialisme democràtic. Va passar de pensar que la nacionalització de les empreses industrials era una bona cosa a pensar que s'havien de socialitzar d'una altra manera que no pas estatitzar-les. Va rectificar algunes de les seves idees però el seu camí ideològic, les bases, els principis que van guiar la seva acció no. Perquè no formaven part únicament de la seva manera de ser sinó de les seves conviccions profundes. En aquest sentit no va dubtar. Però sí que davant d'alguns fets, podia rectificar les seves idees que no semblaven apropiades per desenvolupar-les en el futur, que no es va donar el cas, ja que va morir molt jove

7. Com feien política catalana a la clandestinitat?

A base de reunions, moltes reunions, per anar buscant adeptes, gent que es volgués comprometre. També fèiem moltes activitats; si hi havia vagues,

s'havia d'ajudar als vaguistes; també buscàvem ajuda per als presos que detenien, en les organitzacions internacionals; internament es feien butlletins, Josep Pallach també escrivia un diari, *l'Endavant*, que s'imprimia a França i s'havia de passar clandestinament, fèiem butlletins sindicals, opuscles... es feia tot tipus de propaganda o de formació ideològica. Les publicacions que fèiem les anàvem distribuïnt, com podíem, tot resultava molt difícil i complicat. També es va organitzar un grup d'advocats per la gent que era detinguda. Tot això s'havia de fer d'amagat era una època de molta repressió. Tenia un cotxe de doble fons que passava la frontera i tirava la propaganda.

8. En el primer congrés del partit Socialista de Catalunya 8 i 9 de gener de 1977 va ser-hi present? Què va presentar Pallach?

Sí, vaig ser-hi present.

Pallach, era el secretari general i presentava l'informe de la línia política i es votava els òrgans de direcció.

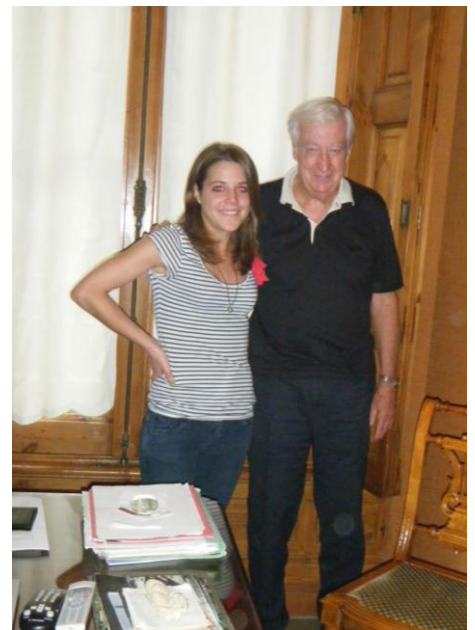
9. Pel que he llegit, es va realitzar una campanya bastant ferotge contra Josep Pallach abans del Congrés. Perquè? Era un polític que els feia por?

Abans del congrés i molt abans dins la mateixa oposició hi havia enemics polítics i després, a partir del 1966-67 va començar a produir-se una divisió a l'interior. Uns eren partidaris d'anar units amb els comunistes i els altres s'hi oposaven. Nosaltres no érem partidaris d'unir-nos amb els comunistes. Els comunistes ho van aprofitar i van començar a fer una campanya contra Pallach en la qual també hi participaven alguns socialistes que eren partidaris d'anar amb els comunistes. Tot això va donar lloc a una propaganda que va durar molts anys. Pallach va ser molt atacat pels comunistes i pels socialistes.

Tenia una autoritat moral i natural alta. La seva política sí que feia por, el propi Pujol el veia com un possible rival. Pallach s'entenia, dialogava amb els seus contraris però una certa rivalitat sempre apareixia, i no es va traduir mai en hostilitat. En canvi en els altres sí. Era un renovador, un reformista que volia canviar les coses i per tant, tota la gent conservadora se'l mirava amb un cert recel, per si algun dia les seves idees haguessin arribat a triomfar.

10. El seu desig era la creació d'un Partit Socialista de Catalunya, sense cap mena de submissió a cap altre partit. Ho hauria aconseguit ?

No se sap, perquè va morir just a l'inici quan es començava a fer política. Tothom va fer suposicions, però la història és la que és i no es reescriu, el que passa, passa, i és el que és. Es pot aprendre de la història però no es pot canviar.

11. Què creu que pensaria Josep Pallach de la política actual?

Per ser sincer és impossible de dir-ho perquè han passat trenta anys. Tot i això puc dir que la seva idea de fer un Partit Socialista Català no ha reeixit. Hauria reeixit si ell hagués continuat vivint? No se sap, però és un problema que ara continua sobre la taula.

Pallach va situar el debat justament on és el problema. Una de les coses que deia és que els socialistes espanyols no ens han de criticar que nosaltres escollim els nostres líders però nosaltres tampoc no hem d'intervenir en els seus afers. Creia que un Partit Socialista Català no ha de tenir representants en la direcció i en els congressos del Partit Socialista Espanyol i votar el secretari o el president. Ens hem d'entendre, parlar, coordinar les nostres accions... però ells són uns i nosaltres uns altres.

Ell sempre va mantenir aquesta idea, va ser una constant de la seva vida, des de l'any 1945 que van fer el Moviment Socialista Català. Aquesta idea no ha triomfat però segueix vigent, viva i latent, és un problema que no està resolt.

De la política només serveix el present per anar cap al futur. El passat pot servir de lliçó, però no el pots reescriure, no el pots inventar. És com és i ja està.

12. Creu vostè que hagués arribat a ser President de la Generalitat?

De la manera com s'han desenvolupat les coses és molt difícil saber-ho.

Però podia haver estat President?, potser sí, ja que complia tots els requisits.

Tenia les condicions per ser-ho.

13. Com va viure vostè la mort de Josep Pallach?

La vaig viure sobretot com la pèrdua d'un amic íntim. A part del sentiment patriòtic i que Catalunya perdia una gran figura, personalment em va afectar molt perquè perdia un amic. Vaig dedicar moltes hores a servir aquesta amistat i per tant, em vaig quedar molt desconsolat. I sobretot vaig veure que era casi impossible reconstruir una figura com la de Pallach en molt poc temps. La personalitat del líder en el partit era molt important, ja que la gent a qui feia confiança era a ell i quan es va morir, a les portes de les eleccions, era absolutament impossible trobar-ne un altre. En Pallach feia dècades que es preparava, tenia la confiança de molta gent i els altres polítics el coneixien.

Barcelona 25 de setembre de 2012

2.1.10 ENTREVISTA JOAN TAPIA (company polític de Josep Pallach)

Joan Tapia va néixer a Barcelona l'any 1946. Es va llicenciar en Dret i Econòmiques. Va començar a treballar com a redactor econòmic i editorialista de La Vanguardia. Va deixar el periòdic per anar a treballar a la Caixa i va ser el director general del diari *El Noticiero Universal* que en l'actualitat no existeix. Anys més tard va assessorar el Ministre d'Economia i Hisenda, Miguel Boyer del 1982-85. Del 1987 al 2000 va ser director de La Vanguardia. Després va treballar com a director general de BTV i del 2004 al 2007 va dirigir TVE a Catalunya i des de l'any 2007 es dedica a l'exercici lliure de la professió: escriure, PARTICIPA EN tertúlies...

De jove es va implicar en la política militant en el Reagrupament Socialista Democràtic de Catalunya (RSDC), dirigit per Josep Pallach.

1. Com va conèixer Josep Pallach?

Vaig conèixer Josep Pallach a la clandestinitat el 1965, a través d'en Rudolf Guerra que era el secretari general del club d'amics de la UNESCO (era una organització legal que existia a Catalunya on s'hi trobava molta gent, que per diferents motius s'oposava al règim). El Rudolf em va posar en contacte amb una organització que es deia el Moviment Socialista de Catalunya que més tard es va fusionar amb altres per crear el Partit Socialista de Catalunya. El Moviment Socialista de Catalunya a l'exili era liderat per Josep Pallach. El vaig conèixer a Perpinyà en una reunió, quan jo tenia 20 anys.

2. Quina relació mantenia amb Josep Pallach? Eren companys de grup?

Érem companys de partit. El començament Josep Pallach vivia a França i teníem una relació més espaiada, ens veiem de tant en tant, en les reunions que fèiem. Quan va tornar definitivament a Catalunya el 1970 la nostra relació és va estrènyer més ja que ens vèiem quasi cada setmana en diferents reunions.

3. Què era el que més admirava de Josep Pallach com a polític i com a persona?

Pallach era una persona amb molt coratge i amb unes idees molt clares, que sabia defensar. Tenia tant de coratge per defensar-les com per adaptar-les, es sabia adaptar a les noves situacions. No era una persona fonamentalment dogmàtica. En la política espanyola, sobretot en la clandestinitat, hi havia grups

petits que es coneixen poc i hi havia una tendència al dogmatisme. En aquest sentit Pallach era un home amb molt de coratge polític, amb unes idees molt clares i molt poc dogmàtic.

4. Catalunya, la democràcia i el socialisme eren la base de la seva política? Podien anar separades?

L'Endavant era l'òrgan del Moviment Socialista de Catalunya durant la clandestinitat. Durant molts anys l'escrivia quasi tot ell. El lema era Federació, Democràcia i Socialisme. Era molt partidari dels vincles federals. Catalunya no calia ni esmentar-ho, era una evidència, es donava per descomptat la catalanitat. La diferencia amb en Pujol és que ell era Federació, Democràcia i Socialisme. Creia que les opcions polítiques tenien que ser idees polítiques ideològiques i que només nacionalisme, no era suficient.

Sí, per descomptat, tal i com ho veia ell, sí que podien anar separades. Ja que hi havia catalans demòcrata-cristians, conservadors, liberals, comunistes...

És lògic que per algunes coses anessin units i que per d'altres separats. Per defensar Catalunya havien d'anar units però per competir pel govern a Catalunya havien d'anar separats.

Però dins la seva ideologia aquestes tres paraules anaven sempre juntes. Ell era un socialista de tipus federal no de tipus centralista.

5. Quina relació tenia Josep Pallach amb els socialistes espanyols (PSOE)?

Volia una relació la més cordial possible, però que fossin partits diferents, això ho vam entendre sempre. Ell va ser el fundador del Moviment Socialista Catalunya, que venia de la unió del Partit Socialista de Catalunya durant la república i era un partit socialista d'obediència catalana.

6. Va veure mai dubtar Josep Pallach de les seves idees polítiques?

De les seves idees polítiques mai no el vaig veure dubtar però sí que les corregia, i les adaptava, ell no era un dogmàtic. Les tenia molt clares. Era catalanista, socialista, federalista i demòcrata. Pallach estudiava molt bé el que passava, era un gran observador, i adaptava les seves idees a la realitat. Per exemple, la socialdemocràcia d'abans de la Segona Guerra Mundial tendia a pensar que tots els mitjans de producció i que totes les empreses havien de ser públiques. Quan jo el vaig conèixer pensava que això no havia de ser així, que l'Estat havia de dirigir l'economia, però a través dels impostos, la planificació.. però que el sector privat havia de ser molt potent.

De vegades dubtava sobre les estratègies a seguir. Quan ens vam conèixer s'havia de prendre la decisió sobre una aliança amb el partit comunista o amb els grups de centre. Ell era partidari de l'aliança amb els grups de centre

catalanista. Això va provocar la separació del Moviment Socialista de Catalunya, ja que hi havia un corrent molt partidari de l'aliança amb els comunistes.

No dubtava però sabia adaptar-se. Un exemple és el cas de la monarquia. Pallach era clarament republicà, però quan va veure que el Rei col·laborava en el desenvolupament de la democràcia, va canviar d'estratègia, es va saber adaptar al que més convenia en aquell moment al país.

7. Com feien política catalana a la clandestinitat?

Com es podia. Bàsicament amb organitzacions "paralegals", com per exemple el Club d'Amics de la UNESCO. Ell va ser partidari junt amb Pujol, –és una història no massa coneguda– d'utilitzar les eleccions que feia el règim per posar candidats demòcrates, tant en els ajuntaments com en els procuradors de les Corts. En l'època franquista a les Corts hi havia una part dels seus membres que eren nomenats pel règim, però n'hi havia un centenar que s'elegien per províncies, per sufragi universal. Era molt difícil ja que guanyava qui tenia més recolzaments o diners. Ells recolzaven candidatures demòcrates. L'objectiu era sortir de les reunions de clandestinitat i utilitzar els sistemes legals. Feien reunions per tot Catalunya defensant un procurador, això no ho podien impedir, era ben legal. També era partidari d'anar a les eleccions sindicals com va fer Comissions Obreres.

8. En el primer congrés del partit Socialista de Catalunya 8 i 9 de gener de 1977 va ser-hi present? Què va presentar Pallach?

Sí, hi vaig assistir.

Va ser 2 dies abans de la seva mort. En aquest Congrés tenia molt clar el retorn de la Generalitat i de Tarradellas. Ell deia que Catalunya necessita, des del primer moment, recuperar la seva autonomia. No volia que la democràcia espanyola fos la mateixa a arreu, tenia clar que Catalunya havia de recuperar la seva autonomia. Com recuperar-la? Hi ha una institució a l'exili que és la Generalitat i que té un President, per tant s'ha d'exigir el seu retorn immediat.

Tenia dos motius per demanar això. El primer, és que pensava que amb aquest sistema es recuperava ràpidament l'autonomia per Catalunya i el segon que així s'impedia que es fes un acord amb el règim que NO impliqués el retorn de la Generalitat.

9. Pel que he llegit, es va realitzar una campanya bastant ferotge contra Josep Pallach abans del Congrés. Perquè? Era un polític que els feia por?

Va haver-hi un moment que el Partit Socialista s'escindeix en dos: Pallach a l'exili, que defensava un partit més socialdemòcrata i pactes al centre i des de

l'interior Reventós, que defensava un partit socialista més a l'esquerra i amb pactes amb els comunistes. Es produeix l'any 1965 i dura 10 ó 12 anys.

En els primers moments de llibertat de premsa hi ha aquest xoc de les dues tendències. Tots aquests fets van fer que hi hagués una campanya contra Pallach.

Pallach feia respecte ja que tenia unes posicions polítiques molt clares des de feia temps i és evident que podria ser una persona de la política catalana molt important.

Hi havia l'Anton Cañelles, el Pujol amb molta força, hi havia el Pallach, Reventós, i els comunistes. Hi havia una competència forta dins aquest ventall de líders.

10.El seu desig era la creació d'un Partit Socialista de Catalunya, sense cap mena de submissió a cap altre partit. Ho hauria aconseguit ?

Jo crec que ell volia un pacte amb Madrid, amb els Socialistes Espanyols, un pacte que no fos de submissió sinó que fos de partits autònoms.

No sé sap que hagués passat, segurament Pallach també hagués arribat a un acord amb el PSOE, ja que no tenia cap sentit que el PSOE presentés llistes a Catalunya, contra els Socialistes Catalans. Però el que és clar és que volia un pacte entre partits autònoms. Això s'hagués hagut d'articular, si hagués viscut segurament s'hauria fet. No crec que el seu desig fos l'articulació actual.

Ell tenia una certa desconfiança del PSOE, ell creia que el PSOE a Espanya no seria un partit fort, amb això estava equivocat. Creia que el partit important dins l'esquerra seria el Partit Comunista. Això no va passar, segurament per la figura de Felipe González. Tot es va accelerar molt l'últim any, la convivència entre en Pallach i en Felipe González només va ser de 6 mesos.

11.Que creu que pensaria Josep Pallach de la política actual?

Ell tenia clar com eren les democràcies europees. Estava d'acord en què el sistema electoral espanyol del 1977 fos de llistes, ja que deia que cap líder polític pot quedar fora del Parlament. Per tant és millor que les primeres eleccions es facin per llistes.

Però ell era partidari que els diputats fossin de circumscripció com passa a França, a Anglaterra, als Estats Units... ja que creia que si es feien llistes els aparells dels partits tenien massa poder.

Jo crec que la política espanyola amb uns partits tant centralitzats i que ningú sap qui és el seu diputat no seria del seu gust. Voldria que els diputats fossin responsables davant els partits però també davant els electors, de forma que els diputats no haguessin votar sempre d'acord amb el partit que sinó tinguessin una certa autonomia. Tot i que és el partit qui els posa i els treu, si un diputat té molt de suport del seu electorat serà més difícil substituir-lo.

Crec que ell confiava en que a Espanya hi hagués forces de dretes més centrals on les classes mitges espanyoles es sentin representades. Per tant penso que no li agradaria com és la dreta actual.

12. Si Pallach no hagués mort tan jove, que creu que hauria passat al nostre país? Creu vostè que hagués arribat a ser President de la Generalitat?

Crec que Pujol i Pallach haguessin estat aliats per moltes coses però no per ser President de la Generalitat. Pujol volia ser-ho des de ben jove, a l'any 1958 ja deia que volia ser President. L'ambició del Pallach era més raonable més laica. L'ambició de Pallach tampoc no era ser President de la Generalitat, sinó influir en la política catalana a favor de la socialdemocràcia.

13. Com va viure vostè la mort de Josep Pallach?

Va ser un cop molt fort. Els grups eren tots molt embrionaris, tot s'estava construint... Hi havia els comunistes que tenien al darrera, uns aparells de molt de temps i que comptaven amb l'ajut de la Unió Soviètica, tenien unes estructures sòlides. Hi havia el grup d'en Pujol que tenia una força econòmica, molts industrials i empresaris. El PSOE tenia al darrera la Segona Internacional Socialista. El grup d'en Pallach, tenia poca cosa com a força. Era un projecte edificat sobre la seva persona.

Inevitablement la seva mort va contribuir a la dissolució progressiva d'aquest grup.

Era ben bé la imatge d'un líder.

Barcelona, 8 d'octubre de 2012

EL RECORD DE JOSEP PALLACH

“Pallach s’hauria sentit orgullós si hagués pensat que ell podia ser un lloc de trobada, un punt de reflexió, una parada”.

2.2 ENCARA HI HA PRESENT EL RECORD DE JOSEP PALLACH EN L'EDUCACIÓ I ALS POBLES.

2.2.1 CEIP ESCOLA JOSEP PALLACH

L'escola, **Josep Pallach**, es troba situada en el centre de Figueres al carrer Fossos nº 1.

EL CEIP Josep Pallach va iniciar la seva activitat docent el 15 de setembre de 1983 en una part de l'edifici que el Departament d'Ensenyament acabava de comprar a la Comunitat religiosa de les Germanes de la Presentació. Durant el curs 83-84 compartiren l'edifici els dos Centres: el col·legi públic que popularment se l'anomenà "Les Franceses" –donat que la Comunitat religiosa procedia de França i en els seus inicis impartia l'ensenyament en francès– i el col·legi privat de la Presentació. El setembre de 1983 es posaren en funcionament 2 unitats de Parvulari i 8 d'Educació General Bàsica, i cada curs i de manera progressiva es va anar ampliant el nombre de grups fins a arribar a 4 unitats de Parvulari i 16 d'EGB. Actualment el centre disposa de 6 unitats de Parvulari i 12 d'Educació Primària. L'escola Josep Pallach disposa dels següents espais:

6 Aules d'Educació Infantil, 12 Aules de Primària, Biblioteca, Gimnàs, Aula de Música, Aula d'Educació Espacial, Aula d'audició i Llenguatge, Aula de Psicomotricitat, Aula d'Informàtica, Aula de Plàstica, Aula TIC Ciències, Aula de llengües, Aula d'acollida, Despatxos de Direcció, Cap d'Estudis i Secretaria, Sala de Mestres, Despatxos tutories, Consergeria, Cuina, Despatx AMPA, Serveis.

2.2.2 FUNDACIÓ PALLACH

La fundació és un projecte nascut –com Pallach– a tot el país, pensant que l'educació és tasca de tots; per això és tan important el lema: "Tothom educa; s'educa tothom. Fem xarxa".

La Fundació Pallach comença a fer els seus primers passos el Gener d'aquest anys. Aquesta entitat sense ànim de lucre, que homenatja el pedagog Josep Pallach, neix a Palafrugell i té com a objectiu actuar en el sector de l'educació fent de complement entre les diferents administracions i actors implicats i intentant aconseguir una unió d'esforços en el sector educatiu.

La fundació porta el nom de Josep Pallach ja que és considerat com a pedagog un exemple clar d'aquesta manera global i compromès a entendre les coses.

La tasca a realitzar és:

1. Formació: Jornades, cursos, seminaris, tallers, debats, conferències, etc.
2. Programes: Actuacions coordinades, en un territori i/o temps determinats.
3. Estudis i recerques: Projectes de recerca i estudis concrets, amb incentivació a través d'ajudes i/o premis, etc.
4. Publicacions i difusió: Pàgina web, butlletí, informes, anuncis, publicacions.

2.2.3 INSTITUT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ JOSEP PALLACH (ICE)

L'Institut de Ciències de l'Educació Josep Pallach es troba situat al Castell de Perelada 14 baixos de Girona. Té com objectius contribuir a la formació permanent del personal acadèmic de tots els nivells educatius, l'assessorament tècnic dins el camp de la planificació la recerca i la innovació pedagògiques. com a funció el disseny i la gestió dels plans de formació contínua per el personal docent en general, i per al personal acadèmic de La universitat de Girona en particular, així com la millora de la qualitat de la docència a través de la formació del personal acadèmic dels tots els nivells educatius.

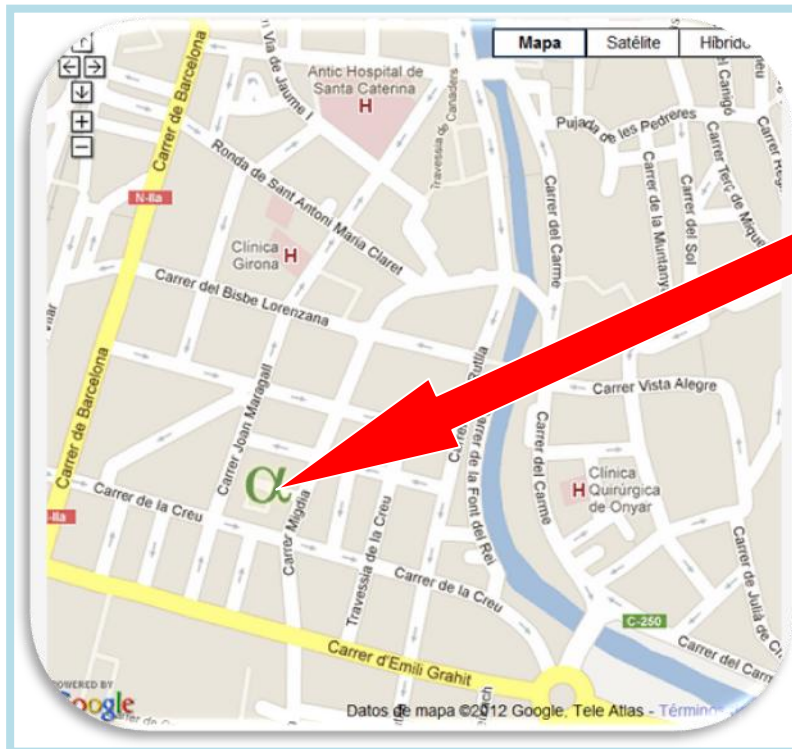

Forma part també de les atribucions de l'ICE, facilitar el procés de normalització lingüística, així com col·laborar amb altres institucions per a l'organització de tot tipus d'activitats relacionades amb el món de l'educació.

El nom de Josep Pallach va ser posat al 27 de Juny del 2002 per acord del Consell de Govern de la Universitat. Amb aquesta decisió es va voler fer palès el reconeixement a la figura del pedagog Josep Pallach.

2.2.6 PLAÇA JOSEP PALLACH, GIRONA

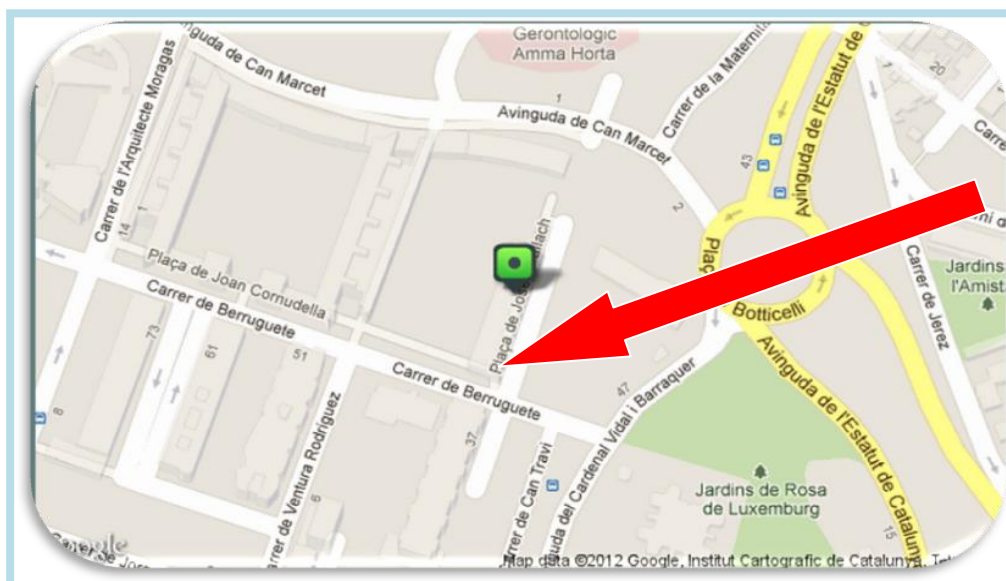
La plaça Josep Pallach de Girona es troba situada entre el C/ Joan Maragall i el C/Migdia, bastant al centre de la ciutat.

Plaça Josep
Pallach, Girona

2.2.7 PLAÇA JOSEP PALLACH, BARCELONA

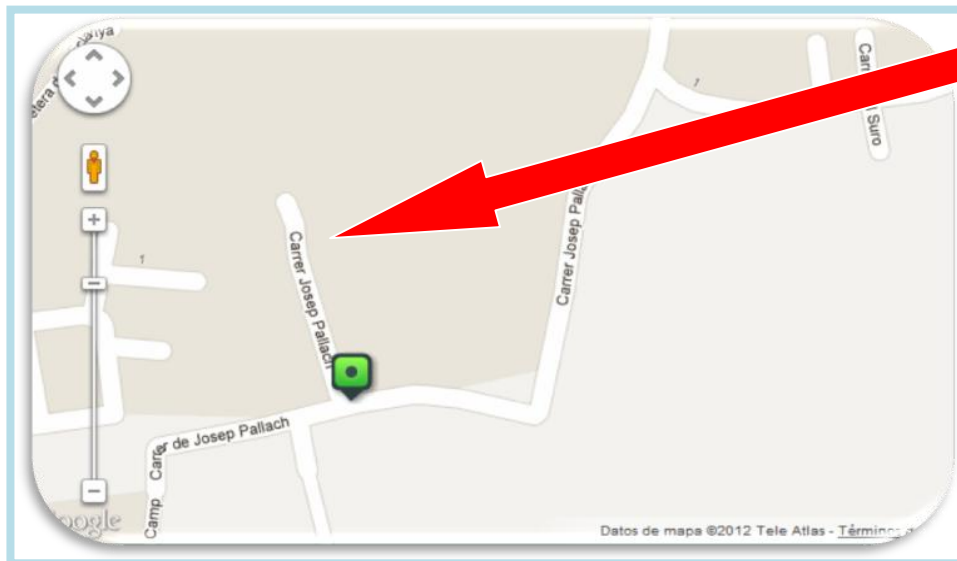
La plaça Josep Pallach de Barcelona es troba situada entre l'Avinguda de Can Marcet i el Carrer Berruguete.

Plaça Josep
Pallach,
Barcelona.

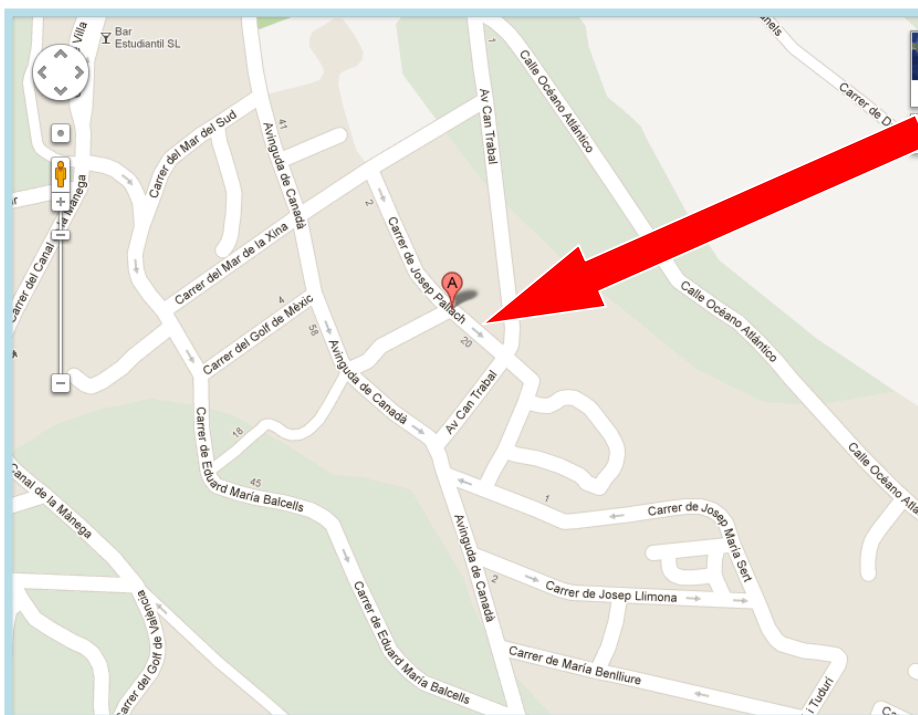
Palafrugell, Girona i Barcelona han reconegut Josep Pallach posant nom a una de les seves places. Sembla com si els que dirigeixen aquestes ciutats hagin volgut associar el seu nom a un terme, a un lloc definitiu, a un lloc on instal·lar-se per reflexionar, abans de decidir de quina direcció cal tornar a partir. S'hauria sentit orgullós si hagués pensat que ell podia ser un lloc de trobada, un punt de reflexió, una parada.

2.2.8 CARRER JOSEP PALLACH, PALAFRUGELL.

Carrer Josep
Pallach,
Palafrugell

2.2.9 CARRER JOSEP PALLACH, SAN CUGAT DEL VALLÈS.

Carrer Josep
Pallach,
San Cugat del Vallès

LA PEDAGOGIA DE PALLACH AVUI

2.3 UNA APROXIMACIÓ ACTUALITZADA DE LA PEDAGOGIA DE PALLACH

1. El primer plantejament de Josep Pallach era: Escola obligatòria i gratuïta per a tothom → **Democratització de l'ensenyament**. Actualment aquesta premissa és vigent.

2. El segon plantejament era una **escola pública, catalana i plural**. En aquests moments el nombre d'escoles públiques i privades de Girona és:

- Infantil i Primària públiques: 239+7 (EE)
- Infantil i Primària concertades i privades: 41+ 3(EE)
- Secundària pública: 70
- EOI: 7
- Centres capacitació agrària: 2
- Secundària concertades i privades: 31
- Llars d'infants públiques: 137
- Llars d'infants privades: 53
- Escoles de Música públiques o municipals: 15
- Escoles de Música privades: 14
- Centres, CF privats: 8
- Centres d'Adults públics: 13
- Centres d'Adults privats: 9

Amb aquestes dades podem veure com el “desig” de Pallach s'ha complert, ja que hi ha més escoles públiques que privades. I els resultats també demostren que l'escola pública és de gran qualitat.

3. El tercer plantejament era el **canvi dels mètodes pedagògics orientats als alumnes** (coneixement dels alumnes i contacte regular amb les famílies, treball entre professors, observació de l'alumne...). Totes aquestes eines pedagògiques en l'actualitat es plasmen en: la tutoria, treball de departament, grups reduïts i altres pràctiques pedagògiques.

4. El quart plantejament és que per aconseguir aquests canvis metodològics cal:

- **25 o 30 alumnes per classe**. En l'actualitat l'ensenyament primari acull 25–27 alumnes per grup, l'ensenyament secundari acull 30–33, i el batxillerat acull 35 o més alumnes grup.
- **Pocs professors en un grup**. És un tema que està contemplat però en l'actualitat no es compleix en general.
- **Tutoria de grup**. El tutor de grup existeix però com que hi ha molts alumnes a l'aula és complicat realitzar una tutoria que serveixi d'ajuda als alumnes ja que el coneixement individualitzat és difícil.

5. Altres plantejaments:

- **Els consells de classe.** En aquests moments actualment el consell de classe és l'equivalent de l'equip docent.
- **La coordinació vertical.** També es duu a terme entre els professors i també amb la coordinació de l'EAP.
- **L'orientació i l'expedient escolar.** Actualment són els equips psicopedagògics i l'EAP les persones que realitzen aquestes tasques.
- **La direcció de treball (grups reduïts de 15 alumnes).** Actualment es fan desdoblaments de l'aula que permeten una major atenció a la diversitat dels alumnes.

3. CONCLUSIONS

Senzill. Savi. Pluralista. Planer. Murri. Valent. Lluitador. Ferm. Clar. Optimista. Sincer. Catalanista. Socialista. Renovador. Reformista. Coherent. Després. Autèntic. Responsable. Rialler. Just. Bromista. Company. Amic. Professor. Pedagog. Polític. Alegre. Respectuós. Innovador. Honrat. Idealista. Intel·ligent. Tot això era Pallach. Tot això és el que jo he après sobre ell.

He de donar les gràcies a totes aquelles persones que han volgut compartir amb mi una estona per poder parlar de com era i qui era Josep Pallach. Totes han fet grans aportacions al meu treball. M'ha agradat la seva senzillesa, la manera com m'han tractat, l'esforç que han fet alguns per poder aportar el seu granet de sorra. Finalment l'admiració i el respecte que sentien i senten per Josep Pallach.

De cada part del treball me n'emporto moltes coses que abans ignorava, que no podia apreciar perquè no les sabia. Ahora he après a respectar la professió de mestre, de professor... He après que els mestres són essencials, que formen part de les nostres vides i que gran part del que sabem els ho devem a ells.

En la primera part del treball Que és la pedagogia?, he entès la pedagogia i també saber-la explicar. Crec que en el futur em pot ser útil. També he conegut les bases pedagògiques de pedagogs internacionals i catalans.

En la segona part Josep Pallach: L'home, "he conegut" una persona que sempre estava disposada a ajudar els altres, que mai no donava un no com a resposta, la passió que tenia pels llibres, l'afany d'ensenyar i d'aprendre, l'obstinació per la llibertat, el respecte total a les idees dels altres, la senzillesa amb què va viure tants anys d'exili a França i les dificultats viscudes a Catalunya. Finalment la seva dedicació extrema a la política i a l'ensenyament, les seves dues grans passions.

En aquesta part he entrevistat la seva única filla, l'Antònia Pallach. Ens va rebre a la casa on havia viscut Josep Pallach, i on viu encara la seva vídua, a Esclanyà. Allà va ser on vaig començar a conèixer una mica més com era Pallach, la seva manera de viure... vaig tenir l'honor de poder conèixer la seva esposa Teresa Juvé.

L'Antònia és una persona molt senzilla, agradable i afable. Un moment molt emotiu va ser quan, abans de marxar, em va donar i dedicar el llibre que ella havia escrit: *Josep Pallach: 43 ANYS DE PASSIÓ*.

La tercera part Josep Pallach: El pedagog, he conegut el saber bon fer d'un gran mestre.

Pallach tenia clara la idea que l'escola havia de ser OBLIGATÒRIA i GRATUÏTA per a tots: **democratització de l'ensenyament**. Al costat d'aquest objectiu i lligat amb ell sorgia un segon gran tema: **La crisi de l'escola**. Pallach creia que per sortir de l'estancament i de les inèrcies de molts d'anys, calia un **canvi de plantejaments pedagògics orientats a l'alumne**, que és el més important en el fet educatiu. Es tracta que els alumnes treballin, posant en acció les seves capacitats, que coneguin el seu entorn i els seus interessos. Són els principis de l'escola activa.

Aquest canvi d'enfocament en el fer dels professors, es concretava en el coneixement dels alumnes, treball entre professors, treball en equip...

Tots aquests plantejaments exigien, ràtios **25-30** alumnes per classe, pocs professors en un grup, tutor de grup per canalitzar la informació...

Pallach era partidari d'una **escola pública, catalana i plural**. També tenia clar que els mestres havien de **conèixer la nostra llengua i la seva didàctica** per poder-la ensenyar als nens.

Per a ell el paper del mestre era essencial, és l'intermediari entre el noi i noia i el coneixement, per tant un element bàsic de la reforma educativa era la **formació del professorat**.

En aquest apartat he après a apreciar i a respectar més els mestres i la seva feina.

Un bon mestre és aquell que ensenya a raonar, a pensar, a participar. El que es preocupa per l'aprenentatge i pel creixement del alumnes.

Amb les entrevistes que he fet en aquest apartat, he pogut comprovar que tots els seus alumnes el consideren un gran mestre. Expliquen que va ser un professor que els va ensenyar a defensar la seva opinió, sempre raonada; a creure en ells, mai no va dubtar de la seva capacitat d'aconseguir allò que volien. També diuen que les seves classes eren molt pràctiques, magistrals, en les quals hi havia molts debats, fet que els ajudava a ser més savis.

Estic ben convençuda que Catalunya amb la mort de Josep Pallach va perdre un gran pedagog. Tot i que va estar poc temps al nostre país, sé que la seva manera de fer ha quedat ben palesa en molts dels seus alumnes i col·laboradors.

De la quarta part, Josep Pallach: el polític, he conegut un gran polític, amb una gran coherència i credibilitat, i un gran catalanista.

Tenia molt clara la idea de llibertat d'autonomia per al seu país. Es definia com un home català, socialista i demòcrata. En les entrevistes que he fet als seus companys polítics s'ha vist clar que aquestes paraules no podien anar separades i una reforçava l'altra.

Català: era un home que estimava la seva terra, abans que res es sentia català.

Socialista: Ell pensava en el socialisme com un partit de masses, no només per la classe obrera. L'objectiu era aconseguir una societat igualitària i justa. Tenia molt sentit social.

Demòcrata: Per a ell la llibertat era un dret inqüestionable. Tenia un gran respecte a les persones i a les seves creences i ideologies.

En la part política he entrevistat: Frederic Suñer, Amadeu Cuito i Joan Tapia. Ha estat molt interessant ja que he tingut la gran sort de poder parlar amb persones que han viscut en una època molt diferent a la meua. Una època en què no hi havia llibertat, que la gent havia de marxar per les seves idees polítiques. Tots parlen de Josep Pallach com un gran polític amb molta admiració, com una persona molt honrada i amb molta credibilitat. Era un gran pedagog i per tant sabia explicar molt bé el que volia, un fet molt important en política. Era un home de qui et podies refiar i que tenia un gran respecte per l'opinió de les persones, que mai no havia dubtat de les seves idees i les havia defensades fins l'últim moment.

He llegit en una entrevista que van fer a Teresa Juvé, la seva esposa, que Jordi Pujol li havia dit que *si Pallach hagués viscut, ell no hauria estat President de la Generalitat*.

Josep Pallach era un gran polític que s'interessava més per les necessitats de les persones que per les seves pròpies. Tenia un gran sentit social, cosa que avui dia costa de trobar.

Amb tot el que he llegit i amb les persones que he parlat penso que Catalunya va perdre un gran polític. No sé què hauria passat si no hagués mort, Perquè com bé diu el senyor Cuito, la història és la que és i no es pot reescriure. Però crec que hauria estat ben diferent.

Vull destacar que aquesta part del treball m'ha interessat molt més del que esperava. M'ha despertat molta curiositat per la política. Últimament quan passa un fet polític, més d'una vegada, m'he fet la pregunta: Què pensaria Josep Pallach?

La cinquena part La Pràctica; és la que m'ha fet aprendre més a nivell personal, ja que m'ha ensenyat a desenvolupar-me a l'hora de parlar davant de la gent, a expressar-me millor, a fer-me entendre...

Ha estat una gran experiència. He tingut la possibilitat de conèixer persones molt interessants, i importants, que tenien moltes coses a explicar-me.

Després de cada entrevista sortia satisfeta i contenta, pel fet de pensar que aquella persona havia volgut col·laborar en un treball de recerca d'una alumna de batxillerat. En més d'una ocasió, m'ha sorprès la facilitat amb què han acceptat ésser entrevistades, quan sé de segur que són persones molt

ocupades. Alguns m'han atès a casa seva, altres al seu lloc de treball, en una cafeteria...

Ha estat una experiència que la tornaria a repetir, una i altra vegada i que no la canviaria per res del món.

D'altra banda, en aquesta part també he pogut comprovar com Pallach després de 35 anys de la seva mort encara segueix present en els pobles, en les escoles, i en el cor de les persones.

Sé del cert, un cop he acabat el treball, que m'ha encantat fer-lo, que he après moltíssim i que Catalunya va perdre el 1977 un gran polític, un gran pedagog, un gran home sense cap mena de dubte. I també sé que m'hagués agradat conèixer-lo.

4. AGRAÏMENTS

Recordo tantes persones en aquests moments que necessitaria més d'una pàgina per esmentar-les totes. Així que miraré de fer-ho tan bé com pugui, sense deixar-me ningú. Abans de referir-me a persones en particular, m'agradaria donar les GRÀCIES a totes aquelles que m'han donat suport, m'han recolzat i que han tingut tanta paciència amb mi.

És inevitable que els meus pares, la Sara i en Josep, siguin les primeres persones a qui jo vulgui mostrar el meu agraïment, sobretot a la meva mare, ja que en molts moments ha aguantat el meu mal humor. I les meves germanes, la Irene i la Mariona que m'han donat suport i m'han acompanyat a les entrevistes. En definitiva, donar les gràcies a tota la meva família i els meus amics per haver-me aconsellat i ajudat en aquest treball.

Donar mil gràcies a la Marta Ros i Puig, que sempre que l'he necessitada per qualsevol cosa, m'ha ajudat. A més a més m'ha donat molts consells que sempre he aprofitat. També he de dir que m'ho he passat molt bé amb la Marta.

També m'agradaria donar les gràcies a la meva assessora, la Pilar Coromina, que m'ha orientat i m'ha aconsellat en aquest treball. M'ha resolt tots els dubtes que tenia, i sempre m'ha animat a continuar treballant.

Finalment al meu agraïment a Antònia Pallach, Josep Maria Soler, Marta Ros, Salomó Marquès, Maria Eugènia Sala, Irene Rigau, Josep Mitjà, Frederic Suñer, Amadeu Cuito i Joan Tapia, que han volgut col·laborar i que m'han dedicat una part important del seu temps. Dir per últim que totes són unes persones fantàstiques, de cada una me n'emporto un record molt especial.

5. BIBLIOGRAFIA

LLIBRES:

- PALLACH.J (1997). *La democràcia per fer què?* 1er ed. Barcelona: Nova Terra. ISBN 84-280-0848-5.
- FULLAT.O I MARQUÈS.S.(2002) *Josep Pallach pedagog: Antologia de textos*. Girona: CCG Edicions (Col·lecció Joan Puigbert). ISBN 84-95483-27-0
- BESALÚ.X I FEU.J. *Pedagogia: professionals de l'educació i la cultura*. Girona_ CCG Edicions. ISBN 978-84-92718-18-4.
- PALLACH.J (1971). *Instituts-Pilot i Reforma de l'Ensenyament Mitjà*.1er ed. Barcelona: Nova Terra (Col·lecció "síntesi").
- PALLACH.A (1995). *Història d'un home dret: Josep Pallach*.1er ed. Barcelona: Columna Edicions, S.A. ISBN 84-7809-816-X.
- PALLACH.J (1978). *Els mestres públics i la reforma de l'ensenyament a Catalunya*. 1er ed. Barcelona: Ediciones CEAC (colección educación i enseñanza, serie monográfica). ISBN 84-329-9310-7.
- PALLACH.A. (1989). *Josep Pallach: 43 anys de passió*. Palafrugell: Oríon 93. editores (Col·lecció Assaig) ISBN 84-87309-054.

ARTICLES REVISTA:

- PAIRUTÓ SANS, MARTÍ. (1998). "Pallach, un pedagog avançat". Revista de Girona, núm.189 : p.76-81.
- SARRAMONA.J (1998). "El professor de la Universitat Autònoma de Barcelona". Revista de Girona. Núm.189 : p.73-75
- ROS.M (1998). "El Col·legi Universitari i l'Institut de Ciències de l'educació" Revista de Girona". Revista de Girona, núm.189 : p.71-72.
- PAREDES.J (1977). Tres lliçons d'una vida". Presència. núm.458 : p.15.
- MARTÍNEZ. Ma. ANGELS (2012). "Som gairebé una nissaga de professors". Fundació Pallach.

WEBS:

- GERTRUDIX. S (2008.24 de desembre). *Actualitat de la pedagogia de Freinet* [en línia]. [Consulta: 26 de juny 2012]. Disponible a Internet: <http://sebastiangertrudix.wordpress.com/2008/12/24/actualitat-de-la-pedagogia-freineten-catalan/>.

- ESTRADA, ISAZA.O (2006, 31 d'octubre). *Aportes de diferentes autores en el campo de la didáctica*. [en línia]. [Consulta: 26 de juny 2012]. Disponible a Internet: <http://www.slideshare.net/oisaza/pedagogos>.
- SÁNCHEZ, MARTÍNEZ-SALANOVA.E. *María Montessori* [en línia]: *La pedagogía de la responsabilidad y la autoformación*. [Consulta: 26 de juny 2012]. Disponible a Internet: http://www.uhu.es/cine.educacion/figuraspedagogia/0_montessori.htm.
- DICCIONARI BIOGRÀFIC DE DONES. *Rosa Sensat i Vilà* [en línia]: *Mestre, pedagoga*. [Consulta: 17 de juny 2012]. Disponible a Internet: http://www.dbd.cat/index.php?option=com_biografies&view=biografia&id=1232
- GENERALITAT DE CATALUNYA-DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Llar d'Infants Josep Pallach*. [en línia]. [Consulta: 28 de juny 2012]. Disponible a Internet: <http://www.xtec.cat/centres/a8047881/>.
- SOLER MAT,J. *La Renovació Pedagògica a Catalunya: Aproximació a una anàlisi conceptual* [en línia]. Universitat de Vic. Facultat d'Ensenyament. [Consulta: 5 de juliol 2012]. Disponible a Internet: http://papers.uvic.cat/files/2010/03/r-j_soler.pdf.
- MATA GARRIGA.M. *L'Escola de Mestres Rosa Sensat de Barcelona*. [en línia]. [Consulta: 5 de juliol 2012]. Disponibilitat a Internet: http://www2.rosasensat.org/files/l_escola_de_mestres_rosa_sensat_de_barcelona.pdf
- PLATE, ELLEN. *Aportes del pensamiento reflexivo de John Dewey para la educación en la sociedad de alta complejidad*. [en línia]. Facultad de Diseño i Comunicación. [Consulta: 21 de juliol 2012]. Disponible a Internet: http://fido.palermo.edu/servicios_dyc/publicacionesdc/vista/detalle_articulo.php?id_articulo=6471&id_libro=270.
- BIOGRAFIAS Y VIDAS. *John Dewey*. [en línia][Consulta: 21 de juliol 2012]. Disponible a Internet: <http://www.biografiasyvidas.com/biografia/d/dewey.htm>.
- PSICOPEDAGOGIA.COM. *Teoría Piagetiana*. [en línia]. [Consulta: 21 de juliol 2012]. Disponible a Internet: <http://www.psicopedagogia.com/articulos/?articulo=379>.
- ROIG LOPEZ.O. *L'Escola Moderna i la Renovació Pedagògica a Catalunya*. [en línia]. [Consulta: 2 d'agost 2012]. Disponible a Internet: <http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q='escola%20moderna%20i%20la%20renovaci%C3%B3%20de%20catalunya%20olga%20roig%20lopez%20catala&source=web&cd=3&cad=rja&ved=0CC4QFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.aolivella.cat>

[%2FRafanell%2FSIGLO%2520XXI%2FPEDAGOGIA%2FRosa%2520Sensat%2520de%2520Ferrer.doc&ei=8Tt7UPXWNcW3hAf3jICwDQ&usg=AFQjCNG2N1TMI6LJu hQ2RNI0Y1EP_tlwIQ](#)

ALTRES:

- Pedagogia. Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, S.A. 2002 vol.17. p.340–341.
- Piaget. Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, S.A. 2002 vol.17. p.508
- Francesc Ferrer i Guàrdia. Gran Enciclopèdia Catalana. Enciclopèdia Catalana, S.A. 2002 vol.11. p.67
- Pedagogia, Nueva Enciclopedia Larousse. Barcelona: Editorial Planeta 1981 Vol.15. p.7593
- Piaget. Nueva Enciclopedia Larousse. Barcelona: Editorial Planeta 1981 Vol.15. p.7749